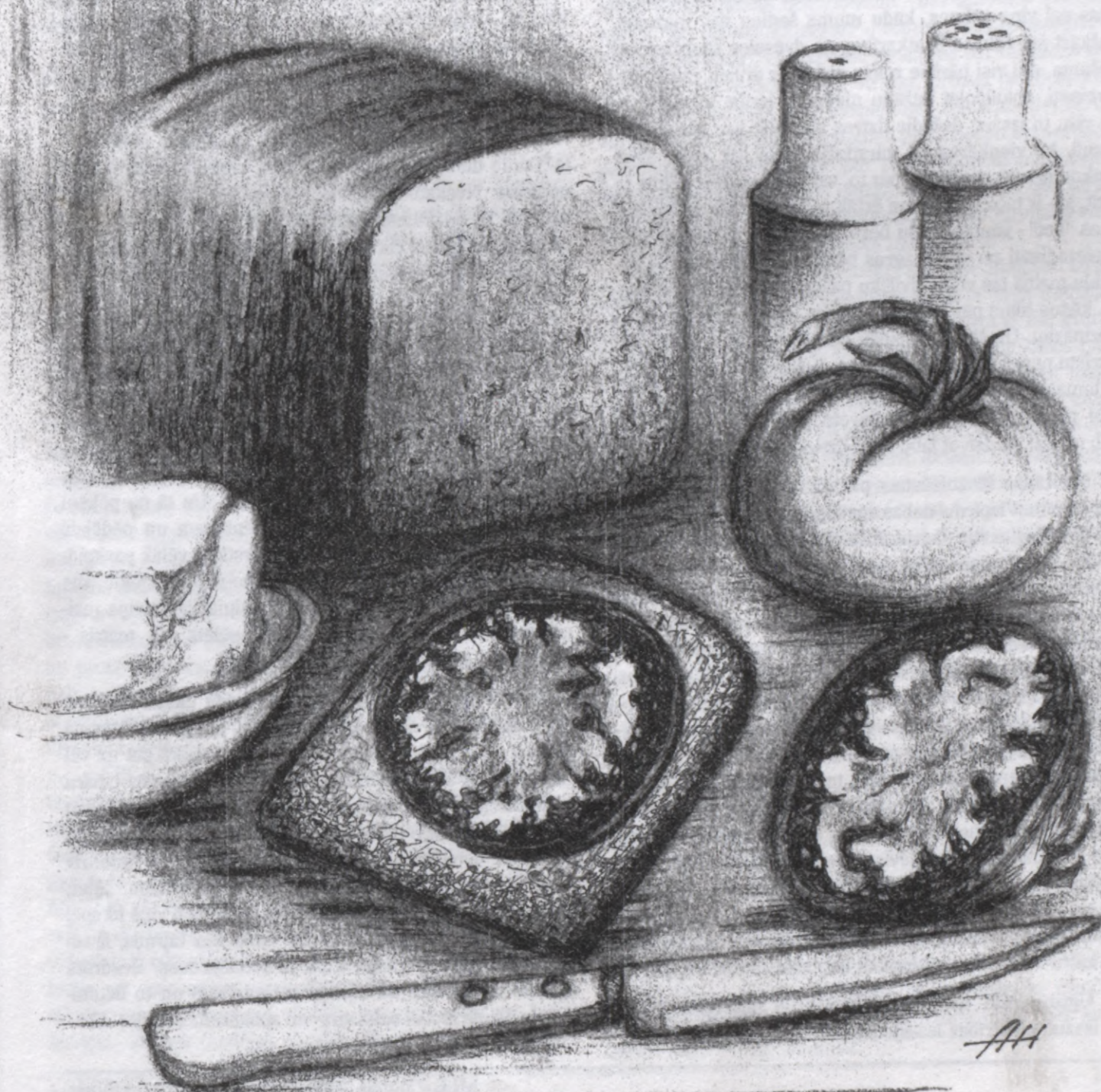

*Montreālas Latviešu
Biedrības*
ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

2000. GADA SEPTEMBRIS/OKTŌBRIS MONTREALA, KVEBEKĀ 52. GADA GĀJUMS NR. 9./10. (618./619.)

MAINĪGIE DZĪVES APSTĀKĻI

Nav vairs tā, kā bija agrāk. Šādu izteiku un reizē it kā patiesu vēlmi, - lai nu tā atkal būtu, kā agrāk, - dzirdam un lietojam bieži. Dažkārt, it kā pat ar izjūtu, ka notiek kaut kas slimīgs, kaut kas ļoti jauns, ka pie visa tā kāds kaut kur un kaut kad ir vainīgs. Reizē arī zinām, ka negatīvo tomēr labprāt gribam uzsvērt - tas esot cilvēka dabā - un pozitīvo klusināt - kaut tik nu kādam neiekāptu galvā labā pieminēšana! Demokrātiski sakām - mums jāpazīst abas puses. Bet pavisam citādi, ja otra puse skar it kā manis negrozāmo patiesību, atziņu, filozofiju. Citiem vārdiem, spēlējām savu dzīves teātri - dzīvi, vairākās dalītās lomās atkarībā no sava iedzimtā un veidotā rakstura, izglītības, dzīves pieredzes, veselības, vides atkarības, ticības un daudz kā cita. Un šīs lomas nav vieglas, it sevišķi, ja jādarbojas un jādzīvo globālajā skatuve, par kādu kļuvusi patreizējā cilvēka dzīve. - Mums ir pieejami visdažādākie izziņu materiāli tādos daudzumos, ka atsevišķs cilvēks tos pat nevar tā isti aptvert. Viss tas noglabāts pašu cilvēku gatavotās mašīnās un mūsu smadzenēs, apzināti un neapzināti. Ja agrāk kāds bija sevišķi zinīgs, tad tomēr vairums tāds nebija. Un ja kāds kaut ko vēlējas uzzināt, viņam bija kārtīgi jāpūlās, lai šo zinību iemantotu. Tagad tikai jāprot spiest pogas un jākustina "pelīte", kas kļuvusi par rādītāja pirksta otru un lielāko noderīgāko vajadzību (pirmā - rādīt ar to uz citu, kas it kā esot nepieklājīgi), un tik daudz ir pieejams isā brīdī, ja tikai zin, kur un kā meklēt. To nu var iemācīties katrs, kas to vēlas un atkarībā no tā, kādas ir viņas vai viņa vēlmes, kādu mums šodien nav mazums. Dažkārt šīs vēlmes ir atkarīgas no dvēseles šauruma vai plašuma. Arī visi pārējie rokas pirksti ir arvien vairāk nodarbināti, apkalpojot dažādu moderno ierīču klaviatūras. Un visu to izsauc dažādie dzīves apstākļi, kas mainās tik strauji, ka vienkāršajam mirstīgajam nav tik viegli tiem izsekot, nemaz nerunājot par to, vai tam vispār ir vēlme to darīt, jo - ir taču vieglāk un ērtāk pa vecam. Te nu ierodas jauns "bet" - jaunie, mūsu bērni un mazbērni, jau pie visa tā pieradināti no pašas agras bērnības. Lielajā dzīves apstākļu maiņā tas veido dziļāku paaudžu plaisu. Varam jaūtāt, kādus tiltus pār šo plaisu celšim, jeb kā mēs šo plaisu mazināsim. Un šķiet, ka labāk būtu šo plaisu mazināt, tad atkrīstu nevajadzīgu tiltu celšana, jo šodienas dzīves aktieru lomas prasa tik daudz vairāk citu tiltu šķēršošanu, lai tikai pavisam vienkārši izdzīvotu. Cilvēks, kā indivīds, grib rakstīt un dzīvot labu savu dzīves teātri.

No tādas filozofēšanas pie dažām citām, praktiskākām lietām. Vispirms dabas apstākļiem, kas šogad jau līdz šim izrādījušies itin skarbi. ASV rietumu krastā plosījušies milzīgi mežu ugunsgrēki, kuņus izsaucis lielais sausums un pērkona negaisi bez lietus. To dzēšanā bija iesaistīti ne tikai amerikāņi, bet arī kanadieši un citi. Zaudējumi lieli. Tajā pašā laikā kontinenta ziemeļaustrumu nostūrī laiks pieturējies vēss un lietains. Zemnieks cieš no tā, ka šādos apstākļos kukurūza nenes augļus un tomāti nenogatavojas. Zaļajos tomātos iemetas visādi parazīti. Atkal zaudējumi. Atspaidu gūst tie, kas pamanījušies audzināt speciālus salātus, mellenes. Šeit, Kanadā, problēmas rada arī darba roku trūkums laukos. Lai ražu ievāktu, uz īsu laiku ievēd laukstrādniekus no Meksikas un citām vietām. Aldziņas tiem ir minimālas, bet neviens šejienes pilsētnieks, kaut bezdarbā, uz laukiem doties nevēlas, neskatoties uz to, ka tur nu varētu strādāt gandrīz vai pilnīgi franču vidū un mēlē, ko ļoti vēlas mūsu patreizējā provinces valdība, kas par katru cenu vēlas pasludināt Kvebekas suverēnitāti.

Ugunsgrēki notiek arī pilsētās un pilsētīpās. Bieži tos izsauc elektrības īssavienojumi, bet notiek arī vardar-

bības akti. Tā vienā no Montrealas priekšpilsētām tikko pilnīgi nodega divi lieli dzīvokļu nami. To iemītnieki, skaitā 300, gan izglābās, bet pazaudēja visu savu iedzīvi. Tiem dzīve būs jāsāk pilnīgi no jauna. Pie tam gandrīz divi trešdaļas no tiem nebija savu mantību apdrošinājuši. Situācija drūma, ko mēģina uzlabot Sarkanais krusts un daudz līdzjūtīgu siržu. Ugunsgrēki prasa arī cilvēku upurus. Tā citā gadījumā bojā aizgājusi māte ar 2 bērniem, kamēr pārējie 4 izglābti.

Satiksmes nelaimes prasa savu tiesu upuru. Pārgalvīga braukšana lielos ātrumos, policijas ciņa ar darba devēju - provinci par labāku algu un darba noteikumiem arī nepalīdz. Lietu vēl sarežģī fakts, ka nemitīgi ceļas degvielas cena (tikko sasniegusi 85,9 centi/l). Ļaudis protestē, bet šiem protestiem līdz šim nav bijuši panākumi. Turklāt gaidamajos ziemas mēnešos dzīvojamo telpu apsildīšana maksās par pusi vairāk kā iepriekšējā gadā. Ja līdz šim dzīves dārdzība noturējās pieņemamā līmenī, pēdējās nedēļās tā kāpj un kāps vēl, jo paredz ka šī cenu likne turpinās augt. Ir, patiesi, it sevišķi pensionāriem, jāsāk rēķināties, cik bieži un kā lietot auto mašīnu. Aizbraukt uz pilsētas centru no tālākām priekšpilsētām (ap 80 km turp un atpakaļ) degviela vien izmaksā ap 8 dolāri, bet, ja ierēķina visus pārējos izdevumus, - 24 dolāri! Ātrā braukšana un greznāka mašīna, protams, izmaksās vēl vairāk. Tādēļ lielākā daļa brauc savas auto mašīnas "līdz galam", kamēr vien tās ripo. Publiskā transporta karte nedēļai (brauc jeb kuņ virzienā, cik reizes vēlies) maksā tikai - \$ 12,50 (pensionāriem mazāk). Daudziem, mainoties apstākļiem, jāmaina dzīves stils, ko ne labprāt darām. Tomēr - nav vairs citas izejas.

Septembrā pirmajās dienās sevišķu līdzjūtības vilni radījis kādreizējā Kanadas ministru prezidenta Pjēra Eliota Trudo dēlu paziņojums, ka tēva veselības stāvoklis ir nopietns. Neskatoties uz to, ka viņi lūdza ģimeni neapgrūtināt ar līdzjūtības izteikšanu, tā notiek plašos apmēros. Tas liecina to, cik vēl arvien iecienīts ir šis kanadietis, kas visu mūžu ir bijis savas zemes pilsonis vārda istā nozīmē.

Pasaules degpunktā uz īsu laiku nonākušas Apvienotās nācijas, kas cenšas uzspodrināt savu tēlu un tā redzamību. Ņujorkā šajās dienās bija pulcējušies 150 (rekords) valstu vadītāji, to vidū tikai 3 sievietes (arī Latvijas prezidente Dr. V. Viķe-Freiberga). Tie varēja pulcējušos uzrunāt tikai 5 minūtes. Pats galvenais - tie varēja tikt viens ar otru pēc savas vēlmes un vajadzības. Un tā nu pēkšņi Kubas Kastro sniedz roku ASV Klintonam un pēdējais ņem to pretim. Ārlietu ministrijas pārstāvis vēlāk paskaidro, ka tā bijusi tikai pieklājība un ka te nebūtu meklējams nekas nopietns un dziļāks. Tomēr - situācijas maiņa mainīgajā pasaulē, kuņā nemitīgi tiek spēlēts cits teātris - politiskais - ar cilvēkiem mainīgās lomās.

Noslēgumā daži vārdi par kādu citu eksploziju, kas dzen mūs dziļāk ciparu pasaulē, proti, jāpagarina tālruņa numuri no 7 uz 10, bet nākamo 10 gadu laikā pat uz vēl vairāk, jo tik ātri tiek izmantotas visas iespējamās ciparu kombinācijas, ka to vienkārši trūkst, lai varētu apmierināt tās prasības, kādas tagad ir, jo tik strauji pieaug e-pasta un interneta lietotāju skaits, ka līdzšinējās linijas gandrīz vienmēr ir aizņemtas. Katram mājas iedzīvotājam, šķiet, vajadzīgs savs personīgais numurs, ja nu vien viņš to spēj atļauties. Bet kas gan šodien var iztikt bez tālruņa, it sevišķi mobilā, kas vienmēr ir pie tā lietotāja auss? Bezdrāts aparāts ir parocīgs un tālruņa sabiedrībām un to lietotājiem ir daudz lētāks nekā vīrs vai apakšzemes linijas! □

SEPTIŅREIZ NOMĒRĪSIM, JA VIEN ĪSTAIS LAIKS GRIEZT

Iesaistoties diskusijā par citvalodu ipašvārdu rakstību latviešu valodā, jau pašā sākumā gribētu uzsvērt, ka, tik tiešām, esam saskārušies ar ļoti sarežģītu problēmu, kurai vismaz es pašlaik vēl neredzu vienkāršu risinājumu. Nav taisnība ne tiem, kas uzskata, ka līdzšinējā prakse ir ideāla, ne arī tiem, kas domā, ka ar viena cīrva vēzienu varēsim mainīt stabilu tradīciju. Skaidrs ir tikai viens, ka pirms lēmuma pieņemšanas vajadzētu reāli izvērtēt problēmas apjomu, rast atbildes uz neskaidriem jautājumiem un, protams, paredzēt (prognozēt) rīcības sekas.

Tātad **fakts**, tik tiešām, ir šāds: latviešu valodā jau kopš rakstu valodas sākumiem 16. gadsimtā dziļi iesakņojusies tradīcija citvalodu ipašvārdus atveidot atbilstoši to izrunai (nevis rakstībai) oriģinālvalodā. Personvārdiem tiek pievienota lokāmā galotne, kas norāda vārda ipašnieka dzimumu. Angļu personvārds *James Crawford* latviešu tekstos tātad tiks rakstīts kā *Džeimss Kraufords*, dāņu personvārds *Kirsten Haastrup* kā *Kirstena Hāstrupa* un tml. Arī Latvijas Republikā izdotos personas dokumentos citvalodu ipašvārdi tiek atveidoti atbilstoši izrunai. Tik tiešām, tiesa, ka latviešu valoda pašreiz ir vienīgā latīņrakstības valoda, kurā pastāv šāda prakse.

Ja nevēlamies rakt dziļāk, viss šķiet skaidrs. Kāds anachronisms, kā mēs ieiesim Eiropa, kur cilvēktiesības! Rit pat lai Ministru prezidents izdod rīkojumu, ka turpmāk latviešu valodā citvalodu ipašvārdi rakstāmi tāpat kā oriģinālvalodā, un visas problēmas būs atrisinātas.

Bet, varbūt, ka tad problēmas tikai sāksies? Vispirms, palūkosimies uz stridīgo jautājumu kaut trijos pamataspēkos.

- KO? Personvārdi ir tikai viena ipašvārdu daļa. Otra tikpat nozīmīga daļa ir vietvārdi. Tātad arī uz tiem būtu jāattiecinā tieši rakstības principi. Ja rakstīsim *Margaret Thatcher*, tad tajā pašā tekstā jāraksta arī *Nothorn Ireland, Thames, Folkestone* utt. Nez vai būtu loģiski rakstīt *Jane Smeaton vasaras pavadīja Smītonā, bet Thomas Caitherham - Keitramā*.

- KUR? Personvārdus lietojam visos stilos un dažāda tipa tekstos - personas dokumentos, oficiālā informācijā, zinātniskos tekstos, publicistikā (piem., reportāžās, intervijās, komentāros, aprakstos), daiļliteratūrā, personiskās vēstulēs, savā dienasgrāmatā utt. Tātad nedrīkstam izolēt kādu vienu ipašvārdu lietošanas jomu, kurā tos rakstīsim oriģinālā. Baidos, ka nebūs iespējams novilkt krasu robežu starp tekstu tiem - piemēram, personas dokumentos vai oficiālā informācijā lietot formu *Fritz Riehl*, bet veltījuma dzejoli *Fricis Rīls*. Tikpat nereāli ir cerēt, ka vairums Latvijas iedzīvotāju šī laikā spēs pāriet uz jaunu principu ipašvārdu rakstībā. Rezultāts būs tāds pats kā kaimiņiem lietuviešiem, kas pirms dažiem gadiem oficiālos tekstos un presē administratīvā kārtā ieviesa personvārdu oriģinālrakstību - chaoss vismaz uz dažiem gadiem. Beidzamajā rindkopā centīšos pamatot, kāpēc Latvijā pašreiz to nedrīkstētu pieļaut.

- CIK KONSEKVENTI? Īpašvārdi ir lietvārdi, vienas valodas sistēmas daļa, kas nav ar Ķīnas mūri nodalāma no otras lietvārdu grupas - sugasvārdiem. Ir tūkstošiem piemēru, kā no vietvārda vai personvārda radies sugasvārds - pilsēta *Konjaka* (Cognac) un *konjaks*, fiziķis *Maksvels* (Maxwell) un *maksvels*, inženieris *Dizelis* (Diesel) un *dizelis* utt. Rakstībā atbilstoši vārda izrunai latviešu valodā ir iesakņojusies dziļāk nekā citās latīņrakstības valodās un attiecas arī uz sugasvārdiem. Francūži savos tekstos raksta *le weekend*, vācieši - *jazz*, itāļi - *western*, bet latvieši - *vikends* (nedēļas nogale), *džezs*, *vesterns* (rietum-

niecisk?). Varbūt pie viena reformēsim arī sugasvārdu rakstību? Šaubos gan, vai pat radikālākie reformu piekritēji izvēlēšies šādu risinājumu.

Nākamais pārdomu krustpunkts saistāms ar tradīciju gan paša principa, gan konkrētu ipašvārdu atveides ziņā.

Pašreizējā citvalodu ipašvārdu rakstība latviešu valodā izveidojusies jau 16.-17. gadsimtā, kad latviešu tekstu autori, kā zināms, bija, galvenokārt, vācieši. Viņu dzimtajā valodā ipašvārdi tika lietoti oriģinālrakstībā. Kāpēc tad latviešu valodai tika izvēlēti citi atveides noteikumi?

Šāda prakse nebija nejaušība, tai ir stingrs lingvistisks pamatojums.

Latviešu valoda pieder pie, t. s., flektīvā tipa valodām, kurās pastāvīgiem vārdiem (arī vietvārdiem un personvārdiem) ir lokāmās galotnes. Citās valodās (angļu, vācu, franču utt.) vārdu forma teikumā, galvenokārt, ir nemainīga; gramatiskās dzimtes vai nu vispār nav, vai arī sieviešu un vīriešu uzvārdi pēc formas neatšķiras. Tāpēc šajās valodās ir iespējams iesaistīt teikumā citvalodu ipašvārdu oriģinālformā, neizjaucot valodas gramatisko sistēmu. Latviešu valodā šādas iespējas nav. Lai citvalodu cilmes personvārdu varētu iesaistīt teikumā, tas jāpielīdzina latviešu valodas vārdam - tātad tam ir jāpievieno galotne.

Tas organiski iespējams tikai tad, ja vārds tiek rakstīts tā, kā to latviešu valodā izrunājam. Ir bijuši mēģinājumi pievienot aiz apostrofa (piem., *Feuerbach'am, Wordsworth'ai*). Arī rosinājums pievienot latviešu valodas galotni oriģinālformai (piem., *Joyceam*) nav nekas jauns. Uzreiz šādus mēģinājumus nenoraidīsim - bez galotnes latviešu valodā "jau nu nekādi nevar" -, tomēr būsim piesardzīgi. Sākumā, pirmkārt, konceptuāli jāvienojas par rakstības saglabāšanu vai reformēšanu, otrkārt, precīzi jādefinē, kurš teksts galotnes tiks pievienotas. Nevaram domāt tikai par daiļliteratūru. Ja galotnes pievienosim arī vārdam personas dokumentos, ne par pussolīti nebūsim tuvojušies valdonieku un juristu mūžīgo domstarpību (sk. turpmāk) risinājumam. *Johns Smiths* no formāli juridiskā viedokļa ne par matu nav labāks kā *Džons Smits*.

Tradīcija citvalodu ipašvārdus atveidot atbilstoši izrunai tātad nav radusies no zila gaisa. Pat ja tā būtu, tradīcija ir tradīcija, un to mainīt administratīvā kārtā ir ļoti grūti. Kaut uz brīdi pieņemsim, ka tomēr esam vienojušies par ipašvārdu rakstības reformu. Nav iespējams rakstīt ipašvārdu principā, jāraksta korekts personas vārds vai konkrēts vietas nosaukums. Te nu mēs varam sadurties ar vēl vienu neparedzēti lielu zemūdens akmeni. Pastāv liels skaits ipašvārdu, kas atbilst citvalodu ipašvārdu kritērijiem, bet kas latviešu rakstos lietoti vai četrus gadsimtus. Tie tā ieauguši latviešu valodā, ka tikai retais aizdomājas par to oriģinālformu; nereti tie pielāgoti latvietim pierastākā formā, kā *Mārtiņš Luters, Pēteris Čaikovskis, Indriķis VI* u. tml. Liels daudzums oriģinālvalodai formāli neatbilstošu būs ģeogrāfiskos nosaukumos: *Pērnavā, Pleskavā, Viļņā, Parīzē, Zviedrijā, Vācijā, Krievijā*. Tā, ka ieviest latviešu tekstos *Pskov, Sverige* vai *Deutschland* nešķiet reāli, tiek piedāvāts kompromisa risinājums: saglabāt latviešu rakstībā pierastās formas, ja ipašvārds ir "iesakņojies, tradicionāls, pierasts, sens" u. tml. Bet kā gan mēs to noteiksim? Rakstīsim *Džons Kenedijs* un *Gvineja*, jo šos vārdus "visi" pazīst, bet *George Bush* un *Cabo Verde*, jo tie nav tradicionāli?

Gribētu pārdomām minēt vēl dažus gadījumus, kad varētu rasties problēmas:

1) daudzās valstīs vienam un tam pašam ģeogrāfiskam objektam ir vairāki nosaukumi. Piemēri: flāmu *Maas*, franču *Meuse* (līdz šim *Māsa*), flāmu *Schelde*, franču *Escaut* līdz šim *Šelda*), flāmu *Luik*, franču *Liege* (līdz šim *Lježa*). Kurā ir oriģinālforma?

2) Daudzām valstīm un pilsētām dažādās valodās ir atšķirīgi nosaukumi, piem., franču *Geneve*, angļu *Geneva*, vācu *Genf*, itāļu *Ginevra*, spāņu *Ginebra* (latviešu *Ženēva*), vācu *Köln*, franču un angļu *Cologne* (latviešu *Ķelne*), itāļu *Milano*, vācu *Mailand* (latviešu *Milāna*). Pieņemsim, ka tie tiek atziti par tradicionāliem nosaukumiem, tātad pieļaujama latviskā forma. Bet ko darīsim tad, ja tulkosim informāciju vai romānu, un tajā būs citzemju vietvārds vai personvārds? Ja, rūnājot par Šveici, itāļu valodā būs forma *Basilea*, vai visi to atpazīs kā *Bāzeli*? Ko darīsim, ja franču tekstā būs *Guillaume Tell* un itāļu tekstā *Gullerno Tell*?

3) vai tekstā, kas tulkots no spāņu valodas, būs forma *Nueva York*, vai tekstos, kas tulkoti no franču valodas, *Londres*, *Grande-Bretagne*, *Les Pays-Bas*?

5) latviešu oficiālajā alfabētā nav grafēmu *w*, *y*, *x*. Vai tās būtu jāievieš? Kāpēc?

Ja izdodas atrast veidu, kā apiet vai uzspīdzināt šos zemūdens akmeņus, nonākam pie nākamā. Līdz šim mēs runājam tikai par ipašvārdu atveidi no valodām, kas izmanto latīnalfabētisko rakstību (šoreiz neiedziļināsimies katrai valodai ipatnējo burtu atveides jautājumos; latviešu tekstos pēc iespējas būtu jāatveido visas ipatnējās diakritiskās zīmes, kas teorētiski datoru laikmetā ir iespējams). Latīnalfabētiskā rakstība tomēr nav vienīgā rakstības sistēma. Pasaulē vispār pastāvējis ap 470 rakstības sistēmu, un pašlaik aktīvi tiek lietots ap četrdesmit atšķirīgu rakstības sistēmu (piem., kirilica, arābu raksts, ebreju kvadrātraksts, dēvanagari, ķīniešu un japāņu hieroglifiskās sistēmas, taizemiešu raksts, somāliešu raksts). Ja jāatveido ipašvārdus no šīm rakstības sistēmām, oriģinālformas saglabāšana nebūs iespējama. Tikai mazai daļai ipašvārdu eksistēs tradicionālā forma (*Maskava*, *Tokija*, *Pekina* (vai *Beidzina*, vai *Beidžinga*, vai *Beijinga* - atkal problēma). Pārējie būs jātransliterē, tātad jāatveido burts pret burtu. Varbūt izmantot angļu valodā lietoto formu? Bet kāpēc tad ne vācu, franču vai spāņu formu?

Īpašvārdu atveides problēma tātad jau lingvistiski vien ir pietiekami sarežģīta, lai varētu cerēt, ka debates drīz beigsies. Situācija tomēr nav bezcerīga, un konsenss ir iespējams. Strupceļā pašlaik mūs draud novest nevis lingvistika, bet jurisprudences. Skaidri jāapzinās, ka pastāv nesamierināmi viedokļi - nosacīti sauksim tos par "valodnieku" un "juristu" viedokli jautājumā par to, vai personvārda rakstība ir vai nav saistāma ar cilvēktiesībām. Tātad - vai mans uzvārds ir tikai mana privāta lieta, vai arī tā rakstība skāp sabiedrības intereses.

Par šiem jautājumiem plaša diskusija publicēta "Latvijas Vēstneša" 2000. gada 4. jūlija numurā. Droši vien, sava taisnība ir abām pusēm. Cienot atšķirīgu viedokli, tomēr šai rakstā izteikšu savējo. Uzvārdi vispār eksistē sabiedrības ērtību labad, un tos lieto ne tikai pats uzvārda ipašnieks. Tādēļ nav pamats uzskatīt, ka uzvārds pielīdzināms privātpašumam, un tikai ipašnieks ir tiesīgs izšķirt, kādā formā tas lietojams. Pavērsisim jautājumu otrādi: vai indivīdam ir tiesības piespiest citus sabiedrības locekļus lietot viņa valodas izjūtai pretdabiskas formas, kā sieviešu uzvārdus viriešu dzimtē vai bezgalotnes formas? Un vai valodas tiesības arī nav aizsargājamas?

Es nekādi arī nevaru būt vienprātis ar vairākiem Latvijas juristiem, kas atzīst, ka atsevišķu personu vēlēšanos oficiālos dokumentos rakstīt savu vārdu citas valodas ortogrāfijā balsta Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse. Atcerēsimies, ka Latvija tiešām ir vienīgā latīprakstības zeme, kurā citvalodu ipašvārdi tiek transkribēti. Neviena Latvijas iedzīvotāju sūdzība ECT nav izskatīta. Tātad skaidrs, ka šī "prakse" attiecas uz pavisam cita tipa gadījumiem - kad oficiālas iestādes atsakās reģistrēt konkrēta bērna vārdu vai apzinātas valsts politikas ietvaros notiek

konkrētas cilmes vārdu maiņa. Jāņem vērā, ka saskaņā ar "Nacionālo minoritāšu aizsardzības konvencijas" (1994) 11. pantu cilvēktiesību pārkāpums personvārdu lietošanas jomā saskatāms tikai tad, ja valsts varmācīgi apdraud individa identificēšanos ar noteiktu etnisku vai reliģisku grupu, piespiežot mainīt šai grupai raksturīgos personvārdus (kā turkiem Bulgārijā, kurdziem Turcijā, ķīniešiem Indonēzijā). Tātad mēs nedrīkstētu vārdu *Ivans* dokumentos rakstīt kā *Jānis* vai *Jekaterina* kā *Katrina*, un tas arī netiek darīts.

Bez ievēribas nedrīkstētu atstāt arī juridiskos, finančiālos un tehniskos aspektus, kas aktualizētos, ja neapdomīgi tiktu pieņemts lēmums par personvārdu rakstību oriģinālformā no sākuma kaut vai tikai personas dokumentos. Būtu jābūt pilnīgā skaidrībā par šādiem jautājumiem:

a) kuŗi uzvārdi tad tiks rakstīti oriģinālrakstībā? Vai citu tautību iedzīvotāju uzvārdi (tie var būt arī latviskas cilmes)? Kas noteiks uzvārda "isto" formu, jo jau vairākām Latvijas mazo minoritāšu paaudzēm dokumenti izsniegti tikai latviešu vai krievu valodā?

b) kas maksās par pases un citu personu apliecinošu dokumentu maiņu? Vai tā būs obligāta?

c) kā tiks nodrošināta latviešu personvārdu precīza atveide (ar visām garumzīmēm un mikstinājuma zīmēm) citās valodās? Kā parliecināsim latviešus, ka tāda rakstības forma, kā *Bērziņsh*, *Tsibinsh*, *Smilšu Street*, *Riga*, pirmkārt, apliecina zemu nacionālo pašapziņu, otrkārt, paradoksālā kārtā uzspiež citām tautām to principu, ko paši pašlaik tik aktīvi kritizējam (resp., vārda atveidi pēc izrunas)?

Kamēr nav vismaz sabiedrības vairumam pieņemamu atbildi uz šiem un citiem jautājumiem, nekāds lēmums nebūtu pieņemams. Īpašvārdu pareizrakstība kopumā vai kādas noteiktas tautas uzvārdu rakstība nav otršķirīga vai specifiska valodas joma, kuŗā būtu pieļaujamas atkāpes no latviešu valodas vispārējām likumbām. Teorētiski nav iespējama cittautu ipašvārdu atveides sistēmas principu pārskatīšana tuvākā vai tālākā nākotnē. Par to var un vajag diskutēt. Tomēr ļoti vēlētos atrast istos vārdus, lai spētu parliecināt lasītājus, ka latviešu valodas nākotni tuvākajos gadu desmitos nenoteiks rakstības nianse, bet mūsu prasme nodrošināt valodas konkurētspēju tautsaimniecībā un kultūrā. Rakstība vienmēr ir konvencionāla, tā pati par sevi nevar būt ne reakcionāra, ne progresīva. Jāatceras gan, ka rakstības jautājumi parasti tiek politizēti, maskējot pavisam atšķirīgus mērķus. Ja valodas situācija ir labvēlīga, nācija var atļauties rakstības reformas (pilnīgi atšķirīgi ir gadījumi, kad rakstības sistēmas, resp., alfabēta maiņa notiek politisku pārmaiņu dēļ). Vizuālās uztveres stereotipi ir ārkārtīgi noturīgi, un strauja rakstības reforma ir satricinājums sociālajai psiholoģijai. Ne velti angļi jau vairāk kā gadsimtu, poļi un portugāļi vairākus gadus desmitus nav sadūšļojušies reformēt pareizrakstību; zināms arī, cik grūti ieviešas jaunā vācu pareizrakstība. Latviešu valodas pozīcijas nav tik stabilas, lai mēs varētu atļauties papildu izaicinājumu. Jā, beidzamo desmit gadu laikā, latviešu valoda atguvusi daudzas zudušās funkcijas, bet process vēl nav neatgriezenisks. Pašlaik nedrīkstam aizstāt patiesas problēmas ar mazsvarīgām vai pat izdomātām un novirzīt uzmanību no galvenā. Vai tiešām, apmātība cinoties par vienu burtu vai rakstības principu, neredzam, cik asas ciņas notiek ap jauno Valsts valodas likumu? Ja mums vienalga, vai latviešu valodu dzirdēsim publiskos pasākumos, vai varēsim latviski sarunāties ar privātā taksometra šoferi, privātā veikala pārdevēju vai privāti praktizējošu ārstu vai advokātu, ja mums vienalga, ka ielās atkal var parādīties uzraksti divās valodās, tad turpināsim vien dzi-

vot savā ideālajā pasaulē un diskutēt par ideālu latviešu pareizrakstību. Mums taču jāatstāj nākamajām paaudzēm liecības par latviešu valodu nevainojamos rakstu piemiņekļos, kā maijiem vai tohāriem. □

Ina Druviete,

LU profesore,

LU Latviešu valodas institūtā,

Akadēmijas laukumā 1,

Rīga LV 1050

Laipni lūdzam lasītājus izteikties, piedalīties pārrunās par šajā rakstā zinātniski apcerētām problēmām pareizrakstības jautājumos latviešu valodā. Tās ir izjutuši latvieši visās pasaules malās. Varat savus komentārus sūtīt tieši autorei un arī MLB Ziņotāja redakcijai, kas tos, iespēju robežās, arī publicēs.

Redakcija

@@@@@

KĀDU ES VĒLĒTOS VEIDOT BRĪVU, NEATKARĪGU LATVIJAS VALSTI?

Latvija kā neatkarīga valsts ir radusies samērā nesen, 1918. gada 18. novembrī. Pirms tam šo zemi pārvaldīja gan paši latvieši, kuņi nenodibināja savu valsti, gan vācieši, gan krievi, gan arī citas lielvaras. Brīvība nebija ilga, jo 1940. gadā brīvvalsti okupē Krievija, bet 1941. gadā - Vācija un 1944. gadā - atkal austrumu kaimiņš. Komūnisma kundzība ilga līdz 1986. gadam, kas sākās Latvijas ceļš uz neatkarību. Reāli mūsu valsts brīva kļuva tikai 1991. gadā. Latvijas teritorijai ir diezgan izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums, tas bieži vien bija galvenais iemesls citu armiju ienākšanai mūsu teritorijā. Tieši atrašanās lielvalstu ceļu krustcelēs ir cēlonis tam, ka mūsu zeme tika ierauta militārajos konfliktos. Svešo varu ambīcijas prasīja daudz cilvēku dzīvību, un zaudējumi ir izjūtami vēl šodien.

Man, kā cilvēkam, kas visu laiku ir dzīvojis Latvijā un pieredzējis pēdējās pārmaiņas, ir savs viedoklis un attieksme pret notiekošo. Redzot, kā lietas tiek darītas, bieži vien rodas doma, kā to pašu varētu izdarīt labāk vai vismaz savādāk. Cilvēks ir saprātīga būtne, kuņ visu vēlas veidot pēc sava prāta. Iznākums ir atkarīgs gan no zināšanām, gan intelekta, gan arī pieredzes, kā arī vēlmes kaut ko darīt.

"Tautas diženumu nepavisam nenosaka tās skaitliskais lielums, tāpat kā cilvēka garīgo lielumu nenosaka viņa auguma garums," - Viktors Igo. Tas ir pilnībā attiecināms arī uz latviešiem. Mūsu tauta nav skaitliski liela, bet mūsu dārgums un bagātība ir gudrība, prāts, domas, idejas.

Lielākā Latvijas problēma ir tā, ka mēs nevaram būt mēs paši. Vienmēr ir jāmeklē kāds, kam pieslēties, kuņ ieteikumus izpildīt. Šajā gadījumā tās ir abas savienības, starp kuņām atrodamies. Mana nostāja Eiropas Savienības jautājumā nav noraidoša, bet skeptiska gan, jo solīt var vienu, bet darīt otru. Teorētiski jau viss būtu labi, bet praksē tas ir savādāk. Sent-Ekzipēri ir teicis: "Ja ceļotājs, kas rāpjas kalnā, vadoties pēc zvaigznēm, pārāk nododās kāpšanas problēmām, tad viņš aizmirst, kāda zvaigzne viņu vada. Rīkojoties tikai rīkošanās dēļ, viņš nenonāks nekur." Šāda situācija pašreiz valda mūsu valstī. Reformas tiek veiktas darišanas pēc, nav vajadzīgs teorētiskais pamatojums, ka tikai reformēt. Pat Latvijas izgriešana no kontinenta un novietošana okeāna vidū nepalīdzētu, jo teorētiskie ienaidnieki tiktu meklēti, un, agri vai vēlu, tos atrastu. Šis ir jautājums, uz kuņ nav iespējams sniegt pareizu atbildi. Manuprāt, risinājums šai problēmai būtu izvēle, kas Latvijai nestu vislielāko labumu un visstraujākās izaugsmes iespējas.

Man nesaprotams ir fakts, ka varas pārstāvji to vien dara, ka atgādina visas pārestības, kuņas mums nodarītas, tā cerot panākt kādu rezultātu. Es nedomāju, ka notikūšais būtu jāaizmirst, bet dzīvot vajaga šodienai un rītdienai, nevis pagātnei. Sevi žēlojot, neko labu nav iespējams izdarīt, kā arī citiem nav patīkami ar "čikstošo" sadarbīties.

"Brīvība - tā ir atbildība. Tāpēc daudzi baidās no tās," - Bernards Šovs. Veidojot neatkarīgu valsti, tās iedzīvotāji ir tiesīgi zināt to, kas viņus sagaida. Brīvība nedrīkst būt chaoss. Ja kaut ko likvidē, izjauc, tad tā vietā ir jāliek kas jauns un labāks. Manis veidotajā Latvijas valstī noteikti būtu demokratiskāka pārvaldes iekārta, jo tā ir viena no labākajām pārvaldes formām, kas līdz šim izgudrota; kaut gan pieļauju domu, ka ar laiku varētu rasties kaut kas pārāks. Lai jaunizveidotajai valstij būtu iespējams kaut cik droši eksistēt un tiktu ievērota kārtība, ir nepieciešami bruņotie spēki. Manuprāt Latvijai izdevīga būtu skaitliski neliela, toties labi apmācīta, moderni bruņota un profesionāla armija. 21. gadsimta bruņoto spēku primārais uzdevums vairs nav karošana, bet gan miera nodrošināšana.

"Kur nav kopīgu interešu, tur nevar būt vienotu mērķu un nepavisam nevar būt runa par vienotu rīcību," - Frīdrihs Engēlss. Šis cilvēks gan nebija demokrātijas piekritējs un viņa izstrādātā teorija nedarbojās. Personām, kuņas pārvalda kādu valsti, savas vēlmes jānobīda otrā plānā, jo stāvokļa savtīga izmantošana neveicina kopējo progresu. Rīcībai ir jābūt saskaņotai, jo tikai tā var panākt kaut kādu attīstību.

Nākošā lieta, ko es darītu kā brīvas un neatkarīgas Latvijas veidotājs, būtu prioritāšu noteikšana. Viena no tām ir izglītība, bet otra - ekonomika. Bruēms ir teicis, ka "izglītotu tautu vieglāk vadīt, bet grūtāk izkalpināt, to vieglāk pārvaldīt, bet nav iespējams paverdzināt." Gudri cilvēki prot rast risinājumus dažādām problēmām, kā rezultātā tie būs spējīgi palīdzēt uzlabot kopējo situāciju. Maksas izglītībai Latvija vēl nav gatava, jo iedzīvotāju ienākumi nav tādi, lai šo jauninājumu ieviestu, bet, sasniedzot attiecīgo stāvokli, tā būs jāievieš, līdz ar to mainīsies studentu attieksme pret izglītību, un tās kvalitāte augs. Pozitīva ekonomiskā klimata veidošana ir svarīgs solis valsts attīstībā. Ja nav uzņēmumu, tad nav ienākumu valsts budžetā, kā rezultātā šī institūcija nav spējīga veikt savas funkcijas. Cilvēki neveidos savu ģimeni, ja tie nebūs droši par materiālo nodrošinājumu. Ja neeksistēs šis mazās tautu veidojošās šūniņas, tad valsts pastāvēšana, kuņ veido šie ļaudis, ir apdraudēta un tās eksistence ir vairs tikai laika jautājums.

Svarīga ir arī tiesu sistēmas sakārtošana. Absurds ir fakts, ka mūsu valstī vispirms tiek apcietināti tie, kuņi šobrīd nekādu ļaunumu nevar nodarīt, bet personas, kuņas aktīvi darbojas kriminālajā pasaulē, brīvi atpērkas no soda. Protams, ir jāsauc pie atbildības visi noziedznieki, bet jāapstādina, pirmkārt, tie, kuņi turpina nodarīt ļaunumu sabiedrībai.

Zīmīga loma valsts pārvaldē ir arī sabiedrības uzskatiem un vēlmēm. "Neapmierinātība - tas ir pirmais solis uz progresu kā vienam cilvēkam, tā veselai nācijai," - Oskars Vailds. Ja pavalstnieki neizsaka savas vēlmes, tad tās bieži vien nav iespējams uzminēt, līdz ar to uzlabojumi netiek ievēroti, bet naidis pret pārvaldi aug. Nopelt ir viegli, bet rīkoties pašam ne vienmēr pietiek drosmes.

Valsti nevienu lietu nedrīkst aplūkot atsevišķi, jo viss ir saistīts. Izmainot un attīstot kādu jomu, rezultāts atstās iespaidu uz pārējo; ja tas nenotiks tieši, tad pakārtoti pilnīgi noteikti. Tikai tādā gadījumā, kad visas pārvaldes institūcijas darbosies kā vienots mehānisms, varēs notikt attīstība un būs iespējams progress.

Brīvas un neatkarīgas valsts veidošana nav process, kuŗu varētu veikt pēc kādas noteiktas shēmas. Katrai problēmai, jautājumam var būt neskaitāmi risinājumi. Es nevaru galvot, ka manis piedāvātais variants būtu vispareizākais, bet, manuprāt, tas ir vērā ņemams. Lai kaut ko sasniegtu, ir jāstrādā. Nav būtisks darītāju skaits, svarīgs ir rezultāts. Ja cilvēki vēlas ko labāku, tad ar gribēšanu vien nekas netiek panākts, vajag darboties. □

**Māris Auziņš,
Tālavas 7-17
Valka LV-4700**

@ @ @ @ @ @

Palēnām sāk krēslot. Kareivju rotas jau aizsoļojušas, runas jau teiktas, tōsti uzsaukti, drīz arī zvaigzņiņu pušķi visās varavīksnes krāsās būs cēlušies pret naksnīgajām debesīm un krituši atpakaļ Daugavas melnajos viļņos. Drīz svētki būs beigušies. Bet vēl daudzus vakarus, tādus, kā šis, pēdējie saules stari apspīdēs trīs zelta zvaigznes, kas, stipru roku celtas, tiecas preti padebešiem. Latvijas roku celtas.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Brīvu. Brīvu no svešām varām, svešām tradīcijām. Tādu, kur savu kāju nekad vairs nemītu ienaidnieka zābaks, kas šo zemi midījis jau gadsimteņiem. Brīvu no pagātnes važām, brīvu no sāpīgo atmiņu jūga, brīvu no kaŗa, kas, lai gan ir mūsu vēsture, vēl joprojām ir mūsu šodiena.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Patiesi neatkarīgu. Neatkarīgu no pasaules lielvaru netīrajām spēlītēm, no mūsu pašu varasvīru savtīgajām interesēm, kas nereti ņem virsroku pār visas tautas labumu. Neatkarīgu no citu makiem, vārdiem un darbiem. Neatkarīgu no veciem aizspriedumiem un jauniem netikumiem. Pastāvīgu un patstāvīgu.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Jaunu un enerģisku, darboties gribušu. Atvērtu svaiģām vēsmām, uzņēmīgu un piedalīties gribušu. Tādu, kas var un grib. Vienmēr jautājošu un izzinošu. Vienlaikus - sirmu, lepnu par nodzīvoto mūžu un gudru bagātās pieredzes dēļ.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Mūsu senču vērtības, vēsturi cīenošu. Tādu, kuŗas pamatakmepi ir un vienmēr būs mājas, ģimene un darbs. Tādu, kuŗa nekad nenodos savu valodu - mūsu lielāko dārgumu, tādu, kas vienmēr sapratis, ka tieši valoda ir tā, kas mūs vieno un satur kopā - Latvijā vai ASV, Kanadā, Austrālijā. Tādu, kas, lai kur pasaulē būdama, vienmēr zinās miklās zemes smaržu pavasaŗa arumā, tādu, kas vienmēr zinās melnās maizes garšu, garozas sīkstumu, tādu, kas vienmēr zinās Lielvārdes jostas rakstu likločus.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Uzticīgu. Uzticīgu vienmēr paliekošām vērtībām, nevis mirklā aktualitātēm. Allaŗ nedaudz konservatīvu, nogaidošu, bet nekādā ziņā stīvu, kūtru.

Kādu es vēlētos veidot brīvu neatkarīgu Latvijas valsti? - Čaklu un darbīgu. Vienmēr strādāt gribušu. Tādu, kas nekad nesūkstīsies par to, ka bijuši labāki, vieglāki laiki. Tādu, kas vienmēr tieksies uz gaišāku nākotni, raudzīsies drošu skatu nākotnē un tieksies uz augšu. Tādu, kas savus laukus nekad neatstās atmatā, bet rūpīgi kops, tādu, kas neļaus nātrēm un gārsām valdīt rožu dobēs. Tādu, kuŗa nekad nevairīsies darba, tādu, kuŗa bez darba nevarētu, tādu, kuŗa bez darba nemaz nebūtu.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, nearkarīgu Latvijas valsti? - Sappojošu. Tādu, kas nekad nevairīsies celt gaisa pilis, sappot vistrakākos un pārdrošākos sappus un, pats galvenais, tos piepildīt. Tajā pašā laikā - arī pietiekami sa-

prātīgu, tādu, kuŗa pati nesadegs savu iegribu vai nesašniedzamo kalngalu ugunīs.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Gaišu. Tādu, kas beidzot apzināsies izglītību kā musu gaismu, nākotni, vienīgo izdzīvošanas ceļu. Tādu, kas beidzot uzcelš mūsu Gaismas pili. Tādu, kas mācīsies un mācis pati.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Lasušu un dziedušu, dejujušu un radošu. Tādu, kas apzināsies un apzinās mūsu milzīgo kultūras mantojumu, mūsu dainas un pasakas, dejas un dziesmas, tādu, kas vienmēr, lai kādi laiki, lai kāda vara, mācētu saglabāt šos dārgumus. Tādu, kas celtu saulītē mūsu pašu jaunos talantus, laistu viņus pasaulē ar Latvijas vārdu uz lūpām, tādu, kas ne tikai saglabātu, bet arī radītu vecajam līdzās daudz jauna.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Bijīgu. Tādu, kuŗa nopemtu cepurī, ieejot dievnamā, tādu, kuŗa glābs brūkošās muižas, senatnīgās pilis, meŗus, purvus un pļavas. Tādu, kuŗa sapratis - latvietis ir nācis no laukiem, no tiruma un druvas, tādu, kuŗa vienmēr laukus turēs godā un cieņā, tādu, kuŗas lauki būs pārtikuši un latviski.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Nesavtīgu. Tādu, kas vienmēr teiktu - kamēr pasaulē kādam būs grūtāk kā mums, mēs būsīm spējīgi, varēsīm un gribēsīm palīdzēt. Tādu, par kuŗu cilvēki vienmēr zinās - tā palīdzēs grūtā bridī, cik vien būs tās spēkos - morāli vai fiziski.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neartkarīgu Latvijas valsti? - Saticīgu un iecietīgu. Tādu, kas būs mājvieta gan man, gan Tev. Bet arī tādu, kas jāciena, kuŗas valoda jāgodā un jāzin visiem, kas grib to saukt par savām mājām. Tādu, kas nav vien pieturas vieta klejojumā, meklējot Ap-solīto zemi.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Viesmīlīgu. Tādu, kur pasaules ceļotājam būtu patīkami atgriezties, zinot, ka viņš būs mīļi gaidīts viesis. Tādu, kas savā klēpī vienmēr būs gatava uzņemt tos, ko kaŗa nepielūdzamā un nežēlīgā roka izdzīnusi pasaules plašumos, aukstumā un svešumā.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Sakoptu, skaistu un tīru - gan iekšēji, gan ārēji. Ziedušu, košu pavasaŗos, spīgtu rasainos rītos, zilgu aukstās marta pievakarēs, augļus nesošu rudeŗos. Daugavu un Dzintarjūru mīlošu, sargājošu.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Lielu savā mazumā. Draudzēties gribušu ar kaimiņiem, laipnu un iecietīgu arī pret nelabvēļiem. Vienmēr savaldīgu un nosvērtu, apdomīgu un korektu.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Vienotu. Vienotu un drosmīgu. Tādu, kuŗai pietiktu drosmes vēlreiz sadoties rokās Baltijas Ceļā, tādu, kuŗa vēlreiz uzdriktētos pateikt NĒ rupjam fiziskam pārspēkam, tādu, kuŗa vēlreiz, pārvarot sīkās ķildas un nesaskaņas, vienotos kopīga, skaista un drosmīga mērķa labad.

Kādu es vēlētos veidot brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti? - Stipru. Tādu, kas spētu vēl ilgi celt trīs zvaigznes pretīm Saulei. Mūŗīgi. □

**Jurģis Sedlenieks,
Matisa 83-24,
Rīga, LV-1009**

* Šie darbi saņemti Toronto Latvisko zināšanu valdes (TLTA LZS) izsludinātajā sacensībā par virsrakstā minēto temu. Tie abi saņēmuši ŷūrijas komisijas atzinības rakstus. Vēl divus citus publicējam MLB Z šī gada jūlija numurā (Nr. 7./616., 4.-7. lpp.).

BĀRENĪTE

Tek saulīte tecēdama, es paliku pavēni;
Nava savas māmuliņas, kas ieceltu saulītē.

Ši liriskā pārle mums atver sērdieņu pasaules durvis.
Sērdieņu dziesmas, kas sentimentālas un tomēr optimis-
ma pilnas, ieņem mūsu gara mantās skaistāko, liriskāko
daļu. To ir ap 2080.

Tec, saulīte, pagaid manis, ko es tevīm pasaciš;
Aiznes manai māmuliņai simtu labu vakariņu.

Bāreņi jeb sērdieņi ir tie, kas zaudējuši savu dzīves
balstu, kur grūtuma brīžos var rast atbalstu. Šādu neaiz-
sargātu būtni parasti stiprākam viegli izmantot. Tā tas dzī-
vē bieži notiek. Kam spēks un vara, tas nosaka dzīves kār-
tību. Vajākam atliek vai nu pakļauties, vai mēģināt preto-
ties. Lielākā daļa bāreņu dziesmas runā par pakļaušanos,
kaut gan lepnums un pārākums skan cauri šim padevībā
izteiktajām dainām.

Žēlo Dievs, žēlo Laima, man nebija žēlotāja;
Visi mani žēlotāji guļ zem zaļas velēntiņas.

Pie šīs atziņas agri vai vēl nonāk katrs bārenis, arī
tas, kas pārākuma apziņā pametis savus žēlotājus, un tas,
kam garīgā mentalitāte nepieņem vecāku padomus, jo
viņš it kā būtu viņus pāraudzis. Te man atmiņā nāk kāds
Ničes (Friedrich Nietzsche, 1844-1900) salīdzinājums, kur
viņš iedala cilvēka dzīvi 4 posmos:

1) bērns - kas ar izbrīnu un bijību skatās pasaulē, un
katrs viņu solis ir prieka un izbrīna pilns;

2) lauva - kad jauneklis saceļās pret pastāvošo iekārtu
un meklē jaunus ceļus, noārdot visu, kas nav viņam pa
prātam;

3) zirgs - kas pacietīgi velk savu vezumu, jo viņš zin,
ka citādi nevar;

4) un mūža noslēgumā šis zirgs kļūst atkal bērns, jo
dzīve viņam ir atvēršies kā grāmata, kas savā krāšņumā
spēj aizpildīt katru brīdi.

Šis Ničes dzīves iedalījums mums atļauj bārenītes
problēmām pieiet arī no cita skatījuma.

Parasti dziesmas par sērdieņiem izbeidzas tad, ka tie
aiziet tautās, tas ir, paši savā dzīvē. Tā kā bāreņi nav
lutināti un aptecēti, viņi samērā ātri atrod mūža draugu.

Saka tautas uz tautām, precēsim bārenīti.

Bārenīte ieradusi grūtajiem darbiņiem.

Tas nozīmē, ka lielākā daļa bāreņu dziesmu attiecas
uz posmu, kad bērns kļūst jauneklis jeb lauvas prātā, kas
pasauli uzskata sev par slogu. Ne tikai agrāk, bet arī tagad
šai pāraugšanas laikmetā, kas bieži sākas no 15-19 ga-
diem, bērns nevar samierināties ar pastāvošo iekārtu. Kā
netaisnību viņš uzskata savu vecāku vai audžu vecāku do-
tos padomus un pavēles, kas izpaužas atklātās pretestībās,
pat skriešanās prom no mājas, meklējot līdzīgu bāreņu sa-
biedrību, un to sekas izbaudījusi ne viena vien ģimene, ka
bērns savā lauvas dūšā kļūst kriminālists vai dragists. Iz-
beidoties šim lauvas posmam, izbeidzas dēku kāre. Lielā-
kā daļa jauniešu atzīst savas pārsteidzības, un māte, kas ti-
ka apnicināta, ir atkal godā celta. Ka māte ir ģimenes
balsts un saturs, jeb kā tam vajadzētu būt, to, laikam,
nenoliegs neviens.

Šeit citēšu Ed. Virzas raksturojumu par māti:

"Latviešu māte ir apbalvota dievišķām īpašībām un
viss ir gaišs un skaidrs tajā staru lokā, ko viņa ap sevi iz-
plata. Un ir kaut kas pie vecajiem latviešiem, kas mātes
padomam piešķir tikpat lielu svaru, dziļumu un nemaldību
kā pašam Dieva padomam. Tās nav pašas mātes domas
un padomi, ko viņa izsaka. Tie ir neskaitāmu paaudžu pie-
dzīvojumi, pieredzējumi un ticējumi, kuŗus izrunā viņas
lūpas, tie ir pārbaudīti, neskaitāmās reizēs izsvērti, kā
grodu izlase labam sējumam, kas ir tikpat nepieciešami

dzīvei, kā labu tikumības principu izlase labam gājienam
dzīvē."

Šie dzejiskie Virzas vārdi idealizē latviešu māti, pie-
šķirot viņai to lomu latvju tautas dzīvē, ko viņa godam ne-
suse gadu tūkstošus. Mātes jēdziens latvju reliģijas ticēju-
mos arvien ir bijis goda vietā. Latviets visu savu vielisko
dabas dzīvi nodevis **Mārai** - visas dzīvības un pēcnāves
gādniecei.

Es apvilku zīda svārkus, līdz kājiņu galiņam;

Lai ļautiņi neredzēja, Māras mīlu devumiņu.

Māra savu pārvaldāmo pasauli sadalīja tālāk daudzā-
jām mātēm, kuŗas bija atbildīgas katrā par savu novadu,
kā meža māte, lauku māte, vēja māte, zemes māte u. c.
Šajos sadalījumos izpaužas latviešu psihiskā domāšana,
kas visas dzīvības radīšanu un sargāšanu uzticējusi mātei.
Vai māte var būt ļauna pret dzīvību, kas tai uzticēta?

Lielāko daļu bāreņu dziesmu raksturo pamāti kā ļau-
nu vai nenovēlīgu. Šeit izpaužas bāra bērna domu gājiens.
Neaizsargātam katrs pieskāriens sāp. Viņš izjūt katru vis-
mazāko apvainojumu kā lielu pārestību. Tas pats vārds jeb
pamācība, ko teiktu māte liktos saprotams un dabīgs, bet,
pamātes teikts, tā būtu netaisna pavēle. Pamāte ne vien-
mēr mēģina iedziļināties pabērnu dzīves uztverē, un, ja
kāds asāks, nepārdomāts vārds izsprūk biežāk uz bāreni
kā savu bērnu, tad ne vienmēr tas ir ļaunā nolūkā. Jo kat-
ram savs krekls tuvāks, latviešu sakāmvārds to saka. Bā-
repi to uztver, katrā dzīvībai ir savs paš aizsargāšanās in-
stinkts. Un bārepi to ļoti labi izmanto.

Neviena no sērdieņu dziesmām nenoncinā bāreni,
bet gan pamāti un ļaudis, kas aprunā vai citādi aizskar sēr-
dieni:

Es ļaudim rita rasa, es miglīņa vakarā;

Mani ļaudis kājas āva, mani rokas nomazgāja.

Ai ļautiņi, ļaužu bērnu kājiņām neminiēt,

Tāpat bija tēvs māmiņa rociņām auklējusi.

Sērdieņi ap sevi un savu dzīvi uzcēlušī aizsargžogu,
un šis žogs ir griba izturēt. Bez mātes glāsta un tēva pado-
ma viņi rada savu pasauli. Palasot dainas, redzam, ka tās
nav bēdu dziesmas, bet pašlepnuma un gribas cildenuma
izpausme.

Sveša māte gauži raud, man svārciņus mērodama,

Kā es gauži neraudāju priekš tevīm tecēdama.

Visi teica bajāriņu, kas teiks mani šerdienīti?

Mana paša tikumiņš, tas teic mani šerdienīti.

Pašaudzināšana šiem cilvēka bērniem atveŗ durvis,
kuŗas bieži dzīvē paliek aizvērtas lutinātai mātes meitai
vai tautu dēlam.

Tricēt tric apšu lapa tai lēnā vējiņā;

Tā tricēja tautu dēls, šerdienīti bildinot.

Arī šodienas bāreņu problēmas, kuŗas vairs nedefinē
individs, bet jau ļaužu grupas, saskaras ar tām pašām sēr-
dieņu problēmām, ko dainas apskatījušas gadu simteņiem
agrāk. Ja latviešu māte bija dzimtas sargātāja, ģimenes
sirds un dvēsele, kas audzināja, mācīja, rāja un žēloja dē-
lus un meitas, jo tie bija dzimtas nākotne, tad tagad šī pate
māte bezspēcīgi nolaiž rokas, ļaujot dzimtai izjukt. Dēli
apņem sveštautietes. Meitas vējš aizpūš kā pieneņu pūkas
pasaules lielceļos. Viri, kas mēģinājuši protestēt, bieži sa-
stapuši pretestību ne tikai no bērniem, bet arī sievas. Tas
izraisa problēmas.

Lepnums bija bāreņu vairogs. Lepnums un spīts vien-
mēr ir bijis apspiesto ļaužu ciņas ierocis. Vēstures gaitā
latvju tauta nav izlaiduse šo ieroci no rokām. Tikai šodien
šis lepnums ir kļuvis nevarība latvju mātes rokās.

Liepu lapu ceļu klāju, māmuliņu gaididama,

Vējš aizpūta liepu lapas, māmuliņas nesagaidu.

Mūsu bērni, kā visos laikos bērni, gaida piemērus no vecākiem, no savas mātes. Kādu piemēru latvju māte dod saviem bērniem šodien?

Ja vecāki nevar pamatot un aizstāvēt savu dzīves jēgu, tad -

Vejš aizpūta liepu lapas, māmuliņas nesagaidu.

Tās ir mūsdienu bāreņu problēmas. Dažs teiktu, tās ir sadzīves vai ģimeņu problēmas, bet vai māte, kas zaudējusi ģimeni, nav bārenīte?

Ja dainās bārene lepni paceltu galvu iet caur dzīvi, tad tagad mūsu mātes un sievas nopūsdamās samierinās ar to, ka dzīves netaisnības ratu ir vēluse pār viņām. Kā nakts tauriņi, kas metas uz gaismu un liesmu, alkdamas bērnu mīlestību, zaudē vietu savā ģimenē. Ja zirgs jūt, ka braucējs neprot vadīt grožus, viņš iet tur, kur viņam tik. Bērni jūt, ja māte nespēj viņus vadīt, tie iet savu ceļu. Nelīdz asaras, ne pārmetumi sabiedrībai.

Dzied vai raudi, tautu meita, tavas pašas vaina bij.

Jā, bet ko es tur varu darīt! - Vai esi kādreiz mēģinājus pamodināt pašlepnumu saviem bērniem? Pašiem uz sevi, savu dzimtu, tautu? Tikai tas, kas būs lepns uz savu tautu, būs lepns uz sevi. Tas nepieņems svešo, savai mentalitātei nepiedienīgo. Lepnums ir viena no tām laipām, kas pasargā cilvēku no apkārtnes dubļiem. Varbūt viņa draugu pulks būs šaurāks, bet -

Saka mani bārenīti, es nebiju bārenīte;

Dieviņš tēvs, Laima māte, Dieva dēli bāleliņi.

Lepnums un garīgais pārkums ir tas, kas bārenīti izvada caur dzīvi kā uzvarētāju. Ne velti latviešiem ir sakāmvārds: Pats esi savas laimes kalējs.

Ja spēsi nostāties šajā sajukušajā pasaulē pats uz savām kājām, tad Laima tevi neatstās, tev nebūs vajadzība apņicināt sabiedrību, ne savus draugus, tu būsi daļa no tās un tomēr tu būsi **pats**. Tev būs katram gadījumam gatava atbilde un negadījumam - padoms.

Ja šodien mūsu sabiedrības lielākā daļa pārliecināta par savām zināšanām dzīves mākslā, lai ievadītu savu dzīves kuģi pārtības ostā, tad, saskaroties ar sadzīves un ģimenes problēmām, šī pati sabiedrības daļa ir bezspēcīga bārenīte, kas pakļauta svešas mātes iegribām. Seksa un izvirtības glorificēšana ir kļuvusi viena no šī modernā laikmeta sastāvdaļām, bet, galvenokārt, brīvība. Brīvība ignorēt vecākus un skolotājus. Brīvība protestēt un demolēt. Brīvība graut un brīvība kritizēt. Šajās brīvības cilpās kūleņo ne tikai mūsu bērni, bet arī mēs paši. Noārdīt dabas likumus, piesārņot ūdeņus un gaisu. Noārdīt mūsu pamatu - ģimeni. Ārdīt, jaukt un modernizēt. Kam mums vairs vectēvu radītie prātojumi! Mēs esam sen pāri tiem, jo mūsu ceļš ved uz pilnīgu saskaņotu bezproblēmu dzīvi. Bet vai tā ir? Jo vairāk mēs modernizējamies, jo dziļāk iestiegam problēmu mūklājā. Kompjūteri (smadzeņi, datori) nav spējīgi atsaukt morāli un tikumus. Katra piektā latviešu ģimene ir vai nu izirusi, vai tuvojas šai robežai. Kādēļ un kur ir cēloņi?

Tās ir problēmas, kuŗu vidē mēs atrodamies. Kā bārenīte, kas ielenkta no svešām varām un kur tikai viņas pašas griba var iznest to no ļaužu samītiem dubļiem, tā mūsu senču dzīves atziņas šodien mums var aiztaupīt daudz šķietami neatrisināmu problēmu.

Audz godā, man māsiņa, valkā savu vainadziņu;

Brāļi tevi mīļi gaida, ar godiņu izaugam.

Mēs esam bāreņi, bet mēs varam būt lepni uz to, jo izturība ir viena no mūsu senču īpašībām. Izturība un spīts, kas gadu simtus latvieti ir iznesis cauri bāreņu gaitām, iznesis arī tagad.

Ko, bērniņi, darīsim, sērdieniņi palikuši?

Kas nu cels mūs rītos, kas dos gudru padomiņu?

Celsimies paši agri, Dievs dos gudru padomiņu.

Kā svešniekiem, kas ieradušies šai zemē, kuŗu tikumi un parašas ne vienmēr saskan ar mūsu pārliecību - mums jādzīvo. Mūs sāk ievērot tikai tad, ja atdalāmies un izceļamies ar savām īpatnībām un ierašām. Mūsu tautas tērps, kas ir viens no greznākiem, vēl joprojām mūsu acis ir tikai skatuves tērps, ar kuŗu var uzstāties sarīkojumos, bet nekādā gadījumā viesības. Jums vajadzētu ierasties iedzimto viesībās savā tautas tērpā, un jūs būtu šo viesību degpunktā, ne tikai ceļot sevi, bet arī savu tautu.

Nenoliedzami, ka tagad, kad pieejamas visu pasaulu bibliotēkas un archivi, pētīt kādu kultūru ir daudz vieglāk un objektīvāk. Pasaulē interese par vecām kultūrām ir pamodusies. Arī mūsu seno, daudzināto gara kultūru, ko mūki un zobēņbrāļi piespieda bārenītes lomā.

Priedi egli vējiņš loka, kas paegli lejiņā?

Visi teica mātes meitu, kas teiks mani sērdienīti?

Vienīgi lepnums sev un savai tautai mūsu vārdu neizdzēsīs no vēstures. Ja mēs paši sev zaudēsim ticību, tad nekādi pasaules zinātnieku atradumi mūsu gara kultūru nespēs atgriest tautai un mēs kā pabērni būsīm spiesti kalpot svešai mātei.

Sēri dzied lakstīgala, baltā ievu krūmiņā;

Gauži raud bārenīte svešas mātes laidarā.

Arvīds Memenis

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

KLUBS 415 UN LATVIEŠU NACIONĀLISMS

Klubs 415 ir kā lāpa tumsā, kas rāda, sevišķi jaunatnei, kā cīnīties pret latviešu tautas iznīcības briesmām, kas jau rēgojas pie apvārksņa. Laikraksts "Latvietis Latvijā" dēvē sevi par vienīgi nacionālo laikrakstu Latvijā, bet man nepatīk šī laikraksta nacionālsociālisma cildināšana, citējot kā no Bībeles teikumus no Hitlera "Mein Kampf", kas piesātināti ar antisemitismu.

Latvijā latviešu nacionālisms un patriotisms ietverts Kluba 415 statūtos. Latviešu galvenā problēma ir nenošķirt krievu jūrā, tādēļ latviešu valodai ir milzīga nozīme, tāpēc tai jābūt izkoptai un tīrai, lai to varētu cienīt. Būtu jā-soda uzņēmumi, kas publiskos sludinājumos lieto kropļotus angļu vārdus: lizing (nomāt), reiting (vērtējums), summit konferenci pirmskaŗa sauca par galotņu konferenci utt. - milzu vairums nevajadzīgu sveštautu vārdu, kas kropļo latviešu valodu. Nevaru gan piekrist Klubam 415, ka sevišķas tiesības būtu piešķiramas "Latgaļu valodai". Pret to ciniņās arī Latgales ievērojamais patriots F. Tra-sūns, jo tad latgalieši it kā nebūtu latvieši. Man, piem., mīļš ir tāmenieku dialekts, tomēr domāju, ka visā Latvijā rakstu valodai jābūt vienai. Nezinu arī, kāpēc lietuvjiem un igauņiem būtu jādod valodas priekšrocības. Tad tādas arī būtu jādod krieviem, un tas jau apdraudētu mūsu pašu valodu. Nepareizi būtu arī cittautiešus neiesaukt Latvijas armijā. Tie jāiesauc, ja ir Latvijas pavalstnieki. Armijā iesauc jaunus cilvēkus, tur tos jāaudzina un viņu valodas zināšanas jāuzlabo.

Nacionālais laikraksts "Latvietis Latvijā" nevajadzīgi izšķieŗ spēkus mums svešu ideoloģiju sludināšanā. Jābūt galīgi apstulbotam, lai vēl lakstītos ap nacionālsociālismu. Šī ideoloģija sagādāja postu visai civilizētai pasaulei un ar Ribentropa-Molotova paktu sākās latviešu moku ceļš uz pilnīgu iznīcību.

Latviešiem arī nav ne mazākā iemesla būt antisemītiem. Žīdu čekisti nebija labāki par latviešu čekistiem, vai Arāja bendēm. Nevienu, ne otru tautu nevar par to darīt atbildīgu. Atbildība jānes attiecīgiem indivīdiem. Pirmskaŗa Latvijā žīdu pienesums zinātnē, mākslai, tirdzniecībai un amatniecībai bija ievērojams. Arī tagad vairāki Amerikas žīdu senatori un kongresa deputāti aizstāv Baltijas valstis (Richard Dubin, Thomas Lantos). Latvija nevar tikt

pievienota Izraēlai, bet to apdraud Krievija un mums naidīgie krievu okupanti un to pēcteči. Vai sprādzieni Univer-sālveikalā nebija mērķēti, lai atbaidītu tūristus no Rīgas 800. g. svētkiem? Vienīgi šai virzienā, t. i., vērsoties pret krievu uzmācību ir jāvērs nacionālā politika, nevis plāto-ties ar bankrotējošo nacionālsociālismu, Pērkonkrustu un antisemitismu.

Hitlera apsēstība ar antisemitismu jau norādīja uz viņa mentālo anomāliju, bet 1939. g. viņa prāts bija jau tik tālu aptumšots, ka viņš uzsāka Vācijas pašnāvības gaitu, rīkojoties pretēji viņa vēl skaidrā prātā rakstītiem itin pareiziem stratēģiskiem apsvērumiem. Savā grāmatā "Mein Kampf" (Cītēju no tās tulkojuma angļu valodā, Sentry Edition, 1943, 660. lpp.) viņš raksta, ka Vācijas karš ar Rietumiem būtu īsts slaktiņš un Vācijas jaunekļi noasiņotu vēl vairāk kā pagājušā kara (such war would assume a character of plain massacre Germany's youth would be bled even more than the last time and the result would be an inevitable defeat). Par paktu ar Krieviju viņš saka, ka vienošanās ar Krieviju nozīmētu nākamā kara plānošanu. Tās būtu Vācijas beigas. Un turpat tālāk - neaizmirsti, ka tagadējie Krievijas valdnieki ir asinim notraipīti kriminālisti, tie ir cilvēces padībenes un nevar noslēgt paktu ar kādu, kuŗa vienīgā interese ir sava partnera nonāvēšana (Alliance with Russia embodies a plan for the next war. Its outcome would be the end of Germany. Never forget that the rulers of present day Russia are common blood stained criminals, that they are the scum of humanity and you do not make pacts with any one whose sole interest is the destruction of his partner. p. 601). Citā vietā viņš raksta, ka Vācijai ir jāiegūst teritorija uz Krievijas rēķina, bet to varētu darīt tikai ar Anglijas atbalstu, un, ka Vācija būtu ar mieru likvidēt savu floti un jūras tirdzniecību Anglijas labā, lai šādu atbalstu iegūtu (663. lpp.).

1939. g., t. i., apm., 13 gadu pēc "Mein Kampf" iznākšanas viņš pārkāpa visus savus stratēģiski pareizos slēdzienus un savā domu sajukumā uzsāka Vācijas posta ceļu. Staļins taču arī bija lasījis viņa grāmatu un jau zināja kara iznākumu.

Pilnīgi nevajadzīgi atraudams fronteī karavirus un transportu, viņš uzsāka židu vajāšanas. Nedomāju, ka židi būtu kavējuši Hitlera kara darbību.

Pirmskara Vācijā nebija oficiālas diskriminācijas pret židiem, un tie bija pa daļai asimilizējušies un pirmā kārtā uzskatīja sevi par vāciešiem. Vairāki bija apbalvoti ar dzelzskrustiem un esot pat bijuši židu ģenerāļi Hitlera armijā, piem., Ģeringa lidotāju maršāls Erhards Milchs. Kad Ģeringam uz to aizrādīts, viņš teicis: "Es šeit nosaku, kas ir, vai nav žids." Milcha māte esot teikusi, ka viņa istais tēvs neesot žids.

Līdzīga situācija pirms kara bijusi arī Itālijā, kur proporcionāli vairāk židu, kā itāļu esot bijuši fašistu partijā (Sk. Alan Dershowitz "The vanishing American Jew", p. 270: "Italian Jews were disproportionately over represented in the Fascist Party"). Šāda veida asimilāciju Deršovičs uzskata par bistamu židu tautai. Amerikā, kur židu vajāšanas un diskriminācija nepastāv, tiem ir tendence asimilēties. Viņš domā, ka Amerikā visi grib precēt židus, izņemot židi paši. Pēcnācēji aizejot židiem zudumā, un pēc, apm., 50 gadiem židu skaits Amerikā sarukšot uz pusi mazāks.

Latvieši nedrīkst izšķiest spēkus, cinoties ar vējdzirnavām. Latviešu stiprais ierocis ir patiesība. To gribēja aplāpēt nodevīgais ārlietu ministrs Jurkāns ar savu "ār-zemes mūs nesaprātis". Viņa uzdevums bija darīt visu, lai ārzemēs mūs saprastu. Tad arī nebūtu protestu 16tā marta atzīmēšanai un legionāru gājieniem. Mums naidīgajam Vizentāla centram tiktu atņemti ieroči. □ J. T. Beldavs

CEĻOTĀJU PIEDZĪVOJUMI LATVIJAS VASARĀ

Ceļotāju piedzīvojumi ir atšķirīgi, atkarībā no viņu interesēm, no vietām, ko tie apmeklē un cilvēkiem, ko sastop. Daudzo Latvijas apmeklētāju vidū ir tikai nedaudz tādu, kas ceļojumā līdz ņem mazus bērnus. Par šādu ceļojumu organizācijas LATS 2. augusta informācijas vakarā, Toronto Latviešu centrā, pastāstīja Viesturs Zariņš. Agra Vāgnere stāstīja par viņas pieredzi šī gada 3x3 nometnē Raunā. Informācijas vakaru vadīja Dr. Pāvils Cakuls. Alfons Kalns izrādīja kapteiņa Imanta Baloža pārvesto filmu par Rīgas, Ventspils un Liepājas ostām.

V. Zariņš ar dzīves biedri Ingu un bērniem, 14. g. veco Dailu un 5 g. veco Māri, bija pirms nedēļas atgriezušies no 3 1/2 nedēļu Latvijas apmeklējuma. Šoreiz viņi Rīgā uzturējušies tikai dažas dienas, pārējā laikā abbraukujuši Latviju. Nakšņojuši pie radiem un draugiem Tukumā, Kandavā, Purmsātos, Ogrē, Zvārtavā, Gulbenē un Jēkabpili. Uz īsu laiku iebraukuši arī Lietuvā un Igaunijā. Ceļojums izraisījis daudz pārdomu.

Pirmā naktī jau četros no rīta Māris modinājis tēvu un teicis, lai ceļas, jo jāiet spēlēt. Tēvs sacījis, ka vēl ir nakts un ir jāguļ, bet puika nav licies mierā, jo ārā jau bija gaišs. Šogad, sekojot Lietuvas un Igaunijas paraugam, Latvija nepārgāja uz vasaras laiku. Saule rietēja ap ceturksni pirms desmitiem, vēl kādu pusotru stundu bija krēsla, bet ausma jau ap pusčetriem. "Man šķiet, ka es un daudzi no mums ārzemēs, vietās, kuŗas atrodas daudz tālāk uz dienvidiem nekā Latvija, esam aizmirsuši, ka Latvija ir ziemeļzeme un mēs esam ziemeļnieki. No gandrīz 200 valstīm pasaulē, tikai 10 ir tālāk uz ziemeļiem nekā Latvija. Īsas nakts vasarā, bet garas ziemā. Un tas ievēdz dzīvī citu ritumu, gan psiholoģisku, gan fizioloģisku, kuŗu mēs te nevaram izjust, vienalga, cik latviski mēs būtu. Arī klimats ir veidojis mūsu latvisko garu. Mazs piemērs: mūsu tautas tērpos Ziemeļamerikas dziesmu svētkos esam pamatīgi sviduši, bet Baltica 2000 festivāla atklāšanā tie bija tieši piemēroti vēsai pēcpusdienai," sacīja V. Zariņš.

Interesanti bija dzirdēt, kāds bija ceļojums 5. g. vecā bērna skatījumā. Dailai šis bija jau ceturtais ceļojums uz Latviju, toties Mārim - trešais, bet pirmais, ko viņš isti atcerēsies. "Māris vērtē vietas no tā, cik labi ir spēļu laukumi. Un Latvijā, atskaitot Krastmales Lido, Krastmales MekDonaldu un Ventspils brīvdabas muzeju un parku, nav spēļu laukumu, ir tikai salūzuši, sarūsējuši dzelži. Bērniem, īpaši pilsētās, nav kur isti spēlēt. Latvijas televīzijā gandrīz nav bērnu programmu. Ja ir satelittelevīzija vai kabelis, tad ir pieejamas ārzemju 'multenes', bet tāpēc jau nevedam līdzī puiku uz Latviju, lai viņš skatītos 'multenes' angļu valodā," sacīja V. Zariņš.

Pēdējās dienās Latvijā tēvs Marim jautājis, kas viņam ceļojumā patīcis. Šādas bija Māra atbildes: jūrmala, Kuršu kāpas Lietuvā, makšķerēšana pie ezera starp Tukumu un Jūrmalu, prāmis no Klaipēdas uz Kuršu kāpām, Ligatnes vecā pārceltuve, tēva māsiņas suns Rēzija, bebru māja Purmsātu muižas dīķī, brauciens ar traktoru laukos Purmsātos, dzīvnieki Ligatnes dabas parkā, meža cūkas (viņi redzējuši trīs un astoņpadsmit mazuļus brīvā dabā), Kuršu kāpas dabas rezervātā, kāpšana torņos - Turaidas pili, Munameģa kalnā Igaunijā, Apeskalna baznīcā, Krastmales Lido, brauciens ar vilcienu, ugunsgrāvis pēc makšķerēšanas, ciemošanās pie radiem un draugiem, kur bija bērni. Tātad brauciens arī piecus gadus vecam puikam devis daudz piedzīvojumu.

Šoreiz Zariņu ģimene neirēja dzīvokli Rīgas centrā, jo šē nebija paredzējuši pavadīt daudz laika. Draugi viņiem sarunāja dzīvokli piecstāvu blokmājā Ķenguragā, bez lifta, "astoņdesmit septiņus kāpienus uz augšu". Tā viņiem bija

iespēja iepazīties ar dzīvi ārpus centra. Rīgas centrs nav tā Rīga, kur dzīvo vairums rīdzinieku. Ritms Ķenguragā ir cits, tāpat kā Toronto, dzīvojot ārpus centra. Rīgas centrs kļūst par eksklusīvu rajonu, kur dzīvot var atļauties, lielākoties, tikai turīgie, ārzemnieki un firmu pārstāvji. Rīgas centrs ir atjaunots, bet kas noticis ar simtiem daudzstāvu blokiem ārpus centra? Šīs mājas ir pavirši būvētas un tām būs nepieciešams kapitālremonts. Vai kapitāls, kas pašlaik plūst uz centru, turpinās izplesties pa visu Rīgu, jeb vai veidosies dažādi geto? "Padomju laikā uzceltās blokmājas, manuprāt, vispār ir sērīga Latvijai. Vienaļga, vai tas ir Rīgā, mazpilsētās vai ciematos, daudz vairāk redzējām privātas mājas, nereti katru ar savu īpašu raksturu," teica V. Zariņš.

Kā vairums latviešu no ārzemēm, Zariņi braukuši uz Latviju tikties ar radiem un draugiem. Bet Latvijā ir arī daudz pievilcīgu vietu tūristiem, lai gan ne vienmēr ir atbilstoša infrastruktūra. Ir daudz pasakaini skaistu stūrīšu, kuŗi ir jāatrod. Zariņi apmeklējuši Vārnavas vinu kalnu pie Sunakstes, Viesītē apskatījuši veco laiku šaursliežu vilcienu. Divas nakts pārgulējuši Zvārtavas pili. Pils ir tikai pa daļai atjaunota, tur staigājot grīdas čīkst. Pirmo vakaru bez viņiem tur palicis tikai saimnieks un viens "it kā labvēlīgs spoks" - labi, ka nakts Latvijā vasarā tik īsa. Jēkabpili viņi svinējuši pilsētas 330 gadu svētkus. Tik tīru Jēkabpili nekad neesot redzējuši. Apmeklējuši Baltica 2000 festivāla atklāšanu Siguldā. Braukuši ar Gulbenes/Alūksnes šaursliežu vilcienu, uzgājuši skaistos Korneta ezerus pie Igaunijas robežas Alūksnes rajonā, bijuši pirti laukos Lejaskurzemē blakus zivju dīķiem, kur kaijām veicies labāk nekā viņiem, Cesvaines pili, Turaidā. Apmeklējuši Latgales podniekus, priecājušies par stārķiem un dzeguzēm. Ar divriteni pa maziem lauku ceļiem V. Zariņš nobraucis 50 km. Pa šiem lauku ceļiem bijusi laba braukšana. Latvija ir bagāta un vilinoša dabas un kultūrvēsturiska vide.

Visdrāmatiskākais dabas skats bijis Kuršu kāpas Lieutuvā. "Biju iedomājies, ka tās būs kā Jūrkalnē, mazliet lielākas, bet, apmēram, tādas pašas. Bet bija kas cits. Kāpas, kilometru platas, ceļas no Kuršu jomas 50 vai pat 75 metrus. Tām pāri brienot, varēju viegli aizmirst, ka esmu Lieutuvā, un vietām, redzot tikai smiltis visapakārt, likās, ka esmu Saharas tuksnesī," sacīja V. Zariņš.

Noslēgumā V. Zariņš isumā paskaidroja savu viedokli sakarā ar kontroversiju par Tomašūna un Kurloviča vēstures grāmatu vidusskolām, kuŗas I sējums iznāca pagājušā gadā un otrs - augustā. Viņš uzskata, ka grāmata sarakstīta, sekojot visjaunākai vēstures mācīšanas metodijai pasaulē un ka tās izdošanu nevajadzētu kavēt. "Cesvaines vidusskolas vēstures klasē vēl bija 20 Latvijas PSR vēstures grāmatas. Tur bija arī dažas citas grāmatas, vēlāk izdotas, pa vienam eksemplāram. Man šķiet, ka vajadzētu būt otrādi," sacīja referents.

V. Zariņš pieskārs arī politiskiem jautājumiem. Viņš uzskata, ka Latvijai vajadzētu būt 6 politiskām prioritātēm. Pirmā ir Eiropas Savienība. Latvijai jātiek jo tālāk un jo ātrāk no Krievijas. Mums citas alternatīvas nav, ja negribam palikt par pelēko zonu, par Krievijas pundurvalsti. Otrā prioritāte ir NATO. Latvijas neatkarībai ir jābūt drošai. Trešā prioritāte ir izglītība. Ceturtā - veselība, īpaši preventīvā medicīna. Piektā - reģionālā attīstība. Ar Rīgu un Ventspili vien nepietiek, Latvijas rajonu pilsētām, mazpilsētām un laukiem arī ir jādzīvo. Un beidzot - ir jāattīsta mazo uzņēmumu politika, ieskaitot nodokļu reformu. Kanadā mazie uzņēmumi rada vairumu jauno darba vietu, bet Latvijas dižvīri Rīgā un Ventspilī, tāpat kā Padomju laikos, uzskata, ka viss, kas liels ir labs, bet tas, kas ir mazs, ir nederīgs.

Pēc Latvijas apmeklējuma Zariņu ģimene dažas dienas uzturējies Rietumeiropā, galvenokārt, Beļģijā. Tas devis iespēju salīdzināt divas mazas un pa daļai līdzīgas valstis. Beļģijā cita vide, attīstība, pilna tūristiem. Bet kā pirms pāris nedēļām Kanadas valsts mēroga laikrakstā "The Globe and Mail" teikts, ir tikai laika jautājums līdz pasaules tūristi atklās Baltiju.

Agra Vagnere stāstīja par saviem piedzīvojumiem nesenā Latvijas apciemojumā. "Tos, patiešām, var saukt par piedzīvojumiem, jo ceļojumā es dienas īpaši neplānoju. Katru ritu pamostoties vienkārši nolēmu, ko darišu šodien. Sapulcinu ap sevi draugus, kam ir mašīnas un brīvs laiks, un tad mēs braucām. Rezultātā īstenībā iznāk tā, ka es saviem draugiem parādu Latviju. Pēc iespējas katru vasaru cenšos braukt uz Latviju, un mēs cenšamies katrreiz līdz ņemt bērnus un piedalīties 3x3 nometnēs," sacīja A. Vagnere. Šovasar viņa dažādu apstākļu dēļ braukusi viena. Bijis jākārto dzīvokļa jautājums, kas nav izdevies dažādu sarežģījumu dēļ. Bet, galvenokārt, viņas ceļš vedis uz 3x3 nometni Raunā. Šī bija ceturtā reize, kad viņa piedalījusies nometnē.

Spraigā un humoristiskā stāstījumā viņa pastāstīja, ka jau nokļūšana nometnē izvērtusies par piedzīvojumu. Nav pievienojies kopējam braucienam ar autobusu, jo gribējusi vēl paspēt redzēt 2 sarīkojumus Brīvdabas muzejā un Jūrmalā. Rezultātā viņa ar draugiem no Juglas izbraukusi vēlu. Līdz Raunai būtu nepilnas pusotras stundas brauciens, bet ap pulksteni vienpadsmitiem, izbraucot cauri Sigulda, pēkšņi saplīsis mašīnas sajūgs. "Tā mēs stāvējām - ej nu atrod kādu meistarū Latvijas lauku ceļā, kas plkst 11-os nakti salabos mašīnu! Laimīgā kārtā maniem draugiem bija mobīlais telefons, ar ko caur kādu piezvaniņām kādam un tad vēl kādam, caur četriem augumiem mēs atradām Siguldā paziņu, kas bija ar mieru pusdivpadsmitos atbraukt un mūs paglābt."

Mašīnu uz ceļa nevarēja salabot, un paziņa aizveda ceļotājus uz Raunu, kur viņi nokļuva trešā rīta stundā. Maldījušies tumsā, līdz beidzot uzdūrušies berndārzam, kur bija nozīmētas naktsmājas. Tumsā ieejot telpā, jutusi, ka netiek uz priekšu. Pamazā zālē uz bērnu matračiem gulējuši 18 cilvēki! Tagad A. Vagnere atskatās uz šo piedzīvojumu ar smaidu, bet tajā naktī līcies, ka aizmigt nevarēs, "jo krākšana nāca no visām istabas pusēm."

A. Vagnere uz nometni viena devusies tādēļ, ka bijis paredzēts ar Ilgu Reiznieci kopīgi vadīt folkloras nozari. Plāni izmainījušies, jo Reizniecei savas nodaļas nebija. Viņa vadīja rotaļas un dančus ģimenēm un bērniem. Vagnere viņai piepalīdzēja. Nometnē viņa atradusi daudz citu nodarbību. "Īpatnēji bija tas, kā es izjutu, ka man nav bērnu līdz. Katrreiz, kad kāds bērns sauca mammu, es biju satraukusies, jo man likās, ka tie ir mani bērni. Es sapratu, ka tā ir kļūda, neņemot bērnu līdz, otrreiz es vairs to nedarīšu, jo galvenais mērķis ir vest bērnus uz nometni."

Nometnē šogad piedalījās 249 cilvēki. Uz nodarbībām bija jāiet ap pusotru kilometru, kas bija diezgan nogurdinoši. Galvenā pulcēšanās notika 2 skolās Raunas centrā. Viņa izvēlējusies klausīties Janīnas Kursītes vadīto semināru "Tēli un simboli Latvijas folklorā". Uzsvārs bija uz māpīticību, uz māpīiem, raganām, buršanām. Nodarbibas bija ļoti interesantas. Klausītāji bija cilvēki, kas par šīm lietām interesējās. Piedalījās cilvēki no Folkloras grupas - Ilga Reizniece, Tupešu Jānis, Austris Grasis u. c. I. Kursīte ir vadījusi kursa darbus studentiem par Zilā kalna Martu, kas piekopusi burvestību un ārstējusi cilvēkus. Nometnieki noskatījušies interesantu filmu par Zilā kalna Martu. Cilvēki Latvijā ir ļoti aizraušies ar burvestību un māģiju, un bieži vien ir grūti atšķirt patieso burvestību un māģiju

no šarlatānisma. Daudzi ir vilušies parastajā medicīnā un arī nevar to atļauties, tādēļ meklē citus veidus.

Pēcpusdienās liels pulks dalībnieku klausījās Austrā Graša lekcijas par valodām un nevalodām. Piedalījās arī citi filologi un vietējie skolotāji. Raisījušās ļoti interesantas pārrunas par tagadējās Latvijas valsts valodu un nevalodām un par faktu, ka pēdējos 70 gados bijušajā Padomju Savienībā iznīcinātas ap 70 etniskās valodas. Lekcijas notika arī pievakarē, par dažādiem tematiem.

"Nometnē piedalījās vesela grupa interesantu un jauku cilvēku. Bet te nu jāsaka, ka es biju pārsteigta vērot, ka Latvijā 3x3 nometnēs sākas smaga klikšķināšanās, jo lielākā grupa cilvēku ir vieni un tie paši jau ceturrtā nometnē, pazīstami savā starpā no 3x3 nometnēm. Tani pašā laikā man ir pazīstamas dažas ģimenes, kas jau 3 gadus no vietas mēģina piedalīties nometnē, bet ir sapēmušas atteikumu, jo nav vietas. Ir jauki, ka cilvēki atkārtoti grib piedalīties nometnē, bet būtu jādod iespēja arī pārējiem piedalīties un paplašināt latviešu redzes loku," sacīja A. Vagnere.

Iepriekšējos gados A. Vagnere sponsorējusi bērnu nama bērnus, lai tie varētu nometnē piedalīties, bet šogad nenoteikto plānu dēļ to nav darījusi, ko nožēlo. Šogad Raunā bijuši 5 vai 6 bērnu nama bērni. Pastāv divējādi uzskati par to, vai ir labi bērnam dot iespēju īsu laiku pavadīt jaukos apstākļos nometnē, ja viņam pēc vienas nedēļas jāatgriežas bērnu nama pelēcībā. A. Vagnere aicina visus, kam vien ir iespēja, sniegt šādu atbalstu bērnu namu bērniem, jo tad viņi zinās, ka pastāv arī gaišāka pasaule. "Brauciet uz 3x3 nometnēm, sponsorējiet bērnus, prieks viņu acis jūs pārliecinās."

3x3 nometnes pozitīvi iespaido arī vietējos iedzīvotājus. Tie piedalās nometnes nodarbībās. Tam ir liela nozīme, jo šī pieredze sekmē pašdarbību, kas laukos bija stipri apstājusī. A. Vagnere mudina apciemot Latviju, doties uz sarīkojumiem un citiem pasākumiem un lieki nerūpēties par to, kā to izkārtos. Paziņas viņai teikuši, ka uz Operas svētkiem Siguldā viņa nevarēsot tikt, jo biļetes būšot izpārdotas. "Neko nenokavēju, biļetes dabūju. Vajag tikai vēlēties!" viņa sacīja.

V. Zariņa un A. Vagneres daudzpusīgās intereses un uzņēmība rāda labu paraugu Latvijas apmeklētājiem. □

Irēne Norīte

@ @ @ @ @ @

3X3 AGLONĀ - KĀ UZ LAIMES SALIŅAS

Ar tādu sajūtu pēc septiņām kopā aizvadītām, bezgala interesantām un daudzpusīgi izplānotām dienām jūlija pēdējā nedēļā mājup no Aglonas devās vai katrs 3x3 nometnes dalībnieks. Šī nebija no lielākajām nometnēm, bet tās kārtas skaits gan bija apaļš - tā bija divdesmitā Latvija un pulcēja 220 cilvēkus. Visvairāk, protams, no Latvijas; no Krievijas bija atbraukuši 6, no Ēģiptes - 2, no ASV - 11, no Zviedrijas - 4, no Austrālijas - 3, pa vienam no Jaunzēlandes un Kanadas.

Jau iepriekš bija gana dzirdēts par latgaliešu viesmīlību un sirsnību, un nometnē izveidojusies labvēlīgā atmosfāra bija jūtama gan ievirzēs strādājot, gan kopīgi atpūšoties. Nevienā nometnē Latvijā tik aktīvi nebija darbojušies jaunieši - Aglonā nostiprinājās jau Raunas 3x3 nometnē dzimusi zaķu kustība, kuŗas kulminācija bija priekšnesums nometnes noslēguma koncertā. Var jau būt, ka šoreiz jaunieši turējās kopā tāpēc, ka tieši viņiem un bērniem domātu ieviržu Aglonā bija mazāk, taču nav ļaunuma bez labuma - jaunie pierādīja, ka viņi izjūt nometnes garu, ka viņi negrib balles to vispārpieņemtajā nozīmē, ka nometnes iekšienē var dzimt labas idejas.

Nometnes laikā bija lieliska iespēja apmeklēt Aglonas Romas katoļu baziliku - tuvākās un tālākās apkārtnes gari-

go centru. Vairāki dalībnieki atzina, ka tieši tāpēc uz šejieni braukuši. Pēc atklāšanas dievkalpojuma un kopīgi izietā Krusta ceļa vēl varēja doties ekskursijā uz baziliku un tur vienkārši meditēt. Tie, kam bija padziļināta interese par garīgām lietām, varēja apmeklēt rita ievirzi par sakrālo mākslu, krustiem un krucifiksiem, ko vadīja mākslas vēsturniece Dace Babre un vēsturniece, pedagoge Aina Rakstiņa.

Keramikas ievirzei, ko vadīja G. Peniķe un Jāzeps Caics bija sasaiste ar vietējo dzīvi - varēja apskatīties gan cepļa iekuršanu, gan cepļa atvēršanu, piedalīties Pēterļa Upseļa keramikas izstādes atklāšanā Jasmuižā un iegādāties viņa darbus piemiņai no Latgales.

Nometnes emblemā, ko bija zīmējusi māksliniece Silvija Berezovska, attēlota bazilika un viņi, kas simbolizējot zilo ezeru zemi. Viens no interesantākajiem rita kopreferātiem bija Vidzemes augstskolas pasniedzējas, ģeogrāfes, Preiļu rajona valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektora Ineses Stūres stāstījums par Preiļu puses ezeriem. Nometnes dalībnieki varēja peldēties Cirišā, kas ir otrs lielākais Preiļu rajonā.

Varēja just, ka nometnes vadītāja Elvira Brovacka bija nopietni pārdomājusi programmu, lai iepazīstinātu nometnotājus ar novadniekiem. Mēs tikāmies ar dzejniekiem Andri Vējānu, Annu Rancāni, ar aktrisi Akvelinu Līvmani, ar publicisti Moniku Zili, keramiķi P. Upseļi, dzirdējām par novada un vietējā pagasta dzīvi.

Par Latgales novada tradīcijām, ievērojamākiem cilvēkiem varēja uzzināt arī latgaliešu literatūras, folkloras, tautas mūzikas instrumentu spēlēšanas ievirzē. Viena no vispopulārākajām bija Gunāra Stroda un Daces Deksnas vadītās tautas dejas. Nesen grāmatā izdota viņu abu veidota danču izlase *Eimam šeimū* un kasete ar atbilstošu mūziku. Par klausītāju trūkumu nevarēja sūdzēties arī ģimeņu seminārā un politikas ievirzē. Nometnieki bija gandarīti, kā spriest par attieksmi pret bērniem, par to, kā veidot viņos pozitīvu pašcieņu. Politisku diskusiju vadīja politologs Jānis Peniķis un Latvijas vēstniecības Krievijā atašeja diasporas jautājumos Lauma Vlasova. Daudzi nedēļas beigās atzina - o, nu mēs zinām, kas Krievijā īsti notiek!

Pateicoties L. Vlasovas aktīvai darbībai un PBLA finānciālam atbalstam, aizvien vairāk uz 3x3 nometnēm brauc latvieši no Krievijas. Šoreiz no Sibīrijas, Omskas apgabala Augšbebru ciema 3500 km bija ceļojusi Benku ģimene, kuŗiem ceļa naudu bija sametis viss ciems. Latvieši tur dzīvojot ļoti trūcīgi. Nometnieki ziedoja naudu medikamentu iegādei ciema iedzīvotājiem.

"Esmu bezgala gandarīta, ka 3x3 ideja ir iedzīvojusies Latvijā, ka cilvēki to pieņēmuši, ka visur vietējie atbalsta nometnes veidošanu," tā intervijā nometnes avīzei *Aglonas Krūze* atzina Līga Ruperte. Arī šī nometne nebūtu varējusi tapt bez Preiļu rajona padomes, agloniešu, bez citu novada ļaužu atbalsta.

Tiekoties ar 3x3 Latvijas padomes locekļiem, varējām pārliecināties, ka tie, kas reiz saistījuši savu dzīvi ar šo kustību, nevēlas vairs atteikties no lieliskās iespējas satikt domu biedrus, pavadīt tik piesātinātu, radošu, latviskās tradīcijās vienotu nedēļu. Un tāpēc ir gatavi katrs dot no sevis, ko vien var, lai nezaudētu šo kopības sajūtu. Desmit gados ir noticis brīnums, un katrs, kas reiz ir bijis 3x3 nometnē, par to stāsta pārējiem, un piekritēju pulks aug.

Nākamvasar nometne notiks Smiltēnē un Rucavā. □

Daiga Bitīniece,
Aglonas Krūzes redaktore

Lūdzam materiālus nākamajiem numuriem! Red.

Pateicoties trimdas ziedojumiem, laikā no 4.-16. jūnijam "Silmačos" pie Lizdoles ezera aizritēja Latvijas bāreņu nometne "Pasaka". Liels notikums šogad bija prezidentes V. Viķes-Freibergas apciemojums.

Jau nedēļu agrāk no viņas kancelejas atbrauca dažādi cilvēki pārbaudīt vietu un nometni. Tuvākā ciemā, Launkalnā, ir tikai viens veikals un viena ēka, kas ir pilsētas nams - nekas vairāk. No turienes iet puteklains un grumbulains lauku ceļš līdz līdz Lizdoles ezeram. Ceļā var sastapt lauku cūciņas un suņus. Vai pa tādu ceļu prezidentei būs droši braukt? Bija jānoskaidro, kāpēc viņa vispār gribētu apciemot Pasaku (jo viņu gaida daudz svarīgākas vietas). Atgādināju, ka V. Viķe-Freiberga šo nometni ir atbalstījusi pirms viņa kļuva par prezidenti. Ierēdņa šaubas zuda, iepazīstoties ar programmu, un viņi pat smaidīja, kad uzzināja kādas lietas paredzētas. Ieteikums bija, lai mēs neko nemainām, kad presidente nāks, lai ieturam parasto dienas gaitu.

Tā arī bija. Prezidente ieradās 'citplanētiešu' dienā. Audzinātāji bija savādi apģērbti (it kā no citas planētas). Bērniem uzdevums bija rādīt 'citplanētiešiem' kā uzvesties, k pareizi ēst, staigāt un runāt. Šādu nodarbību bērni veica ar baudu un nopietnību, it kā patiešām audzinātāji neko nezinātu. Bērni zīmēja, kā viņi domā citplanētieši izskatās. Zīmējumus sākām izstādīt, kad paziņoja, ka prezidente tuvojas. Policijas sirēnas svilpoja. No vienas mašīnas izkāpa militāri tērpiens kungs un nākamā mašīnā bija Vaira Viķe-Freiberga.

Bērni uzrakstīja prezidentei vēstules. Jānim no Bauskas bērnu nama ir kaitē, ka viņš nespēj savaldīt šupošanos. Par to viņš ir ļoti bēdīgs. Toties, viņam ir lieliskas runas spējas un tāpēc lūdzām, lai viņš pasniedz vēstules prezidentei ar uzrunu. Viņš bija lepns par sevi, vai arī prasīja, lai prezidente viņiem rakstot uz bērnu namu. Vienu vēstuli nejauši aizmirsām ielikt aploksnē. Tājā: "Labdien Vaira Viķe (tā viņš rakstīja) Freiberga. Lai Jūs sargā Dievs. Es esmu bārenis. Vai variet izpildīt manu sapni? Mani sauc Žepa."

Liela cieņa un respekts pienākas prezidentei. Viņa ieradās ar smaidu un milestību pret bērniem. Ar pirmo ierašanās mirkli viņai bija bērni pie rokas un neatlaidīgi tie turējās līdz beigām. Savas vizītes laikā sarunājās ar katru iespējamo bērniņu. Bāreņiem tas deva sajūtu, ka viņi ir svarīgi pilsoņi. Notika arī fotogrāfēšanās, Foto uzņēmumi bērniem palika piemiņai. □ **Ingrīda Mazute**

Vētras nebija, bet gan jau iesnauudies saules riets, kad ieradāmies Pērkones pagasta (Liepājas apriņķī) Ķoniņu sētā. Mūs sveica ar karstu zāļu tēju, siltiem pīrāgiem un groziņš ar pašu saimnieku, Ināras un Gunāra Reiņu, atprasītiem dzintara gabaliem. Viesmīlība "Vētru un dzintara krastā".

Nedaudz vēlāk Latvijā pazīstamā filozofe Dace Bormanē ierakstīja "Ķoniņu" viesu grāmatā:

"Viss sākas ar attiecībām. Ķoniņi, ko zinu par šo vārdu, ko man stāsta? Ķoniņi - brīvkungu zeme, brīvkungu māja... Latvietis kopš senlaikiem zina, ka kungs ir tas, kas pagēr pakalpot, izkalpina un prot verdzināt. Bet latvietis arī zina, ka kungs var būt tas, kas pats kalpo: garam, savai zemei, savai tautai, pārliecībai, savai dzimtai un tuvākajam. Kungs ir tas, kam var uzticēties. Pērkones pagasta "Ķoniņi" ir kā nekā skaista, ērta mītne viesiem - pasaule ar savu vēsturi, tagadni un nākotni. Domāju, ar skaistu nākotni, jo šajās dienās man arvien bija gandarijums "Ķoniņus" un šīs mājas ļaudis iepazīt kā savas pasaules veidotājus, kā savai tautai, zemei un arī pasaules veismēm atvērtus cilvēkus, kuŗi ar savu klātbūtni rada nepārvērtējamu piemēru saskarsmei ar dabu, ar ļaudīm..., piemēru, kas tik ļoti nepieciešams Latvijā jau vismaz gadus 60."

No šī krasta no Latvijas projam bija jādodas: G. Reiņa tēvam trimdā (1944. g. Vācijā, vēlāk ASV), vienam brālim uz Zviedriju, trešais - izsūtīts uz Sibīriju. Gunārs un Ināra daļēji atgriezušies it kā bezdelīgas jūrmalas senču kāpās - bez ļaužu drūzmas vismaz 50 km. Dzīvots dažādās zemēs. Pieredze cilvēciska un ģeogrāfiska. G. Reinis profesionālus darba uzdevumus veicis daudzās pasaules malās. Abiem plašas valodu zināšanas. Un "Ķoniņos", kuŗus Reiņi izdod ar Lauku Ceļotāja starpniecību, ir saimnieku klātbūtne, viesmīlība. Ne tikai tā - istabas gaišas, katra gulta aplāta ar krāšņu tautisko segu, priekšzīmīgas sanitārās labierīcības (mājā 6 dušas!), pat vesels dzīvoklis irējams. Ķoniņi var uzņemt 12-15 viesus (vairākas divu personu istabas).

Cenas atbilst kvalitātei - caurmērā Ls 12 diennakti ar ļoti sātigām brokastīm. Bet nesamaksājams ir skats pār ziediem, priedītēm, lēzenām kāpām uz jūru caur logu un omulīgiem stūrišiem. Jūra - 300 m gājienā pa iemītu taku. Vietējais autobuss apstājas pievārtē uz Liepājas-Palangas šosejas. Liepāja atrodas 5 km uz ziemeļiem, Nica (laba ēdnīca - Nicava) tikpat uz dienvidiem un Palanga Lietuvā, apm., 50 km attālumā. Saimnieki brauc ciemiņiem pretī uz Liepājas auto- un Pālangas lidostu. "Ķoniņu" pasta adrese: Ināra un Gunārs Reiņi, Ķoniņi, p. k. 27, Liepāja, LV-3416, tel. 371-34-60256 jeb 60270.

Blakus šim jaunajam, nesen celtajam namam stāv sena sēta. Tā bija mājoklis Reiņu cilts piederīgajiem gadu desmitiem un jauno laiku brīvkungiem pajumte moderno Ķoniņu trīsgadīgā celšanas posmā.

Atgriežoties pie Daces Bormanē domu fragmenta, ka viss sākas ar attiecībām - Minsteres Latviešu ģimnazija (MLĢ) mūs daļēji saveda kopā. Reiņu meitas Austra un Zigrīda apmeklēja MLĢ. Austra vēl nesen veiksmīgi strādāja par mācītāju Kurzemē. Viņas darbošanos baznīcēni apzīmējot par "zelta laiku". Patreiz A. Reine raksta disertāciju Vācijā, lai atgrieztos Rīgā. Zigrīda kļuvusi inženiere Kalifornijā, vecāku ziemas mītnes zemē. Jaunā Ķoniņu paaudze: savai tautai un pasaulei atvērti latvieši. □

**Aija Ebdene,
Minsterē**

Foto pa kreisi: Latvijas valsts prezidente Pasakā

FRANCIJAS PIPARIŅI

Kā nevar milēt zemi, kas mums iemācījusi
685 veidus, kā pasniegt olas?

- Thomas Moore, *The Fudge Family in Paris* (1818)

Viņa pacietīgi stāsta par cūkmeistariem. *Les cochonniers*.

Air Canada Parīzes reiss, brīnumaini, šoreiz nav piepakots kā sardiņu bundža. Pasažieri izlaižas pa divi, trīs soli. Filma - parastais Holivudas, kas dramatizē idiotu sabrūvētas problēmas - ir tik slikta, ka izveidojas regulāra grupiņu satiksme uz kabīnes astes galu... kur žēlsirdīga apkalpotāja kā nomierinājuma zāles izsniedz papildus dzērienus. Miegš tomēr nenāk.

Laiku zonu mijkrēslī pāri ailei sarunu uzsāk franču pārtis, kas atgriežas mājās pēc ilgāka ceļojuma Kanadā un ASV. Viņi dzīvo Normandijā (*Normandie*), netālu no 1944. g. lielā desanta *pludmales*. Salīdzinām resp. kontinentu vīnus, alus, sierus, ēdienus un... aplinkus aizejam pie tradīcijām.

Normandijā sādžas rudenī svin 'cūkas svētkus'. Draugu grupā uzaicina pazīstamu *cochonier* (amatu, gandrīz mākslu, tēvs nodod dēlam no paaudzes paaudzē). Viņa pienākums: izmeklēt un sagatavot saraino upuri svētku reizei. 'Sagatavot' nozīmē: ne tik daudz cepšanu uz ogle, bet drīzāk (un pa lielākai daļai, vispirms) cūkas 'nojaukšanu' šņiceļu, galerta, desu, ķepu, mēles utmlīdz. porcijās, kuņas tad grupas dalībnieki kristīgi dalīs un ņems līdz uz mājām.

Bet, saku, tas jau izklausās... nu, mūsu pusē pie miesnieka var pasūtītāt govs ceturto daļu vai, ja vairāki sametas kopā, veselu - un tāpat 'pievākt' izstrādātos produktus: cepešus, ribiņas, malto gaļu. Kāda starpība? Nē, nav tas pats. Runa ir par svinēšanu (*fete*), ne komerciālu darījumu. Cūkmeistars pakalpojumu piedāvā tikai slēgtai, sarunātai draugu grupai. Dalībnieki katrs kaut ko svētku mielastam pienes - viens, piem., pašdarinātu ābolu vīnu, maiznieks savas karāšas, podniece - krūzes, audēja - galdautu, aktieris - īpašu dziesmu, utt. Vienreizēji saskaņota svētku saime. No tās var izstāties, bet jaunus biedrus pieņem tikai ar ielūgumu. Uz to var gaidīt gadiem ilgi - it īpaši 'jaunatbraukušie', kas apkārtņē nav dzimuši, sevišķi tie, kas 'tikai cimojas no Parīzes'. Iestāšanās ceļu nolīdzina 'pieklājīga uzvešanās', vietējo tradīciju ievērošana - par visu to saime tekoši liek atzīmes, kā skolniekam - un tad nāk uzmanīga 'intereses' izteikšana, kandidāta iespējamā pienesuma paraugs... un tikai tad, varbūt, ielūgums. Jā, sūdzības un dusmas no nepieaicināta kaimiņa puses var kulties gadiem ilgi un viena otra noraidīta vietējā politiķa 'atbēdība' bijusi interesanta (izsaukti sādžas 'sanitārie inspektori', it kā uz ugunsgriķu sūtīti pašarnieki, utt.) Bet saimei - vienalga. Tā rikojas kā ģimene un iekšēji sakomponēto kārtību nemaina. Lai skauģi un birokrati spurojas!

Un es domāju (arī pastāstu) par Mārtiņiem un Mīķeļiem. Prātā nāk padomijas laiki - kad latvieši viens otram uzticējās tikai šaurā draugu lokā, bet svešinieku klātbūtnē 'nolaida aizkarus'. Savējo, savas tradīcijas, vispirms jāciena un jāsaprot, tām ir kaut ko personīgu jāpienes, tajās ir jāieaug, un tās ir jāargā. Kāpēc ne 'cūkas bēres'?

***

Un pie reizes sākās par valodu.

Vairākkārt prasa - *no kurienes?* It kā manējais varētu būt *belģu* akcents... stipri *industriēl* smalkāku franču ausis. Uzražots. Un - pareizi. Kad gāju valodu mācīties Berlītā (Berlitz) skolā Montrealā, profi bija belģi. Kaut kas no viņu 'kantainās' izloknes pielīpis un, paldies Dievam, ne tik daudz kā Kvebekas *patois* nodrāztie ļodzījumi: tos kā saules dūrienus baudīju betonu lejoj Dorvalas lidlauka skrejceļos studenta vasaras darbu laikā.

Tas ir pirmais, ko var (un vajag) Francijā ievērot, patiesībā - ieklausīt: valoda, lai kāds tai rajona akcents, rit skaidri un precīzi. Gaumīgā mūzejā, prastā krogā, viesnīcā, tankstellē, veikālā... cilvēki, nedomājot un nepūloties, ir lepnī savā valodā, tajā apgrozas tekoši, ar sulīgu izteiksmi, baudu. Var just (sarunu ritmā iestājas maza pauzīte) *bon mot* - tieši pareizās frazes - meklēšanu. No otras puses sagaida liodzīgu pieklājību, mījiedarbi. Tuvošanās principu nosprauz jau sākumā ar *bonjour, monsieur*, vai jauko *bonjour, m'sieur-dame* (resp., ar *tēmētu* uzrunu) - plīka 'salut' vietā. Diezgan eksostiskie verbu locījumi un 'ornamentācija' (precizējumi) franču valodu padara 'garāku'. Kanadas parlamenta *Hansard* paralelslejš franču valodas versija aizpilda trešo daļu vairāk vietas, kā angļu - it kā tajā ('balto plankumos') būtu

kaut kas izlaists... Un tāpēc franču ir diplomātijas valoda. Skaidrs: apjomīgais *chargé d'Affaires* (literāli: 'par notiekošo atbildīgais'), nevis bālais 'pirmais sekretārs'.

Jā, cinas ar anglicismiem - *le weekend, le drugstore* bet ne tik fanatiski, kā Kvebekā. Francijā nav neviena 'Arret' zīme (*arret*=policijas arests), tikai 'Stop', un pilsoņi neuztraucas. Nav sastopams kaut kas līdzīgs Kvebekas 'mēles policijas' patruļām, kas izošņā 'likmju pārkāpumus', piedraud sodus. Franči tādas izdarības izsmietu, jo valoda ir viņu personīgais, ne valsts īpašums. Debates sen pārceltas ievadrakstu plāksnē, kur plaši ņem priekšā *Academie Francaise* ieteiktos labojumus un jauno laiku žargonu (*intello*=intelīģences aprindu pārstāvis, *sympa*=simpatētisks cilvēks, *resto*=restorāns, utt.). Valoda ir dzīva, topoša, un citas nav jāierobežo, lai savu bagāto īpatno izteiksmi paturētu, attīstītu. Labākā gadījumā - valoda ir rotaļa. Prieks.

Pirms izlidošanas te viesuli tējas tasē izraisīja *Air France* paziņojums, ka turpmāk piloti ar kontroles punktiem sarunāsies angļiski - kā jau drošībai par labu starptautiski parasts. Abžē! Tūlīt Luīze Bodvēne (*Beaudin*), Kvebekas 'valodu lietu' ministre (ar atbildību par 'mēles policijas' akcijām), metās pie mikrofoniem un nostrostoja *Air France* 'kapitulāciju angļu imperialismam'. Bet Francijā Bodvēni turpat kā nolika *chienne* (šunelis, kas aprej karu sikumu) kārtā un viņai ieteica 'pašai piekopt savus sipolus' (resp. nemaisīties citu darišanās). Zemtekstā: uzpūtīgas pamācības no vides, kuņģā tīri franciskais smagi iedragāts, nav vajadzīgas valodas centrā. Mazvērtību nav jāsludina.

Un es domāju: cik vienkārši, kad valoda ir stipra. Un kur tad mūsējā - ar krievu ievazāto vienā pusē, amerikāņu - otrā? Cik stipra un veselīga tā būs, vēl ar neatrisinātām 'ch' un 'j' debatēm, nebremzētu svešvārdu (kā 'cehs', tā 'kompjuters') ieplūdumu, reizē padomisku un angļu teikumu uzbūvi? Kas kam ko tagad pamācīs istās 'pareizības' vārdā? (Un vai par to vairāk neuztraucas diasporā, kā Latvijā?) Valoda ir dārgums, kas notek un izplūst - ja to neatjauno, neattira, nevingrina. Devisus gadus pēc okupantu nokratīšanas, vai mums nebūtu laiks pienācis... sākt?

***

Ovālie *koliseji* no Romas dienvidos līdz Trīrai pie Mozeles - celti kariešu sacīkstēm, gladiatoru cīņām, lielas imperijas 'maize un cirkus' uzvedumiem. Modernāki atdarinājumi, piem., Otavā, Losā, principu (pat nosaukumu) paturējuši un izkopusi. Bet pusloka *amfiteātri* bija veltīti klasiķiem - episko 'tragēdiju' izrādēm. Seno grieķu modeli pārņēma un savās kolonijās izplatīja romieši. Palikušo amfiteātru ir vairāk, kā koliseju... varbūt kaut ko liecinot par kultūras nozīmi senlaikos, salīdzinot ar mūsdienām.

Paskats visiem vienāds: sēdvietas kā liels pakavs iegrebtas kalna nogāzē, tādējādi panākta dabīgi laba akustika, bet skatītājiem priekšā - t. s., 'grīda', uz kuņas aktieri izved savu tēlojumu. Tā mēs domājam. Pavisam... pavisam nepareizi. Katram amfiteātrim pusapli reiz noslēdza īpaši celta skatuve - pamatīga būve ar proscēniju, aiz tās dekorāciju noliktavas, aktieru istabas, utt. Visas tādas skatuves, laikam ejot, nojauktas - smalki notēstie akmensklūči aizstiepti un izmantoti citos 'praktiskākos' pasākumos. Palikušas tikai sēdvietas.

Visas Eiropā, izņemot vienu: *Orange* pilsētā, *Provence* rajonā ('Orange', jo apgabals reiz piederēja Holandes ķeizariem.). Tur vēl lepnī stāv liela, gaļa (pie 150 m) četrstāvu blokmaija, kas liecina par bijušo un met dziļu ēnu. Un tur katru gadu brīvdabas skatuvē 5-7000 skatītāju priekšā uzved operas. Bez skaņu pastiprināšanas, kā senos laikos. Klasikas tradīcijai - mūzikāls turpinājums.

Un es domāju: kādi ir un būs *mūsu* kultūras pieminekļi? Kāpēc tik grūti uzcelt jaunu teātra mājokli - kamēr miljondolāru stadioni uzdzīgst pa labi, pa kreisi? (Un tad iebrūk, kā Montreālas olimpiskais) Cik ilgi stāvēs modernās 'betona un stikla būdas' (piem., jaunā, banālā Parīzes opera Bastī - *Bastille* - laukumā), un ko par tām teiks turisti pēc gadiem tūkstotis, vai divi?

***

Savienojumi ir savāda lieta.

Prombraucot biju pārliecināts: bez epasta nevarēšu iztikt. Kā citādi izkaisītos radus un draugus sazināt? Atvaļinājumā - jāsamierinājas ar pastkartītēm. Pasaules ziņas normāli pienes televīzija... bet ceļā tik reti, ka nācās meklēt (un ar baudu lasīt) 'International Herald Tribune' avīzes numurus. Laukos, dabīgi, pilnīga 'atkabināšanās no realitātes'... un tomēr piecīja pavisam

citai, vietējai, sarunās pie glāzes krodziņā, ar saimnieku, kalpoņi, vai pavāru. Kuŗa nu būtu tā istā 'istenība'? Viena nāk un iet un mainās katru dienu, otra - paliek. Varbūt tāpēc arī Latvijā lauki liekas 'istāki', noturīgāki.

Un tad mēs no Rivjēras devāmies pāri dienvidu Alpiem pa šauriem, sniega apputinātiem ceļiem - tik bistamiem, likumainiem, ka 'navigācija' (ar bremzēšanu, stūrēšanu, vienu otru izmisīgu lamu vārdu) prasīja, t. s., 'full body workout', visu muskuļu, nervu izstiepšanu. Metās tumšs un vajadzēja meklēt naktsmājas. Pie rokas tūrgrāmata, recenzijas, bet attiecīgās pilsētas vēl tālu priekšā, kalnu grēdas otrā pusē... un tad papīros atradās mājas no tikliem izdrukāta lapiņa: *Asse* upes ielejas *Mezel* sādžā ir viesnīca (*Hotel de la Place*), kas ierindota *Relais des Routiers* (tālbraucēju šoferu biedrības) 'ieteikto vietu' sarakstā. Pamēģināsim!

Un bija vienreizēji. Istabām nav numuri, tikai nosaukumi (mūsējā, bez tuškas - *La paysanne*, zemniece). Katrā logā miglā tīts alps. Blakus maiznīca, no kuŗas ritā virmoja siekalu raujošs labestības gars. Restorāns... nē, tas prasītu veselu lapu. Bet kuriozais saimniekiem bija, ka (un kā) mēs viņus 'atradām tiklos'. Pāri jūrai, cauri Alpiem un - klāt, kā no mēneša nomesti. Tādu mazu brīnumgadījumu nosvinējām ar pašbrūvētu iedzeltenu kalnu kadiķu likieri. Laipni, pretimnākoši cilvēki.

Un *skaidrs*: pasaule ir liela... un maziņa. Visas vietas tajā ir tālas - un tuvas. Sirmo, simpātisko gidī Tukuma mūzejā sameklējam ar līdzīgas tiklu lapas palīdzību. Gribot, negribot - mēs esam savienoti. Un labi, ka tā.

***

Padevīgi ziņoju, ka slavenais, romantiskais Aviņonas tilts (par to dziesmiņa: *Sur le pont d'Avignon - on y danse, on y danse*) ir diezgan šaurs, pie tam nelidzeni nobruģēts. Astoņpāru Sudmalīņas tas nejaudātu uzņemt, varbūt pat ne izplēstāku četrpāru deju. Duvenīra šķīvišos uz tilta attēloti lieli, liksmi deļotāju bari... (un *izskatās*, kā Sudmalīņas!)... bet izkļaušināti vietējie atzīstas, ka nev neko tādu redzējuši.

Tik tālu par legendām un folkloru! Acu priekšā vieta ir vienmēr mazāka un šaurāka, kā solīts pasakā un dziesmā.

Un *es domāju*: arī mums ir tādas legendas, tādi šķīviši.

***

Nisā (*Nice*) ierodamies vēlu, nogruntējamies vecpilsētas kājnieku zonā, un tikai nākošā ritā ievērojam viesnīcas nama sienai piestiprināto piemiņas plāksni. Tā atgādina, ka iekšēlpās 1943. g. rudenī franču fašistu (resp., vācu okupantu palīg-) policija noslepkavojusi četrus pretestības grupas dalībniekus. Uzdots katra upura vārds, arī policijas priekšnieks.

Un *es domāju*: Latvijā, Rīgā un rajonu pilsētās, arī redzamas tādas piemiņas plāksnes... *te krituši 1905. g. revolucionāri, te dzīvojuši 'nopolniem bagāta aktrise'...* bet ļoti maz, nožēļojami maz to, kas saka: *no šīs mājas čeka aizveda pazīstamo tādu, vai... te dzīvoja raženais tas, kas nospīdīnāts, zudis Sibīrijas izsūtījumā, vai... te reiz mēloja, pavēlēja izsekošanu, aizturēšanu un slepkavošanu.* It kā ielās okupantu nežēlības un stulbuma režīms nebūtu atstājis nevienu rētu. Izķūpējis. Notušēts. 'Iemūžināts' grāmatās, kuŗas neviens nelasa. Līdzī ar 'ļepiniem', tas aizvācīts uz mūzejiem - lai gaŗamgājējiem neduras acis. Bet vēl ir aculiecinieki, dokumentu netrūkst, puslīdz zināmi arī pavēļu devēji. Vai mūsu upurus negribam atklāti pieminēt - tādējādi reizē 'nepilsoņiem' atgādinot kādā vidē viņi dzīvo? Kas to liedz? Un kāpēc 8. maijā - jā, 'uzvaras dienā' pār fašismu, bet arī padomijas okupācijas sākuma - māju īpašniekiem valsts likums pavēl izlikt Latvijas karogu?

***

Sānielās jāmeklē 'Tabac' sarkano izkārtni. Jā, atkal nejauko tabaku. Bet Francijā tādu mantu uz katra stūra nepārdod. Tabakas produktus apgroza tikai atsevišķas, parasti maziņas bodītes - vai nodaļījumi ('letes'), piem., avižu-žurnālu veikalā, krodziņam blakus, utt.. Tādā vietā arī var nopirkt pastmarkas. Tik tālu - nekas sevišķs.

Bet izkārtojums pelna ievēribu ar to, ka 1) 'Tabac' atļaujas tradicionāli piešķir tikai kara veterāņiem (tad tālāk viņu ģimeņiem) un 2) visi tabakas iegādes nodokļi aiziet tieši veselības-izglītības ministriju ricībā, resp., tie neieplūst 'vispārējo ienākumu' kontā.

Un *es domāju*: labi principi. Tāpat kā reiz Latvijā 'jaunsaimniekiem' izdalīja zemi - franči savējiem izdala īpašas tirgotāja at-

ļaujas. Arī mēs tā varētu. Un vai nav pareizi, ka smēķētāji 'ziedojumu' nodod tur, kur tas visvairāk vajadzīgs?

***

Noturīgs ir Auksēras (*Auxerre*) pilsētas pusoficiālais moto: *labi tā, kā ir - uz maiņām netaisāmies*. Sākums tam esot atrodams kaut kur viduslaikmeta feodālo konfliktu miglās. Šodien tradīciju turpina lokālvaldības lēmums, kas galveno ziemeļdienvidu šoseju (A6) pa labu gabalu atbīdīja no pilsētas robežām - tādējādi panākot daļēju izolāciju, piebremzētu satiksmes tempu. Tāpat fabrikām, visam 'modernam', vieta ierādīta nomalēs, tālāk prom no iekšējā loka, kur vairākas ielas nozīmētas tikai kājniekiem (*pietons*). Līdzīgi: pie *Cassis* ostmalas omulības jānokāpi 'personīgi', autiņus atstājot kalna gala novietnē. *Aix-en-Provence*, *Valence*, u. c. 'vidusmēra' pilsētās izveidotas kājnieku zonas. Visizteiktāk tādu kārtību ievēro *Carcassonne* un Aviņona (*Avignon*): vecpilsētu pilnīgi lenc viduslaikmeta mūri, bet neticami šauro ielu mezglā var iespīsties tikai braucot cauri pāris nozīmētiem vārtiem, kuŗus sargā izlūktorņi. Var iedomāties, kā reiz vietējie izprašāja ciemiņus, un tikai pieņemamiem padeva tiltu pāri diķim.

Un otrādi: daudzas pilsētas kā ar nazi uzgriez un noplicina cauri sistas šosejas. Visu Rivjēras 'fronti' (izņemot *Cap d'Antibes*) no jūras atdala 2-4-6 rindu bulvāris ar dzīvu, blīvu satiksmi... un cilvēkam kaut kā tādām sprostam jātiek pāri, lai varētu baudīt to, ko - galu galā - atbraucis baudīt. Un varbūt tas vairs nav pilnīgi iespējams, ja turpat blakus ruc automašīnu straumes, iekļiedzas taures, smird benzīns. Skaistumu var izārdīt, norobežot, piesārņot.

Un *es domāju*: tradīcijas iekšpusē, moderno ārpusē - nevis otrādi. Progress, vārdu sakot, ir laba lieta - bet tam nav jānotiek vienmēr un visur. Pareizi darīts tur Latvijā, kur vispirms restaurē un 'noklusina' iekšpilsētas. Nedaudz tālāk, var lepoties ar skaistiem, nesamaitātiem jūrmalas smilšu strēķiem - bet cik ilgi 'privatizācijas' laikmetā?

***

Kvebekas provinces moto ir *je me souviens* (es atceros). Pieminēta - pat automašīnu numuru blenduku pasaknē, ir kā mūžīgi ripojošās sērās - Anglijas uzvara imperiju karagājienos, kas mazu koloniju Sv. Labrenča upes krastos (toreiz Francijas ķeizara raksturojumā: *pāris hektārus sniega*) pameta 'svešai varai'. Bet neizārstējami koloniālu mentalitāti izkopj mūsdienu Kvebekas 'nacionālie' politiķi ar parādes braucieniem uz 'matuškas' centru Parīzē. Re, 'pamestais bērniņš' nav... *aizmīrsis*. Aizkustinoši.

Franči paši ir stipri izvēlīgāki. Izstaigājot plašo Versaļas pils 'varonģleznu' galeriju uzkrīt fakts, ka attēlotas tikai... *uzvarētās* kampaņas un kaujas. Nav Trafalgara. Neredz iedomīgo Napoleona Maskavas gājienu, kas arī Rundāles griestos atstāja ložu rētas. Vaterlū - neeksistē. Angļi izšķirīgo kauju piemin ar Londonas dzelzceļstacijas nosaukumu, bet Parīzes *Metro* atzīmē gandrīz visas pārējās 'piestatnes', kas 'pa taisno' aizveda līdz... Vaterlū. Tas pats ar Napoleona mauzoleja sienās iekalti 'pānākumiem': diktatora avārijas... izķūpējušas. Un tur viņš guļ - kā varonis.

Tikai šogad *Invalides* kara mūzejā atklāja *Okupācijas* nodaļu - kuŗā beidzot parādīts, cik dziļa bija Francijas pilsoņu koleborācija ar fašistiem; cik sīka daudzīnātā *maquis* 'pretestības kustība' (un cik melīgs mīts, kas tiepj: 'visi bijām pret'); cik nenozīmīga 'brīvo franču' bruņoto vienību loma pēc 1944. g. desanta; un cik liela pateicība pienākas rietumu sabiedrotiem. Tie, ne franču cīnītāji, pievāca Hitlera garnizonu kāškrustu karogus, kas ilgus gadus karājušies *Invalides* kapličas goda vietās kā trofejas. Frančus (pa daļai no pašu rakstura vajībām) izglāba citi. Daudzi no tiem, kas ar pirmo vilni nāca Franciju atbrīvot, rindu rindās guļ Normandijas piejūras kapsētās... bet uz tām ceļa norādījumi ir maziņi, grūti izprotami, it kā vietējiem tādi 'palikuši ciemiņi' arvien neērti... un *Invalides* izstādes rīkotāji atzīstas: *līdz šim mēs visu to nevarējām atklāti pateikt*.

Tieši tā. Un *es domāju*: atklāta pateikšana ir vienmēr grūta, ja ne bistama lieta. Par Krieviju nerunāsim - jēdziena nozīme tur vēl labu laiku nebūs pazīstama. Bet...

Kvebekas 'vai, kā mums pāri darīts!' mītā goda vietu ieņem tādi 'nacionālie' ikoni, kā abats Grū (*Abbe Groulx*), bīskaps Buržē (*Bourget*), dēkainis Dezormo (*Dollard dres Ormeaux*). Grū sludināja 'tautas tīrības' (un antisemistisku) ideoloģiju, atzīmēts

Montrealas Metro pietātnes nosaukumā. Buržē vadīja izglītības pakļaušanu baznīcas 'pareizības' kontrolei un, dabīgi, pieminēts koledžas nosaukumā. Dezormo pārgalvīgi uzbruka indiāņu ciemam, kopā ar pavadoniem cieta totālu slakstiņu, bet... 'dzīvo' tālāk pilsētiņas nosaukumā. Kvebekiešiem pozitīvu varoņu netrūkst. Kāpēc izcelti tādi... *zaudētāji*? (Un kāpēc politiskie 'vadoņi' nomainīja oriģinālo moto: *la belle province* - skaistā provinca?)

Eiropas kopienā valstis ieiet ar savu labāko, cenšas ķildas un pārmetumus novērst - skatu virzot uz *nākotni*. Kamēr Kvebekas vadošās aprindas noņem ar 'pagātnes rēķinu kārtotānu', provinci kā līdzvērtīgu partneri jebkurā pasākumā būs grūti pieņemt. 'Atcerēšanās', veikta objektīvi, ir laba lieta, bet ar to nepietiek.

Un tāpēc, no vienas puses, Rīgas Okupācijas muzeja izstādei vajadzētu pievienot nodaļu, kas skaidri aprāda: tie'mūsējie' kalpoja fašistiem, tie komunistiem; tie - aktīvi pretojās; un tādi - viņu likteņi. Bet tad no otras - citā vietā, netālu - stipri tematiskā, jādaudzina *neatkarība*: kā to pirmo reizi panāca, kāda bija '1918-1939 republika', kā (un kas) nokratīja okupāciju, kāda 'otrā republika' varētu izveidoties. Man liekas, ka Eiropas kopiena gaida ne vien tehnisku prasību izpildīšanu, bet arī pazīmes, ka 'pie durvīm' klauvē lepna, vienreizēja (unikāla) tauta, kas nebaidās mest skatu spoguļi... bet ir gatava iet uz priekšu un no jauna piebiedroties līdzvērtīgu tautu saimei.

***

Padevīgi aizrautu katram tūristam, kas lepojas ar 'technisku izglītību' (tāpat braucējiem vispār): ieniršana Parīzes vidē nav bijusi pilnīga bez noteku centrāles (*les égouts*) skates - ieeja Seinas upes kreisā krastā, pie *Pont d'Alma* tilta. Pazemes velvēs (un pie eksponātiem) var iepazīties ar inž. Hausmana (Hausmann) izveidoto galeriju un tuneli sistēmu, kas zem ielām iziet gandrīz vai paralēlas pilsētas plašumā. Un 'tur viss tas (gan bez liekas smakas) mierīgi tek garām' gandrīz tāpat, kā jau 200 gadus.

Ir arī cita žanra 'pazeme': dejas. Nost 'moderno' bļaušanu, dibena grozišanu, mudžeklīgo troksni, ausu bojāšanu...! Parīzē atgriežas 'vecie, labie laiki'. Vismaz 20 klubīpos spēlē romantisku dejas mūziku, ierodas pāriši, kas 'reiz bija jauni', ierodas vieninieki (un vieninieces), kas meklē partneri... un veselu pēcpusdienu vai vakaru sanākušie 'pazīd' valsu, tango, ča-ča, rumbas u. c. klasisku ritmu virpuli. No ikdienas saraustījumiem izkāpuši, aiziet reiz pazīstamā soli. Tipiskākā tāda vieta: šaurā sānielā aiz Basti laukuma - tumšā *Balajo* zāle, kur savā laikā balkona orķestris pie mikroфона pavadīja Piafu un Ševaljē. Jā, nostalgija. Atbalss. Retro. Bet arī... kaut kas iemūžināts, tomēr vēl dzīvs un pievilcīgs.

Arī skumjām ierādīta redzama vieta: Almas tilta otrā galā, pa kreisi no satiksmes *rond-point*, stāv liels bronzas balodis... kuŗu izmanto, lai pieminētu turpat zemzemes tuneli nosisto Princesi Diānu. Cilvēki nāk, uzņem bildi, pagroza galvas, noliek ziedus. Tuneli nevar noiet, tas nozīmēts tikai mašīnām. Vai tiešām tik necilā, pelēkā vietā...? Laikam daudzi svētcēlnieki bijuši neapmierināti, ka traģēdiju nav paspējuši tuvāk apošņāt... jo balodim pieteikuši savus vārdus, vietumis tos iekasījuši metalla ādā - it kā spārni būtu publiskas sēru grāmatas lapas. Noķēzīts, ievainots, varētu iedomāties - galīgi apmulsis... tur viņš pacietīgi tup.

Un *es domāju*: visādas straumes - un noteku vietas.

***

Padevīgi ziņoju, ka Versaļas pils lielākā nesameklēs... nevienu virtuvi (Rundālē - ir)! Ķeizari tā ar panisku absolūtismu izslēdza ugunsgrēka briesmas. Nu, tad ēdienreizēs sulaiņi no blakus mājas skriešus stiepa kūpošas paplātes, cēla dižciltīgo galdā - un ciniķi līdz šai dienai apgalvo, ka tādējādi sākusies franču gastronomijas 'mērci visam' tradīcija (jo tās visilgāk turējās siltas sakarsētos metalla podos).

Paralēli *Bourg-en-Bresse* lepojas ar *de Brou* baznīcu un klosteri, piesakās kā 'Francijas vīstu galvaspilsēta' - tās ir liesas, stiegrainas, gandrīz bez taukiem, tradicionāli pasniegtas baltvīna-krējuma mērcē - un atgādina, ka senās bresonu lauku mājas, kuŗām tieši vidū (ne galā, vai malā) ir pavards un skurstenis, simbolizē ēdiena centrālo nozīmi franču ģimenes dzīvē un kultūrā.

Un *es domāju*: kāpēc Parīzes Mētro pietātnē vilcienā ienāk no kreisās puses, bet Lijonas (*Lyon*)... no labās. Aizies pareizā virzienā tik un tā... Politika gan ne. Tā uzlej atdzisušam jaunum mērcīti - un piedāvā... 'progresu'. Piesaka... 'maigas'.

Kā var sagaidīt, ka pārvaldišu valsti, kas ražo 246 dažādus sierus?

- Charles de Gaulle (1962)

Ēdiens un atkal ēdiens! Franciju nevar vienkārši 'izbraukāt', tai cauri ir gandrīz vai 'jāizēdas'.

Un nav iespējams slīkti. Precīzāk: bēdīgu rezultātu jāmeklē - parasti amerikāņu stila 'burgeru bodēs', vai 'ātrās' picerijās (kamēr 'nopietnās' piedāvā daudz ko oriģinālu, interesantu). Bez lielām pūlēm par labām vakariņām var izdot vairāk, kā par naktsmājām. Nav jāpūlas nemaz, ja pieskaita pieklājīgu vīna pudeli - jo, kā saka franču gastronomijas 'tēvs' Brijats-Savarens (*Brillat-Savarin*), *ēdienreize bez vīna ir... kļūda*. Tādā ziņā var redzēt, ka franči kļūdu reti pielaiž, pat ne *routiers* (smago tālbraucēju) pusdienas pietātnēs, kur saimnieks litru galdā liek automātiski un šoferi pie izejas 'zinka' (baltmetalla letes) ierauj neganti stipras kafijas tasi un vēsu *poire* (bumbieŗu liķieŗa), vai konjaka 'ceļa kaju'.

Parīzē, Lijonā (*Lyon*) skaidrs: lielpilsētās 'apzvaigžņotu' vietu daudz, pat vidusmēra restorānos cenas nav lētas (šogad tipiska trīsgājiena *carte*: 85-150 Ffr, pie kursa 4-5 Ffr=1 Kš). Marseļas (*Marseille*) *bouillabaise* ielā iecienīto Vidusjūras zivju zupu (Spānijā: *zarzuela*; Itālijā: *cioppino*) piedāvā 120-400 Ffr apmēros, vadoties no 'kas tur iekšā' - jo vairāk krabju, vēžu, jo dārgāks 'šķīvis' (*plat*). Vīnu izvēle ir aptveroša - ejot no 'prastas' (*ordinaire*, *vin du pays*, rajona) 60 Ffr pudeles, vai 45 Ffr karafes (*pichet*) tālu stratosfairā, līdz pat 1000 Ffr 'retumiem', un vēl tālāk. Ja iegribas, tad 'ir'. Sulainis pat vienu uzaci nepašķobis. Sameklēs, atkorķēs, pasniegs. *Voilà!*

Bet 'laba ēšana' nav tikai lielpilsētu fainomēns, vai gadījuma lieta. Latvieši teiktu: *normāla*. Tā ir tradīcija, to sagaida visur bez lielas domāšanas. Tā izpaužas dažādos veidos. Tai ir neskaitāmi savienojumi. Tā ir franču kultūras neatdalāma daļa, un to bijīgi piemin. Soljū (*Saulieu*) muzeja goda vietā, piem., stāv slavenu reīžu ēdienu un vīna kartes - kā *mākslas* darbi. Soljū ir neliela krustceļu pilsētiņa, uz kuŗas 4 divzvaigžņu restorāniem regulāri brauc... izēdēji. Lepnākais bikli sludina 800 Ffr 'karti'. Klientu netrūkst. Šogad valsts lielos svētkus - 14. jūlija Basti dienu - nosvinēja ar 'nacionālu pikniku': no ziemeļu robežas pie Beļģijas līdz dienvidu - pie Spānijas franču tauta izveidoja lielu gaŗu paklāju ķēdi, viens otram blakus liksmi ēda un dzēra līdzņemto. "Baltijas ceļš" - bez laikmetīgas politiskas nozīmes, ar uzkodām un atspirdzinājumiem.

Tradīcijas pavedieni dzīvo -

Zināmā kārtībā: Parīzes *Braserie Lipp* sulaiņi 'rangu' piesaka ar ķiteļiem - jo tas gaŗāks, jo ilgāk 'lipā' nodienēts. 'Gaŗākie' apkalpo politiķus (prez. *Mitterand* bija klients), 'īsākie' - tūristus. *Pie iepirkšanās*: *Shopi*, *Casino* 'visbodēs' dzēsinaŗtāja blokus aizpilda sieri (daudzi: nepazīstami), ailes - vīns (tāpat) Retākos var izmēģināt pa glāzei, piem., no Parīzes *La Tartine* u. c. 'nopietnu' *bistro* pagrabu krājumiem. *Svaigumā*: ik ritu restorāniem, krogiem, veikaliem pienes siltas *baguettes* (gaŗenās franču baltmaizes 'stangas'). *Izturībā*: vecais, šķībais Parīzes *Le Procope* atgādina kā revolucionāri reiz tur plānoja ķeizara nomešanu - dabīgi, pie labām vakariņām. Lepnā *chef-proprietaire* zīmē: ipašnieks vispirms uzstājas kā smalku ēdienu pasniedzējs, tikai tad kā kapitālists. Dzirnau (*vieux moulin*) restaurēšanā, piem., *Autun* nomaļē un jau veselā Eiropas tādu 'dzirnavnieku' biedrībā, valda līdzīga kārtība. *Nosaukumos*: *apellation controllée* paziņo - no tādas vietas, ar tādu raksturu. Tā piesaka kā vīnu, tā sieru - piem., burvīgi smirdīgo *épouse* (kas 'nosmalcināts'... *affiné*... ar mērcējumu Burgundijas *marc* degvīnā). *Vietu vārdos*, kas izsauc savienojumus ar ēdienu, dzērienu: *Pouilly*, *Mercurey*, *Sancerre* (vīns), *Dijon* (sinepes), *Charolles* ('baltie' *charolais* vērsi), *Chateaufort-du-Pape* (vīns ar 'recepti': izmantotas 14 dažādas ogu šķirnas!). *Vārdu spēles*, piem.: *Tournedos Talleyrand* - vēŗša (protams, *charolais*) filete, šķīvi 'dibenu (*dos*) pagriezuŗi (*tourne*)' peld pikantā mērcē, kas patika valsts galvenajam ministram (*Talleyrand*)... kuŗu, varbūt, ilgāk godinās tāds pasniegums, kā politiskais (tāpat kā caru Aleksandu - kūka). *Rajonu ēdienu 'šnīte'*, piem., *Provençal* - viss ar olīvēm, olīveļļu, ķiplokiem, pipariem, tomātiem, zaļumiem. *Tuvumā*: 40 km lokā -

Chablis (vins) un Époisses (siers), bet vidū Noyers, Francijas vislabāk saglabātā vidus laikmeta sādža. Un tā tālāk, bezgala variantos.

Tomēr istā 'prove', ka saka, 'ir pudiņā' - pašam jāmeklē, jābauda, jāliek atzīmes.

Un tāpēc atsevišķas 'nagliņas': Valence pilsētas Pēre Joseph pavāra milzīgās rokas, vecie, apdauzītie katli un dāma kaimiņos, kas pierunāja braukt uz Bourg-en-Bresse... Parīzes La Crêmerie draudzīgā burzma, pārslogotā kalpone (viņu iesaucām 'mademoiselle deux minutes', jo ar katru jautājumu atbildēja: *tut-tut-tut, deux minutes*, resp., būs, jau būs), kas angļiem pie blakus galda - gandrīz ar nopūtu - pasniedza galīgi nodedzināto *steak touriste*... *Mezeles moules catalan* (mušeļu salāti ar olīvēm, pipariem) un kalnu upes forele... nepabeidzamā *bouillabaisse* paplāte Nisā... *Brasserie Verdun* lasis Aix-en-Provence... Marseļas ostmaļas krodzinieks, kas pamācīja: 'te mēs alu neražojam, tikai vīnu'... *andouillettes* (tauku, smadzeņu, aknu, bekona, ķiploku piebāztas desas)... vēss *leffe* kauss (labākie aliņi Francijā - beļģu *Sisteron*, netālu no kraujām, kur *Drôme* upe izlaužas no alpu augstienes... tumīgas zivju zupas, vienmēr un visur interesantas... *terrines*, *volailles*, *pâtés*, *mousses*, *blanquettes*, kurantu *coulis*, *profiterolles*, kazu siers marinēts olīvu eļļā ar lauku zālēm un garšvielām... un sierī bez gala, katrs ar radziņu (*croissant*) un vīna glāzi (*verre*) jauns atklājums uzkodas momentā. 'Ai, nerunā', kā dziesmā teikts, par *camembert* un *brie*, kas te ierodas jau izkaltoši, vai *Reblochon*, *Pont l'Évêque*, *Roquefort*, *Bleu de Bresse* un *St. André* - aiz tiem vēl gaida daudz kas pārsteidzošs, varbūt pie vēsas *kir* (baltvīna+kurantu liķieņa) glāzes. Varbūt pie *kir royale* (baltvīna vietā šampānietis).

Lai nāk konkurenti! Veselus kvartālus (piem., Parīzes studentu *Quartier latin*) reiz dominēja grieķu restorāni, tagad modē nākuši japāņu. *Vienmēr citu*, vietējie saka, *tradicionālam blakus*. Un tad droši *apakaļ uz to*. Kā franči var tik daudz ēst un dzert - caurmērā ieturot 'slido līniju'? Jo viņi ēd dabīgus labumus, lēnām, ar baudu un pārrunām; nerij milzu kvantumus, kā amerikāņi - to nicina kā *nekultūrālu* 'ģimja piestopēšanu' - bet, pa kumosam, 'ieliek' mazākas, saskaņotas porcijas. Jā, ir treknaš mērces, bet ceptais taukos nepeld. Klāt piedzer vīna glāzi, tikai reti alu, un pienu tikpat kā nemaz. Ir maziņi kartupeļi, rīsi. Nav 'pasta'. Sākumā: zupa, salāti, pātē vai *terrine*. Saldumu vietā beigās bieži nāk siers. Ir, vārdu sakot, zināms režīms ar neskaitāmām variācijām. Tajā valda augsti standarti - ne vārdos, bet visiem saprotamās, ejošās ikdienas prasībās.

Un *es domāju*: kā par kultūru var runāt bez tādas jau gurmāndiskas sastāvdaļas? Pie tik lielas ēdienu izvēles, daudziem pasniegšanas 'stiliem', pilsonim ir smalkāk jāizkopj sava pieceja, gaume - gandrīz tāpat, kā pie politikas. Cik tālu vēl tādā ziņā jāiet Kanadai, kas lepojas ar čedaru un *Oka*, pāris labiem vīniem, un knapi pazīst *Charlevoix* gaļas izstrādājumus? Par ASV 'aliem' labāk nerunāsim. Normandietes vārdos: *pie tik daudz labām izejvielām - kur palikusi jūsu izdoma?* Un Latvijā: Ķekavas vistas, *Užavas*, *Piebalgas* alus, pirmās šķiras *'Latvijas siers'* (kāpēc to nepārdod lidlaukā?), lauku 'klons' (tāpat), bet - tālāk?

***

Nepārsteidz, ka valsts, kuŗas atbildīgais ministrs reiz Eirodizneja projektā saskatīja "kultūrālu Černobilu"(!), pretojas 'slikta ēdiena' (*malbouffe*) importam. Francija bija ar mieru laist tirgū ASV hormonu piepotēto vērsģaļu, bet tikai ar etiķetēm, kas brīdina: 'pielikts tas un tas'. ASV: nepieņemami - un te būs 100% muiņas tarifs jūsu sieriem, *foie gras* u. c. delikatesēm. Iznāk tāda kā bērnu pikošanās ar ēdiena gabaliem. Tāpēc *Confederation Paysanne* (zemnieku savienības) priekšsēdis *Jose Bove* deklarējis, ka ēšana nav neitrāls akts" un, potestējot nekontrolētu liel-firmu ražojumu plūdus, simboliski izdemolējis vietējo MakDonaldu (*McDo*).

Un *es domāju*: Reiz Kvebekas separatisti spridzināja pastkastes un kurpju fabrikas, bet atstāja mierā *poutine* (friti ar sieru un brūno mērci) būdas. Ko tas saka par 'kultūru'? Un... varbūt Latvijas zemniekiem derētu asāk protestēt nobremzētus ēdiena importus (kuŗiem nez' kas 'iekšā'). Un... varbūt Latvijas lielbodēs ('Rimi' u. c.) derētu nodrošināt redzamāku vietu vietējai lauku ražai, tādējādi arī to veicinot. No importiem vien nav ilgi pastāvējusi neviena kultūra, neviena ekonomija.

***

Un viss tā beidzas Francijā, viss. Kāzas, kristības, divkaņas, bēres, šmaukšana, diplomātiskas afēras - viss ir iegāsts labām vakariņām.

- Jean Anouilh, Cécile (1949)

Un tāpēc, gandrīz tik pat garu un likumainu ceļu atzīmējis kā grieķi, kas 600 gadus pirms Kristus nāca dibināt Marseļu, Jums labu, gaumīgu apetīti novēl

Juris Mazutis

JAUNĀ GAITA NR. 221

Jaunās Gaitas jūnija numura vāku rotā trīs Ilmāra Rumpētera saliktas antīkas fotogrāfijas: kāds tvaikonis (varbūt Saratova?), kāds jātnieks krievu virsnieka uniformā (varbūt Jukums Vācietis) un 8 dāmas un 2 kungi kādas skaistas mazas lauku baznīciņas priekšā. Ievadvārdi no Kārļa Skalbes: "Kultūras centieni ir visas tautas centieni. Mūsu valoda, rakstniecība un māksla - tā ir tā vienojošā uguns, pie kuŗas sildāmies, kas mūs tur kopā, kas glābj no pazušanas starp citām lielākām un stiprākām tautām."

Krāsu reprodukcijā skatāma Reiņa Zusteras glezna "Garu iezis". Haralds Norītis raksta: "*Austrālijas vēsture un aborigēnu kultūra un misticisms dod lielu daļu (Zustera) darbu idejiskam saturam... Lepns uz savu Eiropas un latviešu izcelsmi, viņš vienmēr atgādināja emigrantu ieguldīto devumu pēckara gados. Neatlaidīgi ziedoja savu laiku kā latviešu, tā arī austrāliešu sabiedrībai.*" Par šo darbu apbalvots ar *Order of Australia* ordeni. Viņšaulē aizgājis pagājušā gada rudenī.

Acīm bādu sagādā ilustrācijas un zīmējumi gandrīz katrā žurnāla lapas pusē. Pilnu lapu aizņem Ilgas Sūnas melnbalta mākslas fotogrāfija "Pusnakts pamestā mājā". Helēna Hofmane par Sūnu raksta, ka viņa pārcietusi izsūtījumu Sibīrijā, *Rīgas modes* redakcijā fotomākslu mācījusies no Jāņa Kreicberga un kopš 1977. gada piedalās izstādēs Latvijā un ārzemēs.

Dzejas nodaļā ir lasāma Dzintara Soduma atvada no sievas Skaidrītes: "*Es dzirdu viņas balsi: Es tepat pie tevis.*" Juris Rozītis piedāvā "Dziesmu laikam" un "Spēlmaņu dziesmu" Ilze Savicka no Latgales pārstāv jauno paaudzi ar 4 dzejoļiem. Lidiņa Dombrovska dzejoļi "Vēlme" raksta:

Tautiski tiecoties

galvas nenoliecot.

Nīdējiem no nāsīm nātres riešot,

Saucot, uzsaucot - mūsu simbolus sargāt,

ik viedu vārdu, ik kvēlumu krāt.

Vecos zaurus neatdzīvināt.

Tālvāldis Ķīkauka mira šā gada aprīlī. Anita Liepiņa raksta, ka jau no 1962. gada Jaunajai Gaitai viņš devis gleznu reprodukcijas, stāstus, satīru, intervijas, apceres un recenzijas par mākslu, literātūru, filmu. Izdevis vairākas grāmatas, ar gleznām uzstājies vairāk nekā 50 izstādēs. Šajā numurā ir viņa īsstāsts "Daiļliterātūra", kuŗā atēlots kāda rakstnieka bezcerīgs mēģinājums uzrakstīt latviešu valoda erotisku stāstu.

Atvadu vārdus Valijai Ruņģei, kas mūžībā aizgāja pagājušā gada decembrī, sniedz Astrīda Stahnke un Lalita Muižniece. Muižniece raksta: "*Liekas, nebūs tādas trimdā izdotas latviešu grāmatas, ko viņa nebūtu izlasījusi vai vismaz pašķīstījusi, par daudzām uzrakstot recenzijas un arī garākas apceres. Tās pēdējos gados ar dzīves biedra Aivara palīdzību sakopotas 3 sējumu krājumā "Uzticības rūgtā cena", kuŗa I daļa iznāca 1996. gadā, II - 1998, bet III daļa tagad pabeidzama palicējiem.*"

Hugo Skrastiņš, kas vislabāk pazīstams kā žurnāla Tilts redaktors un grāmatu izdevējs, mira pagājušā gada novembrī. Viņam atvadu vārdus veltī Helēna Hofmane: *Savā izdevniecības darbā Uģis bijis spītīgs, neatlaidīgs, stūrgalvīgs.*

Jura Silenieka novērtējumā "Mūsdienu renesanses intelektuālis Knuts Lesiņš", kas mira šā gada janvārī, "nebija 'zilonkaula torņa' sargs un iemītņieks... Kopā ar saviem laika biedriem - Anslavu Eglīti, Mārtiņu Zīvertu, Volfgangu Dārziņu, Marisu Vētru, Jāni Kalniņu, pieminot tikai dažus izcilos no tā laika 'zelta jaunatnes', kas kalpoja mūžam, neaizmirstot savu piederību tautai un pienākumu pret savu laikmetu - viņš ir iemūžināts mūsu Panteonā."

Atmiņu nodaļā Jānis Gulbitis raksta "Par dažiem redaktoriem", kas vadījuši avīzi "Brīvā Latvija": Pāvilu Kovaļevski, Oskaru Kalēju, Ervinu Grīnu, Fredi Launagu, Juri Sinku un Olgertu Mierīgu. Ilmārs Bastjānis-Krasts krāšņi apraksta "Latviešu māju" Bruklainā pie Bostonas, kur piecdesmitos gados pulcējušies un jautri sadzīvojuši aktieři, mākslinieki, intelektuāļi.

Valodnieks un bibliografs Benjamiņš Jēgers apraksta Memento izdoto 1705. gada vācu-zviedru-poļu-latviešu vārdnīcu (*Wörter=Büchlein/Wie atzliche gebräuchliche Sachen auff Teutsch, Schwedisch, Polnisch un Lettish zu benennen seynd*), un tās vēsturi.

Vēstures nodaļā Valdonis Frickašs garī un interesanti raksta par "Ģenerāļa Berta draudzību". Ģenerālis sērs Alfreds Berts (Sir Alfred Burt) bija Sabiedroto militārās misijas priekšnieks Latvijā tās brīvības cīņu laikā un vairākas reizes spēlējis izšķirošu lomu Latvijas likteņgaitās, bet dažādu pārpratumu dēļ viņa draudzība nav līdz šim tikusi pienācīgi novērtēta. Jānis Krēsliņš isā rakstā komentē Jensa Zvirgzdgrauda plašo Ulda Ģērmaņa "Latviešu tautas piedzīvojumi" izvērtējumu un izteic nesapratni, kādēļ Latvijā šo grāmatu nelieto kā mācības līdzekli skolās.

Rīgā atjaunotais Melngalvju nams skatāms fotogrāfijās, un tā bojā ejas un atdzimšanas vēsturi pieraksta nama direktors Ojārs Spāritis.

Grāmatu nodaļā Juris Silenieks recenzē Jāņa Gorsvāna dzeju krājumu "Var runāt klusējot" un Pēteru Zīrniša krājumu "Aizliegtais psalms". Par Bruņa Rubesa dzīves stāstu "Brīnumainā kārtā", sarakstītu ar Noras Ikstenas palīdzību, Anita Liepiņa raksta: *Ar sevis pazinēja prasmī Rubess izceļ cilvēkus un notikumus, kas veidojuši paša raksturu un attieksmi pret pasauli.* Gundars Pļavkalns dziļi ieskatās Gundegas Repšes romānā "Sarkans" un izsakās atzinīgi.

Laimonis Mieriņš jūsmīgi apraksta 17. g. s. mākslinieka van Daika (Anthony van Dyck) izstādi Londonā. Eleonora Šturma rakstā "Četru latviešu mākslinieču izstāde ārpus latviešu loka" atzinīgi izsakās par Gerdu Rozi, Indru Avenu, Zani Treimani un Gitu Treimani. Biruta Sūrmane atreferā kādu ļoti atzinīgu rakstu *The New York Times* slējās par latviešu vijoles virtuozu Gidonu Krēmeru, un piecājas, ka "Latviešu tēlam ārzemēs netrūkst sekmīgu spodrinātāju".

Kīberkambarī Džefrijs Sommers pret Gundara Ķeniņa Kinga iebildumiem novēl keinsiskāku makroekonomikas politiku Latvijai un visai Eiropas Savienībai.

Pēdējo 5 Jaunās Gaitas numuru vākus vākus apskatīt un saturu aprakstus izlasīt var mājas lapā timekli zem adresei <LLS.STCC.MASS.EDU/ZAGARINS/JG.HTM>.

Juris Žagariņš

✉ ✉ ✉ VĒSTULES ✉ ✉ ✉

POSTA SAKNE

Raksturojot Latvijas pašreizējo stāvokli no negatīvā viedokļa, Jānis Kučinskis no Jēkabpils dod satraucošu ainu. To pilnībā varam izlasīt MLB Ziņotājā (Nr. 617., 3. lpp.). Kaut raksts šķiet tendenciozs, nedomāju, ka tas pamatos ir nepatiess. Problēma vienīgi tā, ka Kučinskis nerāda ceļu, kā izkļūt no sabiedrības morālā pagrimuma, ģimeņuirstības, organizētā nozieguma, alkoholisma un nar-

MLB Ziņotājs, 2000. gada septembris/oktobris

komanisma, masveida skolu neapmeklēšanas, prostitūcijas, bērnu un sieviešu tirdzniecības, chroniskām slimībām, vardarbībām sadzīvē, pervertu attiecību veidošanu starp cilvēkiem, pretdabīgām seksuālām attiecībām un citām postu nesējām parādībām.

Raksts atgādina mūsu (ASV) 60 Minūtes programmu televīzijā. Ari tajā bieži skatāmas nelaimes, pat traģēdijas, kas piemeklē cilvēkus vai tautas. Sniegums ir kliezošs, bet nedod atrisinājumu, kā no šāda stāvokļa izkļūt. Ja vaina uzstumta kādai organizācijai, valdībai, vai personai, nelaime netiek pilnībā analizēta. Viss darīts steigā, sekli un, galvenais, slogānu formātā (in sound-bites).

No attāluma skatīdamies, esmu Latvijas problēmas analizējis plašākā vēstures kontekstā un no psiholoģiskā viedokļa. Smagas Latvijas problēmas, kā vēsturē, tā mūsdienās, veidojušās mūsu rakstura īpašību ietekmē. Ko tagad teikšu, daudziem nepatiks dzirdēt, sevišķi profesoram Jānim Labsviram. Savās analizēs esmu nācis pie slēdziena, ka latviešu sabiedrības zemā ziņā ir spēcīga nepatika pret likumu. Šī pret likumu vērstā rakstura īpašība ir tā, kas ved tautu atkārtotās nelaimēs.

Jau seno ebreju lielie pravieši un, vēlāk, grieķu filozofi bija nākuši pie atziņas, ka universs darbojas augstāku likumu paradigmās, nekā cilvēku likumi. Ebreju praviešiem šīs atziņas nāca gan kā atklāsmes tieši no Radītāja, gan loģiskā domas risinājumā.

Pirmajā gadsimtā pirms Kristus romiešu filozofs Cicerone konstatēja, ka augstākie naturālie likumi ir atklājami ar prātu un loģiku. Tas veda pie pārliecības, ka zemes pārvaldei ir ierobežotas tiesības; kā valdniekiem un iedzīvotājiem ir jāpadodas universāliem likumiem. Šādi naturālu likumu principi ir pamatos senajiem angļu legālajiem dokumentiem. Magna Carta ir viens no senākajiem un slavenākajiem, ko pret savu gribu 1215. gadā parakstīja karalis, ar to apstiprinot sevi un nākošos valdniekus padotus zemes likumiem. Magna Carta ir vēsturiski nozīmīgs dokuments ne tikai Anglijas, bet pasaules vēsturē. Vēlākos gadsimtos tas bija paraugs demokrātiskām pārvaldēm, valsts satversmēm un individa tiesībām valstī.

Veselīgā sabiedrībā valda likums, stāvot pāri valdniekiem un personībām. Slimā, nikuļojošā ļaužu kopībā valdnieki paceļas pāri likumiem. Šāds stāvoklis pastāv mūsdienu Latvijā, tā veidojot sabiedrības likteni negatīvā virzienā. Laikrakstā Diena lasām par valdnieku, kuŗa pacelšanās pāri valsts likumiem vēl arvien tautā ir godināta:

"Pikšās, tur ir valsts prezidenta K. Ulmaņa piemiņas ekspozīcija. Ceturtā septembrī paies 123 gadi kopš dzimis slavenais valsts vīrs un, šo dienu atzīmējot, arī svētdienās uz Pikšām dosies vairāk ļaudis, nekā citās dienās" (Diena, 2000. 31. 08.).

Nezinu vai Diena un Labsvirs (Liels raksts MLB Ziņotājā un Laikā) ir līdz galam izdomājuši "slavenā" varas sagrābēja noziegumu pret Latvijas satversmes likumu. Vai izdevies noziegums ir attaisnojams ar to, ka pēc tā valstī radās islaicīgs materiāls labums? Likuma pārkāpums ir un paliek likuma pārkāpums - liels vai mazs. Tam visos laikos ir jābūt par atgādinājumu sodam, kas seko.

Tikai persona vai sabiedrība, kas ienīst likumu nozīmi, spēj attaisnot kā lielus valsts, tā "mazu" ikdienas dzīves noziegumus. Ja kāds likums ir netaisns, tas nomaināms demokrātiskā ceļā.

Ja latviešu nostāja pret likumu nemainīsies, nemainīsies arī tie ļaunumi, par kuŗiem raksta Jānis Kučinskis. □

J. Jurjāns Purviņš

=====

Labojums: Nr. 8./617. ievadrakstā, 3. lpp., ieviesusies kļūda - par Alianses partijas vad. minēts Bells, jābūt - Dejs (Day). To pamanījam tikai tad, kad izdevums bija izstūts.

Red.

VĒL PAR MŪZIKAS NOMETNI OGRĒ

Kad mani amerikāņu draugi un darba biedri uzzināja, ka es braucu atvaļinājumā, protams, viņu pirmais jautājums bija - kur es braukšot? Kad pastāstīju, ka braucu uz latviešu mūzikas nometni Latvijā, gandrīz visi, ar kuriem runāju, izbrīnā ieplēta acis - ne tikai tadēļ, ka Latvija bija tāda neparasta atvaļinājuma vieta, bet - kādēļ lidot uz Latviju, lai piedalītos mūzikas nometnē? Paskaidroju, ka braucu uz Latviju tadēļ, ka mani vecāki nāk no turienes un ka tā ir ļoti skaista zeme ar vecu kultūru, mākslu, mūziku un brīnišķīgu dabu. Un kādēļ es braucu uz mūzikas nometni? - Par to arī es pats nebiju drošs. Tā kā biju nodomājis atkal atgriezties Latvijā (tur pēdējo reizi biju 1998. g.) un tā kā pats nodarbojos ar mūziku, nolēmu, ka pavadīt 10 dienas mūzikas nometnē būs interesants piedzīvojums. Tomēr biju mazliet norūpējies.

Pirms desmit gadiem biju uz līdzīgu latviešu mūzikas nometni Kanadā. Tā man vēl tagad ir labā atmiņā. Toreiz, gandrīz visi nometnes dalībnieki bija Amerikas latviešu mūziķi, kas pulcējās kopā lai spēlētu mūziku. Pieņemu, ka piedzīvojums mūzikas nometnē Ogrē būs līdzīgs. Izrādījās, ka zināmā mērā Ogres nometne bija līdzīga, bet arī pavisam savādāka!

Biju noraizējies par to, ko es tur isti darišu. Atcerējos, no Kanadas nometnes, ka toreiz gandrīz visi dalībnieki bija skolnieki klasisko instrumentu jomās (klavierēs, stīgās, pūšamos instrumentos), vai arī mācījās dziedāšanu. Pats tikai nesen sāku mācīties spēlēt ģitāri, bet kas nometnē man to mācīs? Vai būs instruments, ar kuru spēlēt? Vai iederēšos pārējos dalībniekos?

Nometnē Kanadā vairums dalībnieku bija Ziemeļamerikas latvieši. Ogrē gandrīz visi bija dzimuši un auguši Latvijā. Mums ir kopīga valoda, bet pastāv atšķirības. Nebiju drošs, kāda saprašanās būs mūsu starpā. Ogrē vairums dalībnieku bija mūziķi, kas mācījās mūzikas akadēmijā un koledžās jeb strādāja mūzikas laukā (spēlējot orķestros, strādājot kā mūzikas skolotāji utt.). Pats nekāds profesionālais mūziķis neesmu! Esmu gan mācījies desmit gadus spēlēt klavieres, bet ne tik labi, lai tā būtu mana profesija. Spēlēju ģitāri vairākus gadus, bet skolotāja uzraudzībā mācos tikai gadu, tadēļ man bija vēl daudz ko mācīties! Tomēr lai gan ar bažām, bet ar labām cerībām prātā, es ieradus Ogrē.

Manām bažām nebija vietas. Nometne Ogrē man bija jauks pārdzīvojums. Es daudz tur iemācījos un satiku daudzus jaukus draugus. Šis brauciens uz Latviju man paliks atmiņā kā vērtīgākais no vairākiem citiem.

Tā kā nometnē cita ģitāres spēlētāja nebija, nedz arī šī instrumenta skolotājs, mākslinieciskā vadītāja Dace Ape-rāne ieteica man mācīties ar Amerikas džeza dziedātāju Žaneti Lavsonu (Janet Lawson). Viņa varētu mani iepazīstināt ar džeza teoriju. Dace ieteica arī piedalīties nometnes kori. Tas man bija jauns pasākums, jo dziedāšanu neesmu mācījies un nekad neesmu kori dziedājis!

Treniņš ar Žaneti, kas pati nav ģitāriste, tomēr bija ļoti noderīgs manai ģitāres spēlei. Viņa mudināja mani dziedāt un komponēt vienkāršas džeza melodijas un ritmus. Tas man palīdzēja izkopt labāku izpratni par melodijām, tempu un solo spēli. Viņa man nemācīja spēles tehnikas apgūšanu, bet gan izkopt mūzikas izjūtu un dzirdēt mūziku prātā, pirms tās atskaņošanas.

Mans personīgais pārdzīvojums kori, kas man bija ļoti vērtīgs, arī bija pazemīgs, jo gandrīz visi koristi bija ilggadīgi dziedātāji, un es biju viens no tikai trīs tenoriem kori. Biju plānojis kaut kā pazust, lai neviens manu dziedāšanu nedzirdētu, bet tas gan neizdevās! Spējīgo un apdāvināto

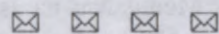
dirigentu Anitas Kuprisas un Inta Teterovska vadībā galu galā koncerts izdevās bez apmulsuma man un korim!

Manas bažas mazinājās jau pirms ierašanās Ogrē, jo vilcienā laimējās satikties ar dažiem citiem nometnes dalībniekiem. Es nebiju vienīgais Amerikas latvietis. Vilcienā satiku Pēteri un Katrīnu Švalbes, brāli un māsu no Amerikas. Viņi spēlēja klavieres. Laimējās iepazīties arī ar dzimtenes latviešiem - Maiju Veličkovsku, klavieru un mūzikas skolotāju no Rīgas, un Ēriku Ešenvaldu, kas ir skolotājs un komponists, arī no Rīgas. Ērika kompozīcija "Iespaidi Sāremā" ieguva 1. vietu kompozīciju konkursā nometnē. Sadraudzējās ar daudziem nometnes dalībniekiem.

Liels ieguvums bija iegūt zināšanas par latviešu komponistiem, kā Pēteri Vasku un Jāni Ivanovu - diviem komponistiem, par kuriem es gandrīz neko nezinaju pirms Ogres. Tagad pēc tās atstāšanas es viņu ierakstus bieži klausos. Bez mūzikas nometnes tas nebūtu noticis. Šie un citi komponisti man būtu palikuši nepazīstami, jo viņu skaņdarbus Amerikā daudz nedzird.

Tagad, kad mani draugi un darba biedri apvaicājās, kā gāja atvaļinājumā, varu viņiem droši teikt par maniem piedzīvojumiem Ogrē, kā es spēlēju ģitāri un dziedāju kori, kā satiku daudz jauku cilvēku, kā iepazīnos ar latviešu komponistiem un visus citus iemeslus, kāpēc man tur patika. Es varēju braukt uz Floridu, Havaju, Meksiku vai citām parastajām atvaļinājuma vietām, bet es izvēlējos Ogres mūzikas nometni Latvijā, un es vienmēr būšu pateicīgs, ka es tur biju. □

Egils Kaljo,
Nujorkā

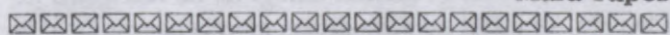
PIECU GADU JUBILEJA

Ģimenes atbalsta koordinācijas centrs (ĢAKC) š. g. 17. jūnijā atskatījās uz 5 darba gadiem. Jubilejas svinībās Rojā un tai pievienotā konferencē Ģimene - pamats tautai un valstij - bija ieradusies tie, kam rūp ģimeņu garīgā veselība un stabilitāte Latvijā, kur kopš 1995. g. darbojas PBLA financēts projekts, kas aizved ĢAKC darbiniekus Ervinu Alsni, Arnoldu Cerbuli, Guntu Jakoveli un Ainu Poišu uz pat tālākajiem Latvijas nostūriem, lai varētu vadīt atbalsta grupas par dažādām psiholoģiskajām temām (ģimenes sistēmām, alkoholismu un vardarbību, pašcieņas veidošanu, bērnu pozitīvu disciplinēšanu utt.). Katrā grupā ir 12-20 dalībnieku, un 5 gados ir aptvertas 87 grupas lauku rajonos. Vēlēšanos piedalīties ir izteikušas vēl 64 grupas. ĢAKC izpildidrektore šobrīd ir Mārīte Priekule.

ĢAKC ideja ir izveidojusies no 3x3 nometņu ģimeņu semināriem ar mērķi veicināt ģimenes garīgo veselību, stabilitāti un savstarpējās attiecības; ieviest pozitīvu attieksmi un atbildību bērnu audzināšanā; izprast vienvecāku un 3 paaudžu ģimeņu ipatnības, kā arī palīdzētu ģimenēm, kas ir nonākušas problēmsituācijās. Idejas autore - Dr. Līga Ruperte. Lai sekmētu darbību starp patstāvīgām ģimenes atbalsta grupām, 1998. g. reģistrēja sabiedrisko organizāciju "Latvijas Ģimenes Atbalsta Grupu Asociācija" (LĢAGA), kurā darbojas patstāvīgo atbalsta grupu darbinieki. Tā izdod aviziti "Tu un Es".

Cilvēki rosās, meklē iespēju uz pašizglītošanos, cenšas sevi un tuvāko labāk izprast, iet otram pretī ar gaišu skatu un dvēseli. ĢAKC ar tā darbiniekiem, atbalstītājiem un līdzjutējiem ir svarīga daļa no šī daudzžuburainā koka, kas cenšas ielaist saknes dziļi Latvijas zemē, lai tās cilvēki kļūtu garīgi veseli un veidotu stabilu pamatu savai tautai un zemei. □

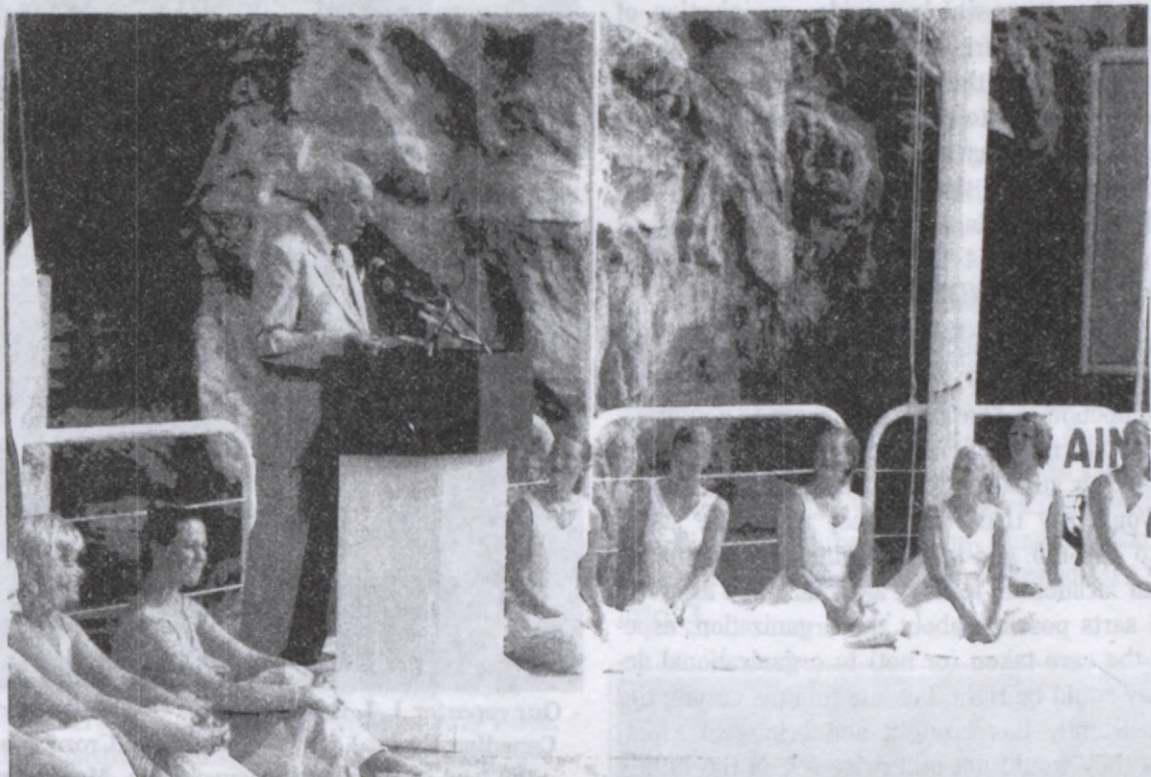
Māra Tupese

ESTO - 2000 INTERNATIONAL FESTIVAL

They came from the four winds, from near and far, 5,000 Estonians from all over the world. They came to mix and mingle and take a look at their old friends, acquaintances and cultural events of all kinds to the 8th International Festival, held every 4 years, outside Estonia. This year in Toronto, other years in Australia, Stockholm, Baltimore, New York, and Toronto. And the next one, in 2004, in Riga, Latvia. From Estonia came a contingent of over 100, including the president of the Republic, Mr. Lennart Meri with his wife and daughter, and the Prime Minister Mr. Mart Laar with his wife; and many others, including the Border Guard Orchestra and several choirs, entertainers and mere tourists.

On July the 8th, in Toronto, the president of Estonia, Mr. Lennart Meri, as the patron of Honor, officially opened ESTO - 2000, the 8th International gathering of Estonians from all over the world.

Photo J.- J. Raudsepp

The organizing committee of the "Provinces Day at ESTO - 2000. Very popular and active is the movement of the Provinces (of Estonia) with 12 clubs in Toronto, with over 1,000 members. They provide exhibits and discussions of the folklore and local culture and customs of the regions of pre-WWII Estonia, passing their knowledge on to the younger set. An extensive exhibition of 19th century music, instruments, art and handicrafts from all regions of Estonia, together with pancakes and coffee over three days proved to be very popular and well attended at ESTO - 2000.

Photo J.- J. Raudsepp

There were, starting on July 8th, for over a week well over 100 separate events, cultural exhibitions, song festivals, dance, music, education and a political congress, golf and chess tournaments and many just good old-fashioned parties. The opening ceremonies in Ontario Place, on an island, lasted over 4 hours and were opened by the President Lennart Meri. Much activity centered on the Estonian House, while the larger events were held in the concert halls of Toronto, the Convention Centre, and the Latvian Centre as well.

The format for these get-togethers has developed into a well designed pattern which provides an injection of culture and renewal of friendships - a bridge between countrymen from all over the world.

It is always amazing to me how well organized such events have been in the past and again this time.

As it was announced, the next such festival, the 9th "ESTO-2004" will be held in Riga, Latvia.

*****

24th MONTREAL WORLD FILM FESTIVAL

Well, really, another successful Montreal World Film Festival! This year, over 360 films from 55 countries, with an official competition of 22 feature films from 15 countries, it is definitely international in scope. That is what it wants to be and has truly consistently succeeded in being!

Some would say that "the money" and "the stars" have gone to Toronto, and that in Montreal it has the air of more of an "academic" festival, and that there are criticisms of all sorts possible about the organization, especially about the care taken (or not) to organizational details, and they could be right, but one thing is certain the Festival consistently has brought and brings to Montrealers films they would not otherwise see in the tightly controlled North American atmosphere of distribution and releases by Hollywood mainly,

An innovative aspect which is constantly noted by all the international media is the **Public Press Conferences** held daily during the 11-day festival in the main central public place of the Complexe Desjardins, where everyone can see the movie-makers and actors close up and watch them answering questions about their work and preferences. The public and the film professional can mix. Very few film festivals do this!

Reception held by the Mayor of Montreal for the Jury members and guests. On the terrace of the Hotel de Ville, from l. to r., Serge Losigne, pres. of the F.F.M., members of the jury, Abbas Kiarostami, Iran, Rena Owen, New Zealand, Mayor Pierre Bourque, Maria De Medeiros, Portugal, Roger D. Landry, Canada, Michele Laroque, Italy.

Photo J.-J. Raudsepp

Very popular is the showing of free open-air films on a giant screen set at the bottom of the stairs of Place des Arts - shown each and every night (to capacity crowds). Montrealers love films, especially high calibre and free!

Our reporter J. J. Raudsepp with two leading ladies from Canadian Films: L. to r., Marie-Josée Croze, who played the lead in Dennis Villeneuve's film *Maelström*, and Christie Wilkes, in Jon Inarsson Gustafsson's film *"Kanadiana"*, both eminently watchable.

Last year we saw "Titanic"; this year "American Beauty", "Anna and the King", "Carmen" the Bizet opera, "The Egmontian Mr. Ripley", among the others.

And there is one thing about the Montreal Film Festival every visitor really likes - all the films and events are nearby - everything is close together - Montreal's edge over Toronto, some say.

This year there were no Baltic films - neither feature, short- nor student films. One Canadian feature film used the music of Estonian composer Arvo Pärt. Well, perhaps next year. Baltic film makers should definitely keep this festival in mind!

J. J. Raudsepp

LATVIJAS PASTA VĒSTURE TORONTO IZSTĀDĒ

Kanadas latviešu XI Dziesmu svētku programmu papildināja arī Toronto Latviešu filatēlistu kluba locekļi, sariņojot filatēlijas izstādi ar vairāku locekļu piedalīšanos. Izstāde notika laikā no 30. jūnija līdz 3. jūlijam, 4 Credit Union Drive, Kanadas latviešu centrā Toronto.

Tajā Velta Ozola rādīja latviešu tautas tērpus tūrisma veicināšanas markās no Latvijas brīvības gadiem pirms II pasaules kara, pastmarkās un piemiņas blokos no pēdējiem gadiem tagadējā Latvijā - kulmināciju sasniedzot ar Latvijas karti, kur katra novada tuvumā bija novietota atbilstošā pastmarka, rādot novada tērpu. Viņas klāsts aizpēma 3 ielogus.

Viņas tēvs - Edmunds Ozols rādīja 2 ielogus par rakstnieku Jāni Raini piemaksas markās par labu Raiņa piemiņas fondam ar skatu uz Durbes pili (Tukuma tuvumā), kurā ierīkots Raiņa piemiņas muzejs, kā arī pastkarte ar Raiņa attēlu un piedienīgo pastmarku virsū un viņa pašrocīgo parakstu.

Otrs viņa klāsts (2 ielogi) bija par Latvijas aizsargu dzīvi piemaksas pastmarkās un fotogrāfijās brīvās Latvijas laikā. Interesantākais no pievienotajiem foto uzņēmumiem bija - grupa aizsargu kopējā braucienā ar velosipēdiem.

Gados samērā jaunais kluba priekšnieks Āris Birze, kas piedalījies pastmarku izstādēs gan Kanadā, gan ASV, sākot jau ar 12 gadu vecumu, rādīja 3 dažādus klāstus: 1) Latvijas pasta vēsturi un pastmarkas, kas lietotas Latvijā pēc II pasaules kara. Tas bija iekļauts 7 ielogos. Piezīmēšanas vērtā ir vēstule ar Abrenes zīmogu, kas ir liels retums. Tā sūtīta Darba komisariātam Rīgā. Kā zināms, atjaunotajā Latvijā Abrene nav ietilpināta Latvijas teritorijā. Pieminēt var arī pasaules meistara ātrslidošanā Alfona Bērziņa sūtīto vēstuli Latvijas sūtnim A. Vanagam Norvēģijā, 1940. g. 30. oktobrī, par nespēju piedalīties ātrslidošanas sacensībās Norvēģijā. Aploksne ar vēsturisku nozīmi, kas saistīja skatītāju uzmanību, bija laista apgrozībā pēc krievu ienākšanas Latvijā. Tā sūtīta 1940. g. 4. jūlijā ar uzspiesto saukli: "Visi kā viens piedalīsimies Saeimas vēlēšanās, balsojot par Latvijas darba tautas bloku. Par mieru, par maizi, par tautas brīvību!" Komentāri te ir lieki, tas bija tipisks tā laika komunistu sauklis. Interesanta bija arī vēstule ar tūrisma veicināšanas marku virsū sakarā ar olimpiskajām spēlēm 1940. gadā Helsinkos, Somijā. Latvijas tūrisma vadība bija izplānojusi izmantot šo gadījumu, mudinot sportistus un skatītājus doties uz sarīkojumu caur Latviju. Tāpēc tika izdota šo spēļu propagandas marka franču, angļu un vācu valodās.

Klāstā Nr. 2 Ā. Birze bija ievietojis 4 ielogus ar Rīgas skatiem. Tam vēribu piegriezta daudz skatītāju. Trešā klāstā viņš rādīja 6 ielogos pasta vēsturi no atjaunotās Latvijas. Te raksturīgākais bija 1990. gada 4. maija neatkarības atjaunošanas aploksne bez un ar zīmogu. Politisku iemeslu dēļ markas cena toreiz netika uzrādīta.

Viesturs Šķidra 12 ielogu klāstā rādīja Liepājas pasta vēsturi par laiku, apmēram, no 1800. līdz 2000. gadam. Vispirms par pirms marku laiku no 1804. līdz 1850. gadam, tad par imperiālās Krievijas laiku no 1795. līdz 1915. gadam, turpinot par I un II pasaules kara laiku ar krievu un vācu okupācijām un beidzot ar atjaunoto Latviju. Viņa klāsta interesantākie objekti varēja būt locītās (folded)

vēstules no pirms-marku laika un imperiālās Krievijas laika. Kā zināms, pirmā pasaules pastmarka, saukta "Melnais pennijs" ("Penny Black") iznāca 1840. g. 6. maijā. Līdz tam laikam vēstules nosūtīšanas apmaksu uzrakstīja vai uzspieda ar rokas zīmogu uz aploksnes. Viņa klāstā bija redzamas visas Liepājā drukātās markas Latvijas valdības uzturēšanās laikā 1919. gadā - 2., 3., 4. un 6. izlaidums ar saulītes un Rīgas atbrīvošanas no sarkanās armijas motīviem, Liepājas 300 gadu jubilejas izdevums ar robotām un grieztajām pastmarkām. No šī perioda visinteresantākā pastkarte bija sūtīta no Liepājas uz Aizputi bez pastmarkas, apstiprināta ar zīmogu, sakot "Kahjneeku Pulka Komandeers", "preeksch Suhtijumeem" ar saņemšanas zīmogu "LATVIJA 9. 2. 20 11-12N AISPUTE". No II pasaules kara bija pastmarkas un korespondence ar uzspiedi "LATVIJA 1941 I VII", "OSTLAND" un "KURLAND", un no atjaunotās Latvijas GM gumijas uzspiede sarkanā krāsā, kas, domājams, bija lietota tikai Liepājā, kamēr pārējā Latvijā tā bija violetā vai melnā krāsā.

Atsauksmes par izstādi bija labas, izņemot dažus iebildumus par saspiestību telpā un vājo apgaismojumu. Filatēlijas centrā ar attiecīgo izstādes zīmogu tika pārdotas 250 aploksnes. Par izstādes tehnisko darbu izkārtotāšanu un veikšanu pateicība pienākas tiem dažiem kluba biedriem, kas iepriekšējā dienā ieradās sagatavot izstādei statīvus un ielogus. Vislielākā pateicība pienākas Montrealas filatēlistu kluba biedram Elmāram Bārdiņam, kas palīdzēja klāstu sagatavošanā un uzstādīšanā. Paldies, Elmār! □

V. Šķidra

E. Michelsons un E. Ozols izstādē

@@

SPORTISTU KLIZMAS

Divi Latvijas riteņbraucēji, kas piedalīties Olimpiskajās spēlēs Sidnejā, Austrālijā, cietuši neparastas klizmas. Kad Gvido Miezijs mēģinājis nokāpt no uz vietas piestiprinātā velosipēda, viņa kājā pieskārusies virpojošiem diskiem. Tas iesviedis viņu ar galvu tuvējā kokā - pierē 11 šuves! Tikmēr viņa komandas biedrs Ainars Ķiksis lielā ātrumā apmeties velodroma skrejceļā, savainojot labo celi. Šie piedzīvojumi izpelnījušies milzu virsarakstu un komentāru Montrealas Gazette sporta nodaļas slejās 13. septembrī. Abi tomēr varēšot Olimpiādē piedalīties.

R.

Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā (LNAK) 18. padomes vēlēšanas notiks laikā no 30. oktobra līdz 20. novembrim. Tajās var piedalīties visi **aktīvie** apvienības locekļi, ja tie ir mūža biedri, samaksājuši savas dalības maksas par 2000. gadu, vai ir no tām atbrīvoti. Nesamaksāto dalības maksu varēs arī nokārtot, pieliekot to balsojuma zīmes sūtījumam (tikai ne balsojuma zīmes aploksnē). Padomes vēlēšanu komisija, ko vada Imants Balodis, visā drīzumā izsūtīs vēlēšanu materiālus. Vēlēšanu materiālu aploksnē būs arī instrukcijas. MLB Ziņotāja redakcija līdz šim nekā no šiem materiāliem vēl nav saņēmusi, bet, tā kā šis dubultnumurs ir pēdējā sastādīšanas stādijā, varam sniegt tikai šo minimālo informāciju un tos materiālus, kas mums ir pieejami no citiem avotiem, kā Neatkarīgā saraksta Nr. 2 un kandidātu vārdus. Cik zināms, tad Vēlēšanu komisija ir apstiprinājusi 2 kandidātu sarakstus - Kanadas Apvienoto un Daugavas Vanagu darbinieku sarakstu (Nr. 1.) un Neatkarīgo sarakstu (Nr. 2).

Sarakstā Nr. 1 kandidē 38 personas: Bārs, Jānis; Bērziņa, Dzidra; Bilinskis, Jānis; Breikša, Ilga; Briedis, Jānis; Budrēvics, Aleksandrs; Bulte, Sarmīte; Celms, Arveds; Dāboliņš, Vilis; Demandts, Dāgs; Dzenis, Ēriks; Fogeļe-Viksnā, Ingrida; Forstmane, Alīde; Jansons, Harijs; Kalupnieks, Arvīds; Krūmiņa Gunta; Kronbergs, Tāļvaldis; Kuze, Dace; Logins, Bruno; Lote, Uldis; Lūsis, Jānis; Magons, Imants; Mileiko, Vilis; Miniāte, Elma; Mežaks, Jānis; Plūdons, Varimants; Puisāns, Tadeušs; Purva, Inta; Purvs, Imants; Sausiņš, Mārtiņš; Strīpnieks, Mārtiņš; Šubiņš, Gunārs; Tanis, Egils; Turķis, Visvaldis; Vāgners, Valdis; Vasarājs, Staņislavs; Zariņa, Kornēlija; Vanka, Silvija. No tiem 25 ir jau padomē darbojušies agrāk, 13 (34,2%) ir jauni kandidāti.

Sarakstā Nr. 2 kandidē 20 personas: Bickis, Uģis; Brauns, Pēteris; Dreifelds, Juris; Ivsiņa, Anela; Kalns, Alfons; Klaiše, Roberts; Kristbergs, Fritz Traugot; Langins, Jānis; Liepiņš Guntis; Miežitis, Zīgurds; Pūliņš, Māris; Smiltnieks, Arnolds; Štaubers, Mārtiņš; Steprāns, Juris; Svilans, Miķelis; Vāgnere, Agra; Upešlācis, Alberts; Zaķis, Auseklis; Zariņš, Viesturs; Zichmanis, Klāvs. No tiem 13 darbojušies padomē jau agrāk, 7 (35%) ir jauni kandidāti.

Tā nu abos sarakstos kopā kandidē 38 personas, kas LNAK darbojušās dažādos laikos, un 20 (34,7%), kas šo sabiedrisko amatu vēlas uzņemties pilnīgi no jauna. Tas, atkarībā no balsotāju vēlmes, varētu dot samērā citādāku 18. padomes kā 17. sastāvu. Pārmaiņas noteikti būs. Kādas? - to rādīs vēlēšanu rezultāti, kuŗus uzzināsim gada beigās.

NEATKARĪGAIS SARAKSTS

*Saudzēsim mūsu latvisko
mantojumu!*

Būsim lepmi par mūsu kultūru!

Strādāsim!

Ticēsim nākotnei!

1. Radīsim patīkamu latvisku vidi mūsu visjaunākām paaudzēm. Atbalstīsim skolas, nometnes, saietus!

2. Darīsim to, ko vienīgi Kanadā dzīvojošie latvieši var izdarīt. Nodrošināsim arī turpmāku atbalstu Kanadas valdības atbalstu Latvijas centieniem, īpaši iekļūšanu NATO.

3. Būsim lepmi par mūsu kultūru un mantojumu. Rādīsim to sev! Rādīsim to kanadiešiem!

4. Kanadas latviešu sabiedrībā ir vietas visiem. Tiem, kuri dzima Latvijā un to atstāja bēgļu gaitās. Tiem, kuri dzima

bēgļu nometnēs un trimdā. Tiem, kur ir emigrējuši no Latvijas. Tiem, kuri ir ieprecējušies latviešos.

5. Būsim redzami un dzirdami Latvijā darbojoties PBLA ietvaros

6. Lai gan Toronto un tas apkārtnē ir Kanadas latviešu galvaspilsēta, puse no Kanadas latviešiem dzīvo ārpus tās. Iesaistīsim visus Kanadā dzīvojošos latviešus mūsu kopējā darbā un pasākumos.

Mēs, NEATKARĪGĀ SARAKSTA kandidāti esam aktīvi Kanadas latviešu sabiedrības locekļi. Ar darbiem esam pierādījuši mūsu spējas. Mēs dzīvojam Kanadā un turpināsim veidot to Kanadas latviešu sabiedrību, kuras pamatus nostādīja mūsu vecākā paaudze. Latvija vienmēr būs mūsu sirdīs

PIEDALATIES LNAK PADOMES VĒLĒŠANĀS!

Balsojiet tikai par NEATKARĪGO SARAKSTU!

Tik plaša izvēle Kanadas latviešu saimei sen nav bijusi. Nav šaubu, ka šie cilvēki, kas varētu daudz dot mūsu sabiedriskās ēkas celšanā, kas šobrīd vairāk kā nozīmīgi. Jāaicina vēlēti nopietni izvērtēt katra kandidāta iespējamo devumu un tad izdarīt balsojumu. LNAK šobrīd kā **aktīvi dalībnieki** sastāv tikai pavisam maza daļa no Kanadas latviešu saimes. Aptuveni rēķinot, tikai ap 12%. "Aktīvs" nozīmē tikai dalībnieka maksas nosūtīšanu! Citiem vārdiem, lielais un absolūtais vairums stāv malā, neskatoties uz to, ka sakām, ka LNAK ir mūsu jumta organizācija un pārstāv visus latviešus, tādēļ ka tas tā ierakstīts apvienības statūtos. Tādēļ jāizsaka aicinājums kļūt aktīviem tiem, kas tādi šobrīd nav: ja Jums apvienības darbs ir svarīgs, tad kļūstiet **aktīvi un piedalieties vēlēšanās!** Tas pats attiecas arī uz patreizējiem aktīvajiem dalībniekiem, jo daudzi no tiem nav piedalījušies iepriekšējās vēlēšanās. Šķiet, ka būtu svarīgi, lai padomē būtu pārstāvēti visi latviešu centri un apgabali. Šajā ziņā Neatkarīgo sarakstā ir lielāka vispusība, kamēr Apvienotā - ir vairāk Toronto pārstāvju. Tas nozīmē, ka balsotājiem būtu savā balsojumā par to jādodomā. Iepriekšējās vēlēšanās tas tika darīts. **Izvēle ir Jūsu!** Ja šajās vēlēšanās piedalītos kādi 2,000 jauni vēlēti, it sevišķi no ārpus Toronto loka, un izteiktu savu izvēli, tad varētu būt runa par nopietnu sakustēšanos mūsu sabiedriskajā dzīvē.

Ja tas notiktu, varam teorizēt, mēs varētu sagaidīt, ka LNAK turpmākā darbā varētu sagaidīt plašākas pārmaiņas un lielāku pietāti pret dažādu uzskatu novirzieniem. Būs tādi mūsu sabiedrības locekļi, kas teiks, ka šādas pārmaiņas nav vajadzīgas, un citi teiks - vajaga! Ar savu balsojumu šajās vēlēšanās Jūs varat norādīt, kādā virzienā iet, jo, jāatceras, ka jauievēlēti padome pastāvēs nākamajos 4 gadus.

Piedalieties LNAK 18. padomes vēlēšanās laikā no 30. oktobra līdz 18. novembrim!

NEATKARĪGAIS SARAKSTS

ATBALSTIET MŪSU KANDIDĀTUS!

PALIKSIM latvieši! PALĪDZĒSIM Latvijai! TICĒSIM nākotnei!

Bickis, Uģis

Doktora grāds toksikoloģijā. Profesors un padomdevējs vides veselībā. Pārstāvējis Kanadu IOHA valdē un PVO sanāksmēs. Uzaudzis Otavā, Montreālā un Halifaksā. Precējies, trīs bērni. Dzīvo Kingstonā.

Brauns, Pēteris

Bijis LNAK padomes un valdes loceklis. Otavā, izpildījis vairākas draudzes valdes funkcijas, pieder DV un korporācijā Selonija. Strādā kā finanču padomnieks un vada pasākumu Latvijā.

Dreifelds, Juris

Politisks zinātnieks profesors Brock Universitātē Sv. Katrīnās. Autors, referents, rakstījis grāmatu "Latvia in Transition". Latvijas Zinātnu Akadēmijas biedrs. Ilggadējs DV Goda Tiesas loceklis.

Ivsiņa, Anete

Latvijas Mākslas akadēmija, BA. Darba vietas: Brigaderes muzejs Tērvetē, Lietišķās mākslas muzejs Rīgā. Pašlaik: ģimene (vīrs Jānis, sešgadīga meita Anna), mākslas iestāžu apmaiņas projekts (Rīga-Toronto).

Kalns, Alfons

Elektroinženieris, dzimis 1931. g. Alūksnē, kādreizējais Sv. Andreja draudzes padomes loceklis un draudzes priekšnieks.

LATS organizācijas priekšsēdis, nacionālajās lietās sava ceļa gājējs.

Klaiše, Roberts

Dzīvo Montreālā, kur dzimis un uzaudzis. Izglitojies Otavā, strādājis Toronto. Montreālas Latviešu skolas skolotājs. Korists. Precējies. Divu bērnu tēvs.

Kristbergs, Fritz Traugott

BA (Monmarth College 1969), MA vēsturē (U. of Maine 1971). Master of Divinity un Doctor of Ministry (Princeton 1996), Sv. Jāņa draudzes mācītājs un Kanadas apgabala prāvests.

Langins, Jānis

Dzim. 1945., precējies, pieci bērni. Profesors Toronto universitātē (Zinātnes un tehnoloģijas vēstures un filozofijas institūtā). Pēdējās padomes loceklis. Sekmīgi proponēja Latvijas prezidentu kā goda doktori Toronto universitātē.

Liepiņš, Guntis

Dz. 1933.22.8. Inženieris, menedžers, sabiedrisko darbinieks latviešu un kanadiešu vidē. Kopš 1991. gada tehniskais konsultants/izmeklētājs internacionālā firmā ConTech. Vairāku peļņas un bezpeļņas firmu atbildīgs darbinieks.

Miezītis, Zigurds

Ilggadējs sabiedrisko darbinieks, vadījis tautas deju kopu "Diždancis", darbojies Kanadas dziesmu svētku rīcības komitejā, Latviešu Centrā, lektors 2x2 un 3x3 nometnēs. Bijis fizikas skolotājs.

Pūlītš, Māris

Bijis līdzekļu vākšanas komitejā Latviešu Centrā Toronto, tagad valdē ceturto gadu: Sv. Jāņa draudzes padomē; TIKIK! seniors. Pašreiz Dziesmu svētku kasieris. Ieguldījumu un finanču padomdevējs.

Smiltnieks, Arnolds

Ilggadējs sabiedrisko darbinieks. Hamiltonas latviešu biedrības valdes priekšsēdis. Pieder korporācijā Vendia.

Steprāns, Juris

Darbojies LNAK padomē, Kultūras un Izglītības fondā, LRDF, bijušais Valodiņas pārzinis, Ģimnazijas direktors vietnieks, LAMZA valdes loceklis un kasieris. Matēmatikas profesors. Precējies. Ģimenē trīs bērni.

Svilāns, Miķelis

Otavas latviešu biedrības līdzdibinātājs. Bijis LRDF priekšsēdis, LNAK valdē. Vadījis CIDA atbalstīto Rīgas Tulkošanas centra projektu. Uzaudzis Austrālijā. Sastāv LKSA Dzintars. Precējies. Ģimenē 5 bērni.

Štaubers, Martiņš

Trīs zvaigžņu ordeņa kavalieris, LELBĀL virsvaldes loceklis un Kristīgās namturības semināru vadītājs. MLB Ziņotāja redaktors, ilggadējs LNAK padomes loceklis un darbinieks.

Upeslācis, Alberts

Darbojies LNAK valdē 8 gadus, pildot priekšsēža vietnieka, administrātora un biedrziņa amatus, vadot palīdzības un finanču nozares, LNAK Vēstis redaktors. Sastāv Sv. Jāņa draudzes padomē un korporācijā Talavija. Triju bērnu tēvs.

Vāgnere, Agra

Dzimusi Rīgā. Studējusi Kino institūtā. Iebraukusi Kādādā 1989. gadā. Precējusies. Ģimenē divas meitas. Darbojas Valodiņā, Toronto Latviešu Ģimnazijā. Šogad iegūs gradu mākslas vēsturē un igauņu valodā.

Zaķis, Auseklis

Bijis LNJAK, LNAK, 2x2, Sīdrabenes nometnē, Austrumu, Andreja draudzē. Valodiņā, Latviešu Centra priekšsēdis. Ikdienišķi-bijušais Bell Sygma viceprezidents, tagad konsultants.

Zariņš, Viesturs

Bijušais LNAK priekšsēdis. LNAK valdes loceklis un PBLA valdes loceklis. Valodiņas skolas pārzinis. Direktors kompjuтеру nozarē. Precējies, ģimenē aug meita un dēls.

Zichmanis, Klāvs

LNAK padomes loceklis; bijis saimnieciskās nozares vad., DV ārejas informācijas darbinieks; triju bērnu tēvs; beidzis psiholoģijas un uzņēmumu zinātnes. Strādā valdībā statistikas un programmēšanas laukā.

Piedalieties LNAK padomes vēlēšanās no 30. oktobra līdz 18. novembrim 2000. gadā.

BALSOJIET PAR NEATKARĪGO SARAKSTU!

NEATKARĪGAIS SARAKSTS NOSODA NEGODĪGO RĪCĪBU

Kanadas latviešu sabiedrībā tiek izplatīta viltota vēstule, kuru itkā parrakstījuši "V. Zariņa saraksta atbalstītāji". Ar krasiem un propagandiskiem izteicieniem, vēstule mēģina negatīvi ietekmēt sabiedrībā attieksmi pret Neatkarīgā saraksta kandidātiem šī gada LNAK padomes vēlēšanās.

Neatkarīgā saraksta kandidāti paziņo, ka šī vēstule ir viltota. To nav rakstījuši nedz saraksta kandidāti, nedz atbalstītāji. Mēs uzskatām vēstules izsūtīšanu par negodīgu rīcību no nezināmas grupas un mēs noraidām vēstules saturu.

LNAK padomes vēlēšanu laikā, Neatkarīgā saraksta kandidāti iziet atklāti un neslēpjas ne aiz segvārdiem, ne aiz viltotām vēstulēm. Neatkarīgā saraksta dalībnieki aicina Kanadas apvienoto un Daugavas Vanagu darbinieku sarakstam rīkoties līdzīgi un kopēji nostāties pret nezināmo grupu, kas šo vēstuli rakstīja un izplatīja.

Tuvākai informācijai lūdzu zvanāt: 463-9130

Neatkarīgais Saraksts
215 Sandwell Drive, Oakville, Ont. L6L 4P3

VOLDEMĀRAM PAEGLEM APAĻIE GADI

Gadu no gada, jo biežāk, mums katram pienāk brīdis, ko mūsu sabiedrība pasākusi dēvēt par, tā saucamiem, "apaļiem gadiem", kas savā būtībā nozīmē, ka šādu pagodinājumu (varbūt ne daļā dzimuma, jo tā parasti par to nevēlas runāt un vēl mazāk rakstīt, un dažreiz pat to apcērp) saņēmēji sasnieguši cildināmu vecumu. Diemžēl, ka ne visi apaļo gadu sasniedzēji ir pelnījuši vārda "cildināms" apzīmējumu, un šķiet, ka lielākai daļai šie apaļie gadi ar pirmo 7, 8 vai 9 ciparu pagājuši, pašam nezinot, kā miglā tīti, vai nu priekšlaicīgi iegādājoties šupulkrēslu, pie kāršu galdiem, ezeru vai upju krastos ar āķiem auklu galos vai arī cenšoties mazo balto, bieži spītīgo bumbiņu ievirzīt kādā tālā un neredzamā caurumā. Un tā aizgājusi diena pēc dienas, gads pēc gada, un pienācis laiks atskatīties uz padarīto, sev, savai latviešu sabiedrībai, tās pastāvēšanā un savas tautas izdzīvošanā. Diemžēl, gan nebūs daudz to, kas atklāti spēs dot neizpušķotas atbildes šiem trim jautājumiem, kuņus redz katrs, kas vēlas saredzēt un izvērtēt, ne citu, bet pats savu darbu. Gaužām maz vairs palicis to, kas jūtas parādnieki savai sabiedrībai, bet jo lielāki savai latviešu tautai. Te man atmiņā iezogas DV nodaļas valdes izvēlētais moto vēstuļu galvai: "Dzīvosi Latvijai - dzīvosi sev!"

Bieži esmu dzirdējis un lasījis par lielo kurzemnieku čaklumu, rosību un sīkstumu, kas būtu viņu pozitīvās īpašības. Par negatīvām, kādas ir mums visiem, daudz nerunāšu, jo tās viņi paši pazīstot. Šodien gribētu īsumā apstāties pie viena, mums ļoti redzama un pazīstama, rosīga sabiedriskā darbinieka - viņa apaļajiem 80 gadiem, kas nav aizritējuši atpūtas krēslā, ne makšķere kāta galā, nedz arī mēģinot sadauzīt zālajā balto bumbiņu, bet gan sabiedriskā darbā.

Voldemārs Paegle piedzimis Tukumā, 1920. g. 19. oktobrī, četrus bērnu - divu brāļu un divu māsu ģimenē, un kā pilsētas zēns jau agrā bērnībā iepazīstas ar dzīves abām pusēm - labo un ļauno. Otrajā pasaules karā zaudējis brāli. Māsa dzimtenē vēl dzīvas. Līdzīgi daudziem no mums, jaunība pāiet ganu gaitās un lauku darbos. Nobeidzis skolu, sāk mācīties drēbnieka amatu un strādā Latvijas apģērba Tukuma nodaļā, uzdienoties par darbu vadītāju, un, lai paceltu produkciju, izveido lentas sistēmu, kas tajā laikā bija vēl sveša.

Kā norāda kreisajā pusē ievietotais sludinājums, LNAK 18. padomes vēlēšanu kampaņa Toronto sākusī iesilt ar anonīmu vēstuļu piesūtīšanu eventuālajiem vēlētājiem. Vienā no tām negatīvi skarts arī MLB Ziņotājs. Žēl, ka tā.

Būtu jāpieņem, ka daudzajos gados, kas pavadīti Kanādā, mēs būtu iepazinušies ar demokratisksajiem procesiem un zinātu, ka visiem domas nekad nevar būt vienādas un ka tas pat nav vēlams, jo dažādība ir dzīves sāls, arī sabiedriskajā dzīvē.

Fakts kā tāds, ka MLB Ziņotājs pieļauj dažādu uzskatu publicēšanu, taču nedrīkstētu nozīmēt to, ka tieši tādēļ tas pēkšņi it kā būtu zaudējis savu seju. Vismaz līdz šim lasītāji izdevumam ir uzticējušies, un redakcija ir publicējusi tos nedaudzos iebildumus, ko tā ir saņēmusi. Esam pārliecināti, ka lasītāji paši spēj spriest un ka tie spēj izrādīt savu objektivitāti arī tad, kad domas dalās. Protams, šoreiz apstākļi ir mazliet citādi, jo atrodamies vēlēšanu kampaņā. Arī vietējā sabiedrībā dažādi preses izdevumi šādos gadījumos ieņem dažādas pozīcijas. Kas tur jauns? Kas tur jauns? Kas tur nav latvisks? - Mēs varētu arī tā jautāt.

Lai nu kā, redakcija ir ieskatos, ka LNAK Kanadas latviešu sabiedrībai ir vajadzīga un ka tai jāpāstāv. Tā arvien ievietos savās slejās ziņas par tās darbu, ja vien tās būs pieejamas, bet tas nenozīmē, ka tās vienmēr glaimos. Tā arī šobrīd, vēlēšanu laikā esam pārliecināti, ka padomē un apvienības ievirzē ir vajadzīgas pārmaiņas.

Red.

Ari brīvais laiks tiek auglīgi izmantots. Darbojas Tukuma ugunsdzēsējos, arī tās valdē, dzied 2 koros un spēlē kājbumbu pilsētas vienībā. Vēl arvien lielajam jubilāram atmiņā palikuši mātes, jaunības dienās dzirdētie vārdi, kuņi vēl šodien nav spējuši Voldemāru piebremzēt: "*Tevīs mājās redz tikai pa nakts melnumu!*" Ja māte būtu vēl šajā saulē, viņa droši vien teiktu: "*Tevī mājās bieži redzu tikai pēc pusnakts!*"

1943. gada martā Voldemāru iesauc leģionā, bet dažas dienas vēlāk saņem paziņojumu, ka sakarā ar nozīmīgo darbu, no armijas atbrīvots. Diemžēl, šī ziņa pienākusi par vēlu, un jaunais leģionārs tiek nosūtīts uz kauju laukiem pie Ļeņigradas, Opočkas un kā 15 divīzijas cīnītājs izbradā arī piesnigušos Pomerānijas nikno ciņu laukus. Gaŗām nepāiet gūsta laiks Putlosā un Zedelghemā. Nekas nav mūžīgs. Gūstam izbeidzoties, nonāk lielajā bēgļu nometnē Neištātē, Holšteinas apgabalā, kur atkal atsāk savu drēbnieka darbu. Vēlāk kļūst par darbnīcas vadītāju. Ap 1950. gadu, kad dzīve Eiropā kļūst vienmuļa, Voldemārs dodas uz Kanadu un darba līguma gadu pavadā Timinsas zelta raktuvēs, iespējams, ar gaišām cerībām... Līgumam beidzoties, kā jau pilsētas zēnam, sirds ilgojas pēc lielpilsētas, un tā viņš nonāk Montrealā. Cik nu ilgi viens dzīvoši. Apzinoties, ka dalītas bēdas ir tikai pusbēdas, viņš Atrod Ainu (varbūt, ka bija arī otrādi). Viņu pārliecinājis par šādu dzīves gudrību, abi dodas pie altāra, solot dalīt priekus un bēdas uz pusēm. Netrūkst arī darba. Jādara tas, kas vislabāk padodas. Tā viņš iesaistās kā zīmētājs Holt Renfju firmas kungu drēbju nodaļā. Vēlāk kļūst par darbnīcas vadītāju. Tur pavadā 37 gadus, līdz aiziešanai pensijā.

Jubilārs dzīvo pašcēltā mājā Terasē Vodreij apgabalā, abi ar Ainu kopj dārzu, bet lielāko daļu sava laika veltī Montrealas latviešu sabiedrībai, kuņa viņus pazīst tik pat labi, kā savu kabatu. Savā laikā dziedājis arī kori. 12 gadus bijis Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes priekš-

nieks. Ir viens no abu draudžu apvienošanās ierosinātajiem. Tagad jau 12 gadus vada pensionāru apvienību, ir tās valdes priekšsēdis, ev.-lut. Trisvienības draudzes valdes loceklis, DV Montrealas nodaļas revīzijas komisijas priekšsēdētājs un neatvietoājams palīgs MLB Ziņotāja redaktoram M. Štauveram, arī biedrs MLB. Tā iedzimtais sīkstums, ieaudzīnātā darba mīlestība un pienākuma apziņa, strādāt savai latviešu sabiedrībai un tautai dzimtenē, dod spēku pašam un cerības latviešu saimei Montrealā vēl ilgus redzēt čaklo tukumnieku mūsu darītāju šaurajā pulciņā.

Svētību Tev lielajā jubilejā, Tavos 80 jaunības gados!

□

Skrastiņu Indulis

*****

PĀRSKATS PAR 14. JŪNIJA ZIEDOJUMA AKCIJU

DV Montrealas nodaļas valde, pateicoties visiem 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcijas dalībniekiem par viņu atsaucību, kas mums no 35 ziedotājiem deva iespēju saziņēt \$ 1408.-, norāda, ka 70 % no šīs summas nosūtīsim DV KV un 30% paliks mūsu nodaļā.

Daugavas Vanagu Kanadas un mūsu nodaļas valžu uzdevumā, izsakām visiem atsaucīgajiem ziedotājiem un mūsu darba atbalstītājiem sirsnīgu pateicību:

\$ 3.- M. Sala, \$ 10.- A. Stigners, I. Trusis, \$ 15.- J. Ezerosis, \$ 20.- K. Čaks, O. Kreišmanis, J. Skrastiņš, G. Strautiņš, Ērika Viņņa, \$ 25.- E. Balulis, E. Bārdiņš, I. Klaiše, J. un G. Lukstiņi, E. Reveliņš, O. Rozentāls, M. Štauers, K. Timmermanis, Spidola Zariņš, P. Zujevs; \$ 30.- Ruta Gabrušs, Hedija Ozoliņš, Anta Paabo, A. Zariņš; \$ 35.- A. Lepše; \$ 40.- Velta Tomsons; \$ 50.- J. Graudiņš, J. Greizis, J. un A. Ierasti, V. Klētnieks, J. Odiņš, V. un A. Paegles, V. Verners; \$ 75.- J. Metums; \$ 200.- K. Deksnis, Rasma Stelps-Kiršteins.

DV KV un arī mūsu nodaļas nozīmīgākās vajadzības šīs naudas izlietošanā ir trīs objekti:

1) Mūsu tautas Brīvības piemineklis Rīgā, kas jau ir atjaunošanas stādijā, bet vēl trūkst līdzekļu, lai darbu nobeigtu.

2) Kurzemes Brāļu kapi Lestē, kur arī kapu iekārtošanā un tēla izbūvē darbi jau pārvirzījušies labi uz priekšu, bet vēl trūkst naudas to nobeigšanai un ovālā monumenta izveidošanai pie ieejas kapos.

3) Okupācijas muzeja Rīgā paplašināšanai un patreizējās vietas nodrošināšanai, lai tas tur arī paliktu, jo nav vēsturiskā nozīmē un tautas asiņainās pagātnes parādīšanās labākas vietas par patreizējo, kur spilgti izteikta un parādīta tās nesenā pagātne. Tam blakus skaistie Rīgas jaunceltie un uzpostie nami, katram Rīgas apciemotājam stāsta par latviešu tautas brīvības laiku, kad mūsu sirmā Rīga plauka un ziedēja. Melnā, zārķveidīgā muzeja ēka vēsta pretējo, par tautas 50 gadīgās verdzības un tautas iznīcināšanas laiku, kur likteņupes Daugavas krastos glabājas liecības par latviešu tautai noslepkavotām un verdzinātām dvēselēm. Cinisimies, lai tas paliktu tur, kur tas ir, labākas un piemērotākas vietas tam nav. □

DV Montrealas nodaļas valde

Latvijas Zinātņu akadēmijas izdevumā iznācis un Montrealā tikko saņemts TEHNIKAS APSKATA 136. numurs, kam 48 lappuses. Tajā 12 dažādi raksti, informācija, Ad Gloriam un In Memoriam sekcijas. Šoreiz nav īstu zinātnisku pētījumu rakstu. Ir ziņa, ka II Pasaules latviešu zinātnieku kongress 2001. gadā, laikā no 17.-19. augustam, Rīgā. Žurnāla redaktors ir prof. J. Ekmanis. No Montrealas Ziemeļamerikas abonementiem to izsūta E. Bārdiņš. □

MLB Ziņotājs, 2000. gada septembris/oktobris

Daugavas Vanagu
Montrealas nodaļas

50 G A D U

DARBA ATCERES

SARĪKOJUMS

11. novembrī, pkst 14:00,

Latviešu centrā,

3955 Provosta ielā, Lašīnā

Programmā: 1. Svētbrīdis

2. Svētku uzruna

3. Koncerts

4. Apsveikumi

5. Apbalvojumi

6. Vakariņas

Koncertā paredzēti

basbaritona PĒTERA FREIMAŅA

un

vijolnieka ANDRĀ GŪTMAŅA

priekšnesumi

ANDREJA VĪTOLA

klavieru pavadījumā.

IEEJA: pret ziedojumiem

Ielūdz

DV MONTREALAS NODAĻA

PĒTERIS FREIMANIS, dzimis 1972. g., Stokholmā, Zviedrijā, š. g. pavasārī beidz MakGila (McGill) universitāti. Viņš ieguva *Licenciate in Music* diplomu ar izcilu atzinību dziedāšanā (*High Distinction in Voice*). P. Freimanis ir basbaritons. Daudz dziedājis MekGila operā, kā Dapertuto un grāfu Lindorfu Ofenbacha "Hofmaņa stāstos", Dr. Falki J. Štrausa "Sikspārni un donu Alfonso Mocarta "Cosi van Tutte". Viņa diplomdarbs bija Ivanoviča loma amerikāņu komponista M. Vaīta (M. White) monodramas "Diary of a Madman" iestudējumā.

Pēteris Freimanis

P. Freimanis ir korporācijas Fraternitas Imantica komiltonis.

Viņš un dzīves biedre Daina pagaidām dzīvos Montrealā. Iecerējis apbraukāt Amerikas un Eiropas kontinentu operu namus, piedalīties dziedāšanas konkursos un pieņemt savu balss noklausīšanos (*auditions*), tā meklējot savai balsij piemērotu vietu pasaulē.

11. novembrī viņš dziedās DV Montrealas nodaļas gadatēvības (Skatiet paziņojumu augstāk. - red.). vf

Nākamais MLB Ziņotāja numurs iznāks novembrī, jo nākamās 4 nedēļas redaktors būs Latvijā, lai tur vadītu Kristīgās nāmturības seminārus. Red.

MLB Ziņotāja decembra numurā atkal būs kopējais Ziemsvētku un Jaungada APSVEIKUMS. Laipni lūdzam šos apsveikumus pieteikt līdz šī gada 30. novembrim, redakcijā, tālr. 514-457-9832, fakss - 514-457-3496.

Laipni lūdzam MLB biedrus un MLB Ziņotāja lasītājus nokārtot savus izstāvošos un kārtējos maksājumus MLB. Izmantojiet 27. lpp. publicēto maksājumu formu. Sakām jau iepriekšēju paldies!

Izsakām sirsnīgu paldies visiem, kas palīdzēja Valmieras teātra grupas uzņemšanā un viesizrādes izkārtojumā. Jūsu atbalsts pelnījis īpašu atzinību. Tāpat paldies valmieriešiem par teātra dāvanas atvešanu pāri kontinentam.

MONTREALAS LATVIEŠU SKOLA

aicina pieteikties 2000./2001. mācības gadam jaunus skolniekus, kas runā latviski.

Bērnu dārza klasei pieņemam bērnus, kas dzimuši 1997. gadā.

Skola jauno mācības gadu atsāks 2000. gada 23. septembrī, plkst 09:00, Latviešu centrā 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

Lūdzam pieteikties pirms skolas sākšanās pie skolas pārzines Ināras Paliepas, tālr. 426-3986, vakaros.

Skolas vadība

Latvijas valsts svētku sarīkojums notiks sestdien, 18. novembrī, Latviešu centrā. To, kā arvien, rīko Montrealas Latviešu Organizāciju padome. Plašāks paziņojums par to būs nākamajā MLB Ziņotāja numurā.

Ja Jums ir kāds interesants materiāls, ko redakcijai vajadzētu apsvērt iespiešanai, laipni lūdzam ar to iepazīstināt un atsūtīt ieskatam.

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS PAKALPOJUMU LIKMES PAR TIEŠU NAUDAS PĀRSŪTĪŠANU UZ UNIBANKU LATVIJĀ:

ASV/KANADAS	ASV/KANADAS
\$100 - 500	\$8.00/ 10.00
\$501 - 10,000	\$16.00/ 20.00
\$10,001+	\$40.00/ 50.00

Pārsūtījumā adresētā persona var naudu saņemt Unibankas filiālēs visos Latvijas rajonos. Sūtītājam pašam ir jāpaziņo saņēmējam par naudas izsūtīšanu.

Informācija - lūdzu zvaniet (416) 922-2551, jeb rakstiet Latvian Credit Union, 491 College Street, Toronto, ON M6G 1A5
Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmsdienās

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

sestdien, 4. novembrī, no plkst. 10:00 līdz 16:00, Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā

gadskārtējo

TIRDZIŅU

PUSDIENAS un ATSPIRDZINĀJUMI būs augšējā zālē.

- ☐ Rudzu maize, piparkūkas, pīrāgi, saldmaizītes, tortes un dažādi cepumi.
- ☐ Ievārījumi, augļi, marinētas saknes.
- ☐ Apsveikumu kartiņas, servjētas, lietotu grāmatu duplikāti MLB bibliotēkā.
- ☐ Keramika, audumi, rokdarbi.
- ☐ Siltas PUSDIENAS, atspirdzinājumi, tēja un kafija. Vīns, alus un burbuļūdens.
- ☐ Izloze - \$ 1.- par lozi. Daudz dažādu laimestu.
- ☐ Citi pārsteigumi.

I E E J A: b r ī v a

Atbalstiet šo MLB gadskārtējo sarīkojumu, ar ko reprezentējamies arī vietējā kanadiešu sabiedrībā, ar savu čaklu piedalīšanos mājas cepumu un citu tirdziņa mantu sagādē. Šogad tirdziņā varēsit iegādāties arī Ziemsvētkiem piemērotas lietas. Ir ļoti svarīgi, lai tirgojamo mantu skaits būtu pēc iespējas bagāts un tajā būtu liela dažādība, jo kanadiešu ciemiņi vēlas plašu izvēli. Nāciet patērēt un pamieloties pie garšīga pusdienu galda!

Pieteikšanās un plašāka informācija pie: -

Elgas Čops..... ☎ 684-2522
Gitas Lukstiņas ..... ☎ 685-2218
Roberta Klaišes..... ☎ 422-0562

Anitas Porietes-Bedard ☎ 697-6624
Veltas Ozolas ..... ☎ 626-3501
Mārtiņa Štauvera ..... ☎ 457-9832

Aiciniet līdz savus kanadiešu draugus un paziņas!

Piedāvājiēt transportu vecākiem ļaudīm, kas citādi tirdziņā nevarētu nokļūt.

Uz redzēšanos šī gada MLB T I R D Z I Ņ Ā!

Piedalīties, tirgoties, apmeklēt, pirkt, iebaudīt maltīti un patērēt aicina

RĪKOTĀJI

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
 Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

17. septembrī, plkst. 10:30, Notre Dame Bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
17. septembrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, MLB rīkotā Valmieras drāmas teātra **viesizrāde**. Izrādis Belševicas lugu 2 daļās **Tās dullās Paulīnes dēļ**. Skatiet paziņojumu Nr. 8./593 18. lpp.!
21. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **filmu izrāde**. Izrādis I. Skrastiņa Vidzemē uzņemto filmu. Autora piebildes.
23. septembrī, plkst. 09:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu skola uzsāk 2000./2001. māc. gadu. Skatiet paziņojumu 26. lpp.

8. oktobrī, plkst. 11:00, Tērvetē, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Pateicības dienas dievkalpojums ar dievgaldu**. Seko Pļaujas svētku **mielasts**.
12. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme**.
15. oktobrī, plkst. 10:30, Notre Dame Bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
15. oktobrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**. Ērgelniece Natālija Indrušaite.
15. oktobrī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, **Informācijas sanāksme par LNAK 18. padomes vēlēšanām**. Par tās izkārtojumu rūpējas LNAK pārstāvis Montrealā Roberts Klaiše.
21. oktobrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes gadskārtējais **rudens bazārs**.
22. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
26. oktobrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **pilnsapulce**.
29. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Reformācijas dienas dievkalpojums ar dievgaldu**. Seko draudzes pēcpusdienu un māc. R. Caunes referāts par **Mārtiņu Luteru**.

4. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu biedrības gadskārtējais **tirdziņš**. Skatiet paziņojumu 26. lpp.
5. novembrī, plkst. 13:30, igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Visu svēto dienas dievkalpojums ar dievgaldu ģimenēm**. Seko bērnu un vecāku apmācīšana par Sv. Vakarēdienu groziņu veidā.
11. novembrī, plkst. 14:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nod. **gada svētku sarīkojums**. Paziņojums 25. lpp.
12. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
16. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme**.
18. novembrī, plkst. , Latviešu centrā, **Latvijas valsts svētku sarīkojums**. Montrealas latv. org. padome.

MLB Z 2000 IX/X 820

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas 14. septembrī, pensionāros. Pārejos eksemplārus nododam Kanadas pastā 17. septembrī.

*****

MLB ZIŅOTĀJA administratorei un MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que,
 Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-)	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 2000./2001. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čekī rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruna numurs) (paraksts)

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas

*Ari ceļojumi uz citām eksotiskām
salām un kontinentiem*

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 322-7414

191 Eglinton Avenue East, Suite 308
Toronto, Ontario M4P 1K1
Fax: (416) 322-7315

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amerikas pārstāvji

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
*MACGILLIVRAY
WHITE*

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Paryanna

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832
REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832, fakss 514-457-3496
ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedārd, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5
EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. **DARBINIEKI:** Elmārs Bārdiņš, Konstantīns Čaks, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Nora Saletes, Kārlis Timermanis, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kara invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. **PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSA:** mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, 1/2 lpp. - \$ 40.00 pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauž ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonimus rakstus neievēro.

*****
MONTREAL LATVIAN SOCIETY SEPTEMBER 2000 SEPTEMBRE MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL OCTOBRE OCTOBRE BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS
*****
Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832